

Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Δυτικής Ελλάδας

Σχολή Διοίκησης & Οικονομίας

Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων

Πτυχιακή εργασία

Τουριστικός Οδηγός Νομού Ηλείας

Διονύσης Ηλιόπουλος Α.Μ. 6011

Εποπτεύων Καθηγητής: Σωτηρόπουλος Γεώργιος

Πάτρα Ιούλιος 2016

Πρόλογος

Η δομή της πτυχιακής διαρθρώθηκε σε πέντε κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο δίνονται γενικές πληροφορίες σχετικά με την Ηλεία όπως και πληροφορίες πρόσβασης που αφορούν όλα τα μεταφορικά μέσα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρατίθενται λεπτομερώς τα αξιοθέατα που συναντά κανείς στην περιοχή, κατ' αρχήν αναφέρονται τα αρχαία μνημεία, ύστερα τα μεσαιωνικά, κι έπειτα ακολουθούν τα νεότερα. Από τα αξιοθέατα δε θα μπορούσαν να λείψουν τα μουσεία! Παρουσιάζονται λοιπόν, η θεματολογία τους, η ιστορία τους και πληροφορίες σχετικά με τη λειτουργία τους. Η φύση έχει προικίσει την Ηλεία με μια αχανή ακτογραμμή που ξεκινάει από το δάσος της Στροφυλιάς και συνεχίζει έως και τον Κυπαρισιακό κόλπο. Δίνονται πληροφορίες πρόσβασης στις παραλίες, οργάνωσης αλλά και περαιτέρω λεπτομερειών που είναι χρήσιμες για όποιον θέλει να τις επισκεφθεί.

Στο τρίτο κεφάλαιο, αναφέρεται πως οι ειδικές μορφές τουρισμού βρίσκουν εφαρμογή στην Ηλεία και σε ποια σημεία αναπτύσσονται. Καταρχάς, εξετάζεται ο πολιτισμικός τουρισμός. παρατίθενται οι κάθε είδους εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα στην περιοχή, όπως Θρησκευτικές, αποκριάτικες αλλά και πολιτιστικές. Ακολούθως, γίνεται λόγος για το Γαστροτουρισμό, μια άλλη έκφραση πολιτισμού. Απαριθμούνται τα τοπικά προϊόντα που παράγει ο νομός και γίνεται ιδιαίτερη μνεία στην παραγωγή κρασιού και πως αυτό συνδέεται με το φαινόμενο του τουρισμού.

Στη συνέχεια, αναζητείται κατά πόσο ο Ιαματικός τουρισμός έχει βάσεις στην υπό εξέτασιν περιοχή. Εντοπίζονται οι τοποθεσίες στις οποίες αναβλύζουν ιαματικές πηγές, αναφέρονται οι θεραπευτικές τους ιδιότητες και γίνεται μια μικρή ιστορική αναδρομή στην εκμετάλλευσή τους. Ακολούθως, γίνεται λόγος για τον Οικολογικό τουρισμό και τους προορισμούς οικολογικού ενδιαφέροντος. Στην περιοχή υπάρχουν αρκετοί υγρότοποι που συγκεντρώνουν σπάνια χλωρίδα και πανίδα, και αξίζει κανείς να θαυμάσει από κοντά. Κατόπιν, γίνεται ένα οδοιπορικό στα προσκυνήματα και τις μονές της περιοχής, μέσω του οποίου γίνεται σαφές ότι η Ηλεία είναι ιδανική για επισκέπτες που ενδιαφέρονται για το Θρησκευτικό τουρισμό.

Αναζητώντας τις τουριστικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο θαλάσσιο χώρο του νομού, φτάνουμε στο Κατάκολο. Εξετάζεται η φέρουσα ικανότητα του λιμανιού του, στον ελλιμενισμό πλοίων κρουαζιέρας, όπως και οι δυνατότητες για ανάπτυξη των υποδομών. Όσον αφορά τον Συνεδριακό τουρισμό, ερευνάται η δυνατότητα διεξαγωγής συνεδρίων στην περιοχή και απαριθμούνται τα αυτόνομα συνεδριακά κέντρα αλλά και αυτά που λειτουργούν εντός

ξενοδοχειακών μονάδων. Επιπροσθέτως, εντοπίζονται οι ορεινοί όγκοι της Ηλείας, οι ομορφιές του φυσικού περιβάλλοντος, τα παραδοσιακά χωρία της, τα επιμέρους αξιοθέατα, αλλά και οι δραστηριότητες που μπορούν να πραγματοποιηθούν στην ύπαιθρο φέρνοντας τον επισκέπτη πιο κοντά στη φύση

Στο τέταρτο κεφάλαιο, δίνονται σε πινακοποιημένη μορφή τα πιο χρήσιμα τηλέφωνα που θα χρειαστεί κάποιος επισκεπτόμενος το συγκεκριμένο νομό, όπως αστυνομία, πυροσβεστική, λιμενικές αρχές, πρώτες βοήθειες, δρομολόγια λεωφορείων και πλοίων κ.α. Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της πτυχιακής και οι προτάσεις για άμβλυνση της εποχικότητας, βελτίωση του τουριστικού προϊόντος που προσφέρεται και βελτίωση των υποδομών.

Περίληψη

Ο σκοπός της παρούσης εργασίας είναι η δημιουργία ενός τουριστικού οδηγού για την περιφερειακή ενότητα Ηλείας, της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Η σύνταξη ενός πλήρους οδηγού, που θα καθοδηγεί και θα διευκολύνει κάποιον που προτίθεται να επισκεφθεί την εν λόγω περιοχή, ενώ δεν έχει τις απαραίτητες πληροφορίες που χρειάζεται, είναι σημαντική, αφού, αποτελεί σημαντικό πόλο έλξης επισκεπτών.

Οι ερευνητικοί στόχοι της εργασίας αποσκοπούν να καταγράψουν τις ομορφιές της Ηλείας. Όλα εκείνα τα υλικά ή άυλα στοιχεία που μπορούν να προκαλέσουν το ενδιαφέρον ημεδαπών ή αλλοδαπών τουριστών, αλλά και κάθε είδους χρήσιμη πληροφορία για την περιοχή.

Ακόμα, να εντοπιστούν οι αδυναμίες που υπάρχουν σε, υπηρεσίες, υποδομές, εγκαταστάσεις κα. Και βέβαια, να διερευνηθεί το κατά πόσο η περιοχή επιδέχεται περαιτέρω εκμετάλλευσης.

Η μεθοδολογική προσέγγιση για την πραγματοποίηση αυτής της εργασίας έγινε με εμπειρισταωμένη έρευνα στοιχείων από το διαδίκτυο, τη διαθέσιμη βιβλιογραφία αλλά και προσωπική έρευνα.

Λέξεις κλειδιά:

Περιφερειακή ενότητα Ηλείας, Τουριστικός οδηγός, αξιοθέατα, μουσεία, πολιτιστικές εκδηλώσεις, παραλίες, προορισμοί οικολογικού ενδιαφέροντος, ιαματικές πηγές.

Abstract

The purpose of this study is to create a tourist guide for regional unity of Ilia, part of Western Greece Region. The preparation of a comprehensive guide, which will help anyone who is planning to visit this area and does not have the proper information, since Ilia region is a major tourist attraction.

The research objectives of the study aimed at measuring the beauties of Ilia. All those materials or intangible assets may cause the interest of domestic or foreign tourists, another goal of the research is to organize any kind of useful information about the area.

One more purpose of study is, to identify weaknesses wherever they exist, services, infrastructure, facilities, etc, and of course, to investigate whether the region is open to further exploitation.

The methodological approach for making this study was a detailed investigation of data from internet, available literature and personal research.

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1 Γενικές πληροφορίες για την Ηλεία	12
1.1. Εισαγωγή	12
1.2. Πρόσβαση	12
Κεφάλαιο 2 . Αξιοθέατα Ηλείας	14
2.1. Μνημεία	14
2.2. Αρχαία	14
2.2.1. Αρχαία Ήλιδα	14
2.2.2. Αρχαία Ολυμπία	15
2.2.3. Ναός του Επικούρειου Απόλλωνα	17
2.2.4. Αρχαία Φιγαλεία	18
2.2.5. Αρχαία Αλιφείρα	18
2.2.6. Αρχαία Σκιλουντία	19
2.3. Μεσαιωνικά	19
2.3.1. Αγ. Σοφία Ανδραβίδας	19
2.3.3. Γλαρέντζα	21
2.3.4. Μονή Ίσοβας	21
2.4.1. Μνημείο Πιερ ντε Κουμπερτέν	22
2.4.2. Δημοτικό Θέατρο Πύργου Απόλλων	23
2.4.3. Δημόσια Ιστορική Βιβλιοθήκη Ανδρίτσαινας	24
2.4.5. Οικία Ανδρέα Καρκαβίτσα	25
2.4.6. Φάρος Καυκαλίδας	25
2.5. Μουσεία	26
2.5.1. Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας	26
2.5.2. Μουσείο της Ιστορίας των Ολυμπιακών Αγώνων της Αρχαιότητας	27
2.5.3. Μουσείο της Ιστορίας των Ανασκαφών της Ολυμπίας	28
2.5.4. Αρχαιολογικό Μουσείο Πύργου	28
2.5.6. Μουσείο Αρχαίων Ελληνικών μουσικών οργάνων και παιχνιδιών	29
2.5.7. Αρχαιολογικό Μουσείο Ήλιδας	30
2.5.8. Μουσείο Κάστρου Χλεμούτσι	30
2.5.9. Μουσείο Τατάνη, Τύπου του Απόδημου Ελληνισμού	31
2.5.10. Λαογραφικό Μουσείο Αμαλιάδας	32
2.5.11. Λαογραφικό Μουσείο της Ανδρίτσαινας	32
2.5.12. Λαογραφικό Μουσείο Λεχαινών	33

2.5.13. Περιβαλλοντικό Μουσείο Φολόης	33
2.6. Παραλίες.....	34
2.6.1. Αγία Μαρίνα	34
2.6.2. Άγιος Ανδρέας.....	34
2.6.3. Αρκούδι	35
2.6.4. Γλόφα.....	35
2.6.5. Ζαχάρω	35
2.6.6. Θίνες	35
2.6.7. Καϊάφας.....	36
2.6.8. Κάτω Σαμικό	36
2.6.9. Κανκαλίδα.....	36
2.6.10. Κουνουπέλι.....	36
2.6.11. Κουνουπελάκι	37
2.6.12. Κουρούτα	37
2.6.13. Κυλλήνη.....	37
2.6.14. Λεβεντοχώρι.....	37
2.6.15. Λουτρά Κυλλήνης.....	38
2.6.16. Σκαφιδιά.....	38
2.6.17. Χρυσή Ακτή	38
Κεφάλαιο 3 .Ειδικές μορφές τουρισμού στην Ηλεία.....	40
3.1.Πολιτιστικός Τουρισμός	40
3.1.1. Θρησκευτικές Πανήγυρες.....	40
3.1.2. Αποκριάτικες	41
3.1.3. Αφή Ολυμπιακής φλόγας.....	41
3.1.4. Φεστιβάλ Αρχαίας Ολυμπίας	42
3.1.5. Φεστιβάλ Αρχαίας Ήλιδας	43
3.1.6. Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για παιδιά και Νέους.....	43
3.1.7. Ιππική Έκθεση.....	44
3.1.8. Γιορτή απόδημου Ελληνισμού.....	45
3.1.9. Dreamland Festival	46
3.1.10. Railway Festival.....	46
3.2.Γαστρονομικός τουρισμός	47
3.2.1. Οινοτουρισμός-Δρόμοι Κρασιού	49
3.3. Ιαματικός Τουρισμός.	50

3.3.1. Λουτρά Κυλλήνης.....	50
3.3.2. Λουτρά Καϊάφα	51
3.3.3. Λουτρά Υρμίνης.....	51
3.4. Οικολογικός τουρισμός.....	52
3.4.1. Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Κοτυχίου Στροφυλιάς	52
3.4.1.1. Λιμνοθάλασσα Κοτύχι.....	53
3.4.2. Λίμνη Καϊάφα.....	53
3.4.3. Τεχνητή Λίμνη Φράγματος Πηνειού (Λίμνη Καραμανλή)	54
3.4.4. Εκβολές (Δέλτα) Πηνειού.....	54
3.4.5. Ποταμός Νέδα.....	54
3.4.6. Οροπέδιο & Δρυοδάσος Φολόης.....	55
3.4.6.1. Δρυοδάσος.....	55
3.4.6.2. Το φαράγγι του Γούμερου.....	56
3.4.6.3. Καταρράχτες της Νεμούτας.....	56
3.5. Θρησκευτικός Τουρισμός.....	57
3.5.1. Ι.Μ. Παναγίας της Βλαχέρνας.....	57
3.5.2. Ι.Μ. Παναγίας Ελεούσης Λυγιάς.....	58
3.5.4. Ι.Μ. Αγίου Νικολάου (Φραγκοπηδήματος).....	59
3.5.5. Ι.Μ. Κρεμαστής.....	60
3.5.6. Ι.Μ. Σκαφιδιάς.....	60
3.5.7. Ι.Μ. Σεπετού.....	61
3.5.8. Ι.Μ. Χρυσοπηγής Δίβρης.....	61
3.5.9. Ι.Μ. Ασκητή.....	62
3.5.10. Άγιος Νικόλαος Σπάτων.....	62
3.5.12. Παλαιοπαναγία Μανωλάδος.....	63
3.6. Θαλάσσιος τουρισμός-Κατάκολο.....	64
3.7. Συνεδριακός Τουρισμός.....	65
3.8. Ορεινός Τουρισμός.....	66
3.8.1. Ερύμανθος.....	67
3.8.2. Λάμπεια Όρη.....	67
3.8.3. Εθνικό πεζοπορικό μονοπάτι 31.....	68
3.8.4. Δυτική πλευρά του Λυκαίου όρους, Ανδρίτσεινα.....	68
3.8.5. Μίνθη.....	69
3.8.6. Λαπίθας.....	69

Κεφάλαιο 4 . Χρήσιμα τηλέφωνα	70
Κεφάλαιο 5 Συμπεράσματα-Προτάσεις	77
Βιβλιογραφία	81
Παράρτημα	84

Περιεχόμενα Πινάκων

Πίνακας 4.1 Τηλέφωνα Αστυνομικών υπηρεσιών Ν. Ηλείας.....	70
Πίνακας 4.2. Τηλέφωνα Πυροσβεστικών υπηρεσιών Ν. Ηλείας.....	70
Πίνακας 4.3. Λιμεναρχεία Ν. Ηλείας.....	71
Πίνακας 4.4. ΚΤΕΛ Ν. Ηλείας	71
Πίνακας 4.5. Πρακτορεία ακτοπλοϊκών εταιρειών	72
Πίνακας 4.6. Υπηρεσίες Ο.Α.Ε.Δ. Ν. Ηλείας	73
Πίνακας 4.7. Νοσοκομεία και Κέντρα Υγείας Ν. Ηλείας.....	73
Πίνακας 4.8. Τηλέφωνα Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών Ν. Ηλείας	75

Περιεχόμενα Εικόνων

Εικόνα 1.1. Χάρτης Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας.	13
Εικόνα 2.1. Ερείπια της αγοράς της Αρχαίας Ήλιδας.....	15
Εικόνα 2.2 Άποψη της Ιεράς Άλτεως.....	15
Εικόνα 2.3. Ο ναός του Επικούρειου Απόλλωνα	17
Εικόνα 2.4. Ερείπια ναού στην αρχαία Φιγαλεία.....	18
Εικόνα 2.5. Το ιερό της Αθηνάς, αρχαία Αλιφείρα.	18
Εικόνα 2.6. Ναός Αγίας Σοφίας Ανδραβίδας.....	20
Εικόνα 2.7. Το κάστρο Χλεμούτσι.....	20
Εικόνα 2.8. Ερείπια της Γλαρέντζας.....	21
Εικόνα 2.9. Ερείπια της μονής της Ίσοβας	21
Εικόνα 2.10. Το μνημείο Πιερ ντε Κουμπερτέν	23
Εικόνα 2.11. Δημοτικό Θέατρο Πύργου Απόλλων.....	23
Εικόνα 2.13. Η βιβλιοθήκη της Ανδρίτσαινας.....	24
Εικόνα 2.14. Το ανακαινισμένο κτήριο Μπελογιάννη	24
Εικόνα 2.15. Η οικία του Ανδρέα Καρκαβίτσα στα Λεχαινά	25
Εικόνα 2.16. Άποψη του φάρου της Καυκαλίδας από την Ακτή.....	25
Εικόνα 2.17. Είσοδος του Αρχαιολογικού Μουσείου Ολυμπίας.....	26
Εικόνα 2.18. Το μουσείο της Ιστορίας των Ολυμπιακών Αγώνων της Αρχαιότητας.....	27
Εικόνα 2.19. Το μουσείο της Ιστορίας των Ανασκαφών της Ολυμπίας.....	28
Εικόνα 2.20. Το Αρχαιολογικό Μουσείο Πύργου	28
Εικόνα 2.21. Το εσωτερικό του Μουσείου Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας	29
Εικόνα 2.22. Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ήλιδας	30
Εικόνα 2.23. Το εσωτερικό του Μουσείου του Χλεμουτσίου	30
Εικόνα 2.24. Εκθέματα του Μουσείου Τατάνη	31
Εικόνα 2.25. Το Λαογραφικό Μουσείο της Ανδρίτσαινας.....	32
Εικόνα 2.26. Παραλία Αγ. Ανδρέα	34

Εικόνα 2.27. Παραλία Αρκουδίου	35
Εικόνα 2.28. Παραλία Ζαχάρως.....	35
Εικόνα 2.29. Γενική άποψη της παραλίας του Κουνουπελίου.....	36
Εικόνα 2.30. Γενική άποψη της παραλίας της Κουρούτας	37
Εικόνα 2.31. Άποψη της παραλίας Λουτρών Κυλλήνης από το Olympia Riviera Resort.....	38
Εικόνα 2.32. Παραλία Χρυσή Ακτή.....	38
Εικόνα 2.33. Οι βραβευμένες με Γαλάζια Σημαία παραλίες για το 2016.....	39
Εικόνα 3.1. Η πρωθιέρεια παραδίδει τη φλόγα στον πρώτο λαμπαδηδρόμο, για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Rio De Janeiro 2016	41
Εικόνα 3.2. Στιγμιότυπο από εκδήλωση του Φεστιβάλ Ολυμπίας	42
Εικόνα 3.3. Θεατρική παράσταση στα πλαίσια του Φεστιβάλ Ήλιδας	43
Εικόνα 3.4. Η αφίσα για το 19 ^ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για παιδιά και Νέους.....	43
Εικόνα 3.5. Επιδείξεις κατά της διάρκεια της 80 ^{ης} Ιππικής Έκθεσης Ανδραβίδας.....	44
Εικόνα 3.6. Η αφίσα για την 24 ^η Γιορτή απόδημου Ελληνισμού	45
Εικόνα 3.7. Συναυλία κατά τη διάρκεια της dreamland 2015.....	46
Εικόνα 3.8. Η αφίσα για το 4ο Railway Festival	46
Εικόνα 3.9. Μερικά από τα προϊόντα που παράγονται στην Ηλεία.....	47
Εικόνα 3.10. Άποψη των εγκαταστάσεων του κτήματος Μερκούρη	49
Εικόνα 3.11. Τα νεότερα κατάλοιπα των ιαματικών λουτρών Κυλλήνης.	50
Εικόνα 3.12. Οι εγκαταστάσεις των ιαματικών λουτρών Καϊάφα.....	51
Εικόνα 3.13. Οι παρηκμασμένες εγκαταστάσεις των λουτρών της Υρμίνης.	51
Εικόνα 3.14. Πανοραμική άποψη του Εθνικού Πάρκου Υγροτόπων Κοτυχίου-Στροφυλιάς.	52
Εικόνα 3.15. Άποψη της λιμνοθάλασσας Κοτύχι.	53
Εικόνα 3.16. Πανοραμική άποψη της λίμνης Καϊάφα.	53
Εικόνα 3.17. Η τεχνητή λίμνη του Πηνειού.....	54
Εικόνα 3.18. Οι καταρράχτες του ποταμού Νέδα.	54
Εικόνα 3.19. Άποψη του Ηλειακού κάμπου από το οροπέδιο της Φολόης, ...	55
Εικόνα 3.20. Δρόμος που διασχίζει το δρυόδασος της Φολόης.....	55
Εικόνα 3.21. Πεζοπόροι διασχίζουν το φαράγγι του Γούμερου.	56
Εικόνα 3.22. Άποψη των καταρρακτών της Νεμούτας.....	56
Εικόνα 3.23. Το εσωτερικό της Ι.Μ. Βλαχερνών.....	57
Εικόνα 3.24. Άποψη του Καθολικού της Ι.Μ. Ελεούσης και του μεσαιωνικού πύργου.	58
Εικόνα 3.25. Το εσωτερικό της Μονής Φραγκαβίλλας.	59
Εικόνα 3.26. Το προαύλιο της Μονής Αγίου Νικολάου Φραγκοπηδήματος.....	59
Εικόνα 3.27. Το σημείο ευρέσεως της εικόνας της Παναγίας της Κρεμαστής.....	60
Εικόνα 3.28. Ο περίβολος της μονής της Παναγίας Σκαφιδιάς	60
Εικόνα 3.29. Γενική άποψη της μονής Σεπετού.....	61
Εικόνα 3.30. Το εσωτερικό του καθολικού της Ι.Μ. Χρυσοπηγής Δίβρης	61
Εικόνα 3.31. Η μονή Ασκητή.....	62
Εικόνα 3.32.Γενική άποψη του ναού της Παναγίας της Καθολικής.....	63
Εικόνα 3.33. Η Παλαιοπαναγιά Μανωλάδας.....	63
Εικόνα 3.34. 34 Γενική άποψη του λιμένα του Κατακόλου	64
Εικόνα 3.35. Το αμφιθέατρο Δημήτριος Βικέλας στις εγκαταστάσεις της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας.	65
Εικόνα 3.36. Αίθουσα από το συνεδριακό κέντρο του Olympia Riviera Resort.	66
Εικόνα 3.37. Κορυφή του όρους Ερύμανθος.....	67

Εικόνα 3.38. Άποψη της Δίβρης	67
Εικόνα 3.39. Ανδρίτσaina, η πέτρινη πολιτεία της Ηλείας.....	68

Κεφάλαιο 1 Γενικές πληροφορίες για την Ηλεία

1.1. Εισαγωγή

Η Ηλεία, βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Πελοποννήσου και μαζί με την Αχαΐα και την Αιτωλοακαρνανία συγκροτούν την περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Βόρεια συνορεύει με την Αχαΐα, νότια με την Μεσσηνία, ανατολικά με την Αρκαδία και δυτικά με το Ιόνιο πέλαγος. Έχει έκταση 2,631 τ. Χλμ. και μόνιμο πληθυσμό 159.300 κατοίκους (απογραφή 2011). Αποτελείται από τους δήμους Ανδραβίδας – Κυλλήνης, Ανδρίτσαινας – Κρεστένων, Αρχαίας Ολυμπίας, Ζαχάρω, Ήλιδας, Πηνειού και Πύργου.

Το έδαφος της Ηλείας είναι πεδινό κατά 57%, ημιορεινό κατά 20,2% και 22,8% ορεινό. Το μεγαλύτερο μέρος της Ηλείας είναι μια μεγάλη και συνεχής πεδιάδα, που αποτελεί την μεγαλύτερη της Πελοποννήσου. Διασχίζεται από τους ποταμούς Αλφειό, Πηνειό, Ερύμανθο και τους παραποτάμους τους ενώ το κλίμα της είναι μεσογειακό, με ήπιους χειμώνες και δροσερά καλοκαίρια εξαιτίας κυρίως της επίδρασης της θάλασσας.

Σημαντικό κομμάτι της οικονομίας βασίζεται στη γεωργία και την κτηνοτροφία, ο συνεχώς όμως αναπτυσσόμενος πόρος της περιοχής είναι ο τουρισμός! Κι αυτό οφείλεται στα αρχαία μνημεία που διαθέτει, στην εκτεταμένη ακτογραμμή της και στο σπάνιο φυσικό κάλλος της.

1.2. Πρόσβαση

Ο κυριότερος οδικός άξονας που εξυπηρετεί τις μετακινήσεις από και προς την Ηλεία είναι η εθνική οδός Πατρών-Πύργου. Ο οποίος θα αναβαθμιστεί όταν θα ενσωματωθεί με την Ολυμπία Οδό, που θα προσφέρει την ασφάλεια ενός κλειστού αυτοκινητόδρομου και θα συνδέει την περιοχή με την βασική πύλη εισόδου της χώρας, το αεροδρόμιο Ελευθέριος Βενιζέλος.

Παρότι υπάρχει σιδηροδρομικό δίκτυο, από το 2010 έχει σταματήσει η λειτουργία του δυτικού άξονα της Πελοποννήσου, αφού η διαχειρίστρια εταιρεία (ΤΡΑΙΝΟΣΕ) θεώρησε ότι τα δρομολόγια είναι ζημιογόνα! Πραγματοποιούνται μελέτες για την επαναλειτουργία και αναβάθμιση της γραμμής Πάτρα-Πύργος-Καλαμάτα, και όταν πραγματοποιηθεί θα ενώνει 4 λιμάνια (Πάτρα, Κυλλήνη, Κατάκολο, Καλαμάτα), και θα συνδέει 3 Νομούς. Η μόνη σιδηροδρομική γραμμή που λειτουργεί είναι αυτή που συνδέει το Κατάκολο με την Αρχαία

Ολυμπία και εξυπηρετεί κυρίως τουρίστες που επιβαίνουν σε κρουαζιερόπλοια και επιθυμούν να επισκεφθούν τον αρχαιολογικό χώρο.¹

Στην Ηλεία υπάρχουν δυο λιμάνια με διακριτό ρόλο το καθένα. Το λιμάνι της Κυλλήνης, που εξυπηρετεί τα ακτοπλοϊκά δρομολόγια προς τις νήσους Ζάκυνθος, Κεφαλονιά και Ιθάκη και το λιμάνι του Κατακόλου που εξυπηρετεί τον ελλιμενισμό κρουαζιερόπλοιων.

Αεροπορική σύνδεση γίνεται μέσω του αεροδρομίου του Αράξου, στη γειτονική Αχαΐα, όπου από Μάιο έως Οκτώβριο πραγματοποιούνται τακτικές πτήσεις όπως και πτήσεις charter.²

Εικόνα 1.1. Χάρτης Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας.

¹ Η γραμμή Κατάκολο-Ολυμπία αποτελεί μια από τις τρεις τουριστικές διαδρομές της ΤΡΑΙΝΟΣΕ, οι άλλες δύο είναι οι γραμμές Διακοπτού – Καλαβρύτων και Βόλου- Μηλεών.

² Αν και ο Άραξος βρίσκεται στην Αχαΐα, το 77% των τουριστών που φτάνει μέσω του αεροδρομίου κατευθύνεται στην Ηλεία.

Κεφάλαιο 2 . Αξιοθέατα Ηλείας

2.1. Μνημεία

Η περιοχή της Ήλιδας, όπως ονομάζονταν η ευρύτερη περιοχή της Ηλείας στην αρχαιότητα, κατοικήθηκε από τη μυκηναϊκή περίοδο. Από τους πρώτους που αναφέρονται σ' αυτήν είναι κι ο Όμηρος.³ Το 776 π.Χ. ξεκινάει η τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων, και η περιοχή αρχίζει να αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα ανάμεσα στις πόλεις-κράτη της αρχαιότητας. Ο Πausanίας, μέσα από το έργο του "Ελλάδος περιήγησης" και συγκεκριμένα στα βιβλία 5 και 6 μνημονεύει όλα τα αξιοθέατα, μνημεία, έργα τέχνης, τάφους και καταγράφει τις παραδόσεις.

Αλλά και κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα ολόκληρη η Πελοπόννησος γίνεται αντικείμενο μελέτης από ξένους περιηγητές, που περιγράφουν με γλαφυρό τρόπο τα τοπία που συνάντησαν, τα μνημεία και τις συνήθειες του ντόπιου πληθυσμού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το έργο του Φρανσουά Πουκεβίλ "Ταξίδι στο Μωριά".

Οι πληροφορίες που αντλούμε από τα έργα των περιηγητών, μας βοηθάνε να ταυτοποιήσουμε τα ερείπια που βρίσκονται διάσπαρτα, να κατανοήσουμε τη χρησιμότητά τους και ενδεχομένως να μπορέσουμε να τους ξαναδώσουμε την αρχική μορφή τους.

Αρκετά είναι βέβαια και τα νεότερα μνημεία που βρίσκονται ακέραια, και μας δίνουν τη δυνατότητα να μαθαίνουμε την ιστορία μέσα από αυτά, αλλά και να τα θαυμάζουμε.

2.2. Αρχαία

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, η περιοχή που περικλείει τη σημερινή Ηλεία κατοικήθηκε από τους προϊστορικούς χρόνους. Ο πολιτισμός που δημιουργήθηκε από τα φύλα που εποίκισαν την περιοχή υπήρξε από τους σπουδαιότερους που αναπτύχθηκαν στον Ελλαδικό χώρο και τα απομεινάρια του αποτελούν σημείο αναφοράς για την περιοχή.

2.2.1. Αρχαία Ήλιδα

Κτισμένη στην αριστερή όχθη του Πηνειού, ανάμεσα στην ορεινή Ηλεία και την παραλιακή πεδινή, η Ήλιδα ήταν πόλη-κράτος της αρχαιότητας που κατοικήθηκε από τα προϊστορικά χρόνια έως και τον 7^ο μ.Χ. αιώνα. Κατά τη μυθολογία, ιδρυτής της θεωρείται ο Όξυλος από την Αιτωλία.

---

³ Οἱ δ' ἄρα Βουπράσιόν τε καὶ Ἥλιδα δῖαν ἔναιον ὄσσον ἐφ' Ὑρμίνῃ καὶ Μύρσινοσ ἐσχατόωσα πέτρῃ τ' Ὀλυνίῃ καὶ Ἀλήσιον ἐντὸς ἐέργει, τῶν αὖ τέσσαρες ἄρχοι ἔσαν, δέκα δ' ἄνδρι ἐκάστω νῆες ἔποντο θοαί, πολέες δ' ἔμβαινον Ἐπειοί. Ομήρου Ιλιάδα, Ραψωδία Β, στιχ. 615-619.

Η αρχαία Ήλιδα ήταν η διοργανώτρια πόλη των Ολυμπιακών Αγώνων. Εκεί φιλοξενούνταν οι αθλητές που συμμετείχαν στους αγώνες, όπως και οι συνοδοί τους, που ήταν υποχρεωμένοι να παραμείνουν εκεί για σαράντα ημέρες πριν τη διεξαγωγή των αγώνων. Εκεί είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν για τους κανονισμούς των αγώνων, να γυμναστούν στις αθλητικές εγκαταστάσεις και να λάβουν μέρος στους

Εικόνα 2.1. Ερείπια της αγοράς της Αρχαίας Ήλιδας.

προκριματικούς αγώνες, κατά τους οποίους οι ελλανοδίκες έκριναν όχι μόνο τη δύναμη και την αντοχή των αθλητών αλλά και τον χαρακτήρα, το ήθος τους. Έτσι, ξεχώριζαν τους ικανότερους που θα λάμβαναν τελικώς μέρος στους αγώνες.

Παραμονές των αγώνων, ξεκινούσε πομπή από την Ήλιδα και κατευθύνονταν προς το ιερό της Ολυμπίας. Κατά την οποία προπορεύονταν οι ελλανοδίκες, οι αντιπρόσωποι των πόλεων, οι αθλητές και οι γυμναστές ενώ ακολουθούσαν οι προσκυνητές και ο λαός. Η πομπή αυτή δεν εξυπηρετούσε μόνο τη μετάβαση στο χώρο διεξαγωγής των αγωνισμάτων αλλά είχε πανηγυρικό και θρησκευτικό χαρακτήρα. Ακολουθώντας την Ιερά Οδό, έναν μεγαλοπρεπή και κατάφυτο δρόμο με βωμούς, αγάλματα και ξενώνες, η πομπή διένυε 300 στάδια (57.700 μ.) μέχρι να φτάσει στον προορισμό της.

Η αγορά της Ήλιδας ήταν γεμάτη με κτίρια που συνδέονταν με τους αγώνες, Γυμνάσια, Οίκος των Ελλανοδικών και Παλαιίστρα ήταν μερικά από αυτά, ακόμα υπήρχαν βωμοί, αγάλματα και ναοί όμως κανένα κτήριο σχετικό με το δημόσιο και πολιτικό βίο.

2.2.2. Αρχαία Ολυμπία

Η Αρχαία Ολυμπία, υπήρξε το σημαντικότερο ίσως ιερό της αρχαίας Ελλάδας και η φήμη της πηγάζει από το γεγονός της τέλεσης των Ολύμπιων, τις θρησκευτικές και αθλητικές εκδηλώσεις που γίνονταν προς τιμήν του Δία. Απλώνονταν μεταξύ του Κρονίου λόφου

Εικόνα 2.2. Άποψη της Ιεράς Άλτεις

και τη συμβολή των ποταμών Αλφειού και Κλαδεού.

Η Άλτις, το ιερό άλσος που ήταν κατάφυτο με αγριελιές, πεύκα, πλατάνια, λεύκες και δρύες, άρχισε να διαμορφώνεται γύρω στον 9^ο αιώνα π.Χ. τότε καθιερώθηκε η λατρεία του Δία. Για αρκετό καιρό μέσα στο ιερό δεν υπήρχαν οικοδομήματα, παρά μόνο το άλσος, που προστατευόταν από περίβολο, μέσα στον οποίο υπήρχαν βωμοί για τις θυσίες στους θεούς και ο τύμβος του Πελοπίου.

Το 776 π.Χ. οι βασιλιάδες, Ίφιτος της Ήλιδας, Κλεοσθένης της Πίσας και Λυκούργος της Σπάρτης, αναδιοργάνωσαν τους αγώνες και θέσπισαν και την ιερή εκχειρία.

Τα Ολύμπια τελούνταν κάθε τέσσερα χρόνια και σύντομα απέκτησαν πανελλήνιο χαρακτήρα. Στην Αρχαϊκή εποχή άρχισε η μεγάλη ανάπτυξη του ιερού, όπως δείχνουν τα χιλιάδες αφιερώματα της περιόδου, όπλα, ειδώλια, λέβητες και πολλά άλλα, ενώ τότε οικοδομήθηκαν τα πρώτα μνημειακά κτήρια: ο ναός της Ήρας, το Πρυτανείο, το Βουλευτήριο, οι θησαυροί και το πρώτο στάδιο.

Η ακμή του ιερού συνεχίστηκε και στην κλασική εποχή, όταν κτίστηκε ο μεγαλοπρεπής ναός του Δία⁴ μεταξύ 470-456 π.Χ., λουτρά, στοές, θησαυροί, βοηθητικά κτήρια, και το στάδιο, το οποίο μεταφέρθηκε ανατολικότερα των δύο αρχαϊκών, εκτός της ιεράς Άλτεως. Κατά την Ελληνιστική εποχή συνεχίστηκε η ανέγερση οικοδομημάτων κυρίως κοσμικού χαρακτήρα, όπως το γυμνάσιο και η παλαίστρα, και στα ρωμαϊκά χρόνια έγιναν μετασκευές στα υπάρχοντα κτήρια. Οικοδομήθηκαν επίσης θέρμες, πολυτελείς κατοικίες και το υδραγωγείο. Το ιερό λεηλατήθηκε, προκειμένου τα εξαιρετικά αφιερώματα να κοσμήσουν ρωμαϊκές επαύλεις.

Η λειτουργία του συνεχίστηκε κανονικά τα πρώτα χριστιανικά χρόνια επί Μεγάλου Κωνσταντίνου. Το 393 μ.Χ. έγιναν οι τελευταίοι Ολυμπιακοί Αγώνες και λίγο αργότερα ο αυτοκράτορας του Βυζαντίου Θεοδόσιος Α΄, με διάταγμά του απαγόρευσε οριστικά την τέλεσή τους, ενώ επί Θεοδοσίου Β΄, επήλθε η οριστική καταστροφή του ιερού (426 μ.Χ.)

Δύο μεγάλοι σεισμοί, το 522 και 551 μ.Χ. προκάλεσαν την οριστική καταστροφή του ιερού, αφού τότε κατέρρευσαν όσα κτήρια είχαν απομείνει όρθια, συμπεριλαμβανομένου του ναού του Δία. Στους αιώνες που ακολούθησαν ο χώρος καλύφθηκε από τις πλημμύρες των ποταμών Αλφειού και Κλαδεού και από τις κατολισθήσεις του Κρονίου λόφου και η Ολυμπία πέρασε στη λησμονιά με τα ερείπια καλυμμένα από επίχωση 5-7 μέτρων. Η περιοχή ονομάστηκε Αντίλαλος και μόλις το 1766 εντοπίστηκε η θέση του αρχαίου ιερού.

---

⁴ Στον ναό ήταν τοποθετημένο το χρυσελεφάντινο άγαλμα του Δία, ένα από τα επτά θαύματα του αρχαίου κόσμου.

Η πρώτη ανασκαφή στο χώρο διεξήχθη το 1829 από τη Γαλλική Επιστημονική Αποστολή στην Πελοπόννησο, με επικεφαλής το στρατηγό Ν. J. Maison. Τότε αποκαλύφθηκε μέρος του ναού του Δία και τμήματα των μετοπών που τον κοσμούσαν, πολλά από τα οποία μεταφέρθηκαν στο Μουσείο του Λούβρου. Η συστηματική έρευνα του ιερού άρχισε το 1875 από το Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο και με διακοπές συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Παράλληλα με το ανασκαφικό έργο σε όλο το χώρο του αρχαίου ιερού πραγματοποιούνται έργα συντήρησης και αναστήλωσης.

2.2.3. Ναός του Επικούρειου Απόλλωνα

Στα όρια της Αρκαδίας, της Τριφυλίας και της Μεσσηνίας, στις Βάσσειες της Φιγαλείας, βρίσκεται ο ναός του Επικούρειου Απόλλωνα, ενός από τους σπουδαιότερους και επιβλητικότερους ναούς της αρχαιότητας. Οι Φιγαλείς αφιέρωσαν το ναό στη λατρεία του θεού Απόλλωνα, αφού θεώρησαν πως τους βοήθησε να αντιμετωπίσουν μια επιδημία πανώλης.

Εικόνα 2.3. Ο ναός του Επικούρειου Απόλλωνα

Είναι χτισμένος περίπου το 420 - 400 π.Χ. σε υψόμετρο 1130 μ. πάνω στο Κωτίλιο, τμήμα του ορεινού όγκου του Λυκαίου, ιερού τόπου των αρχαίων Αρκάδων. Αρχιτέκτονας του ναού όπως μας πληροφορεί ο Πausanias, υπήρξε ο Ικτίνος. Ο ναός είναι ο μοναδικός που συνδυάζει στοιχεία των τριών αρχιτεκτονικών ρυθμών της αρχαιότητας. Παράδοξο θεωρείται το γεγονός ότι ο ναός ακολουθεί προσανατολισμό βορρά-νότου κι όχι ανατολής-δύσης που συνηθίζονταν κατά την αρχαιότητα.

Το 1814 αποσπάστηκε τμήμα της ζωφόρου του ναού που περιελάμβανε παραστάσεις του Ηρακλή, των Κενταύρων και των Αμαζόνων και εκτίθεται στο Βρετανικό Μουσείο στο Λονδίνο. Το 1986 υπήρξε το πρώτο μνημείο στην Ελλάδα που ανακηρύχθηκε από την UNESCO Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς. Από το 1987 ο ναός προστατεύεται από τις αντίξοες καιρικές συνθήκες με ειδικό στέγαστρο, που θα απομακρυνθεί μετά την ολοκλήρωση των απαραίτητων εργασιών.

2.2.4. Αρχαία Φιγαλεία

Η αρχαία Φιγαλεία ήταν μια σημαντική και ακμαία πόλη της αρχαίας Αρκαδίας. Σήμερα η περιοχή ανήκει διοικητικά στην Ηλεία.

Η πόλη ιδρύθηκε τους προϊστορικούς χρόνους από τον Φίγαλο, γιό του Λυκάωνα, ιδρυτή της Λυκόσουρας στην κοιλάδα του ποταμού Νέδα. Την περιέβαλε ισχυρό τείχος μήκους περίπου 4,5 χλμ., με πύργους ορθογώνιους και κυκλικούς, το οποίο σώζεται ακόμη και σήμερα σε πολύ καλή κατάσταση και σε αρκετό ύψος, με ακρόπολη στα βορειοανατολικά, ενώ παντού υπάρχουν εμφανή ίχνη και λείψανα αρχαίων κτιρίων.

Εικόνα 2.4. Ερείπια ναού στην αρχαία Φιγαλεία

Στην Φιγαλεία υπήρχε ο ναός της Αρτέμιδας, το μεγαλοπρεπές άγαλμα του Ερμή, ο ναός του Διονύσου. Επίσης στην αγορά της πόλης υπήρχε στήλη με αφιέρωμα στην θυσία των Ορεσθάσιων και άγαλμα του Αραχίωνα, ολυμπιονίκη στο παγκράτιο σε δύο ολυμπιάδες.

Ο ναός της Αθηνάς και του Διός Σωτήρος που βρίσκεται στο νότιο τμήμα της αρχαίας Φιγαλείας αποτελεί το πιο αξιόλογο ανασκαμμένο μνημείο της, που εκτείνεται στη θέση της σημερινής ομώνυμης κοινότητας. Αποτελούσε ένα θρησκευτικό και πολιτικό κέντρο της αρχαίας Φιγαλείας. Από τις επιγραφές που προέκυψαν, διαφαίνεται πως ο ναός είχε πολιτική σημασία και πως η εμβέλειά του εκτεινόταν πέραν των ορίων της Αρκαδίας

Ακόμα, έχει ανασκαφεί έως τώρα η κρήνη της πρώιμης ελληνοιστικής εποχής και ταφικά μνημεία της ελληνοιστικής εποχής που παρουσιάζουν ομοιότητες με αυτά της αρχαίας Αλίφειρας και Μεσσήνης. Οι ανασκαφές σήμερα εξακολουθούν να βρίσκονται σε εξέλιξη.

2.2.5. Αρχαία Αλιφείρα

Όπως η αρχαία Φιγαλεία, έτσι και η Αρχαία Αλιφείρα ήταν Αρκαδική πόλη που όμως σήμερα ανήκει διοικητικά στην Ηλεία. Βρίσκεται κοντά στα σύνορα Τριφυλίας - Αρκαδίας, στο νοτιοανατολικό τμήμα της Ηλείας, νοτίως της κοιλάδας του Αλφειού. Τα ερείπια της αρχαίας πόλης Αλίφειρας

Εικόνα 2.5. Το ιερό της Αθηνάς, αρχαία Αλιφείρα.

βρίσκονται στην κορυφή του επιμήκους λόφου, που υψώνεται πάνω από το σημερινό χωριό Αλίφειρα (πρώην Ρογκοζιό).

Η Αλίφειρα ήρθε στο φως μετά τις ανασκαφές του καθηγητή Ορλάνδου κατά τα έτη 1932 – 1933. Το τείχος που την περιέβαλε σώζεται πολύ καλά σε ορισμένα σημεία και είναι γνωστό από τους ντόπιους ως το "Κάστρο της Νεροβίτσας". Στο ψηλότερο σημείο του λόφου δεσπόζει η τειχισμένη ακρόπολη, που καταλαμβάνει το νότιο τμήμα του και λίγο νοτιότερα βρίσκεται το ιερό της Αθηνάς, όπου θα πρέπει να υψωνόταν μεγαλόπρεπο το κολοσσιαίο χάλκινο άγαλμα της θεάς. Στο άλλο άκρο του λόφου βρίσκεται ο ναός του Ασκληπιού. Το οχυρωμένο τμήμα της αρχαίας πόλης (ακρόπολη) καταλαμβάνει την κορυφή μίας λοφοσειράς.

2.2.6. Αρχαία Σκιλουντία

Η Σκιλουντία ήταν μια πόλη της αρχαίας Τριφυλίας, μόλις 3,5 χλμ. νότια της Ολυμπίας. Κοντά στη Σκιλουντία, στο Τυπαίο όρος βρίσκονταν το σημείο από όπου οι γυναίκες παρακολουθούσαν τους αρχαίους ολυμπιακούς αγώνες αφού δεν επιτρεπόταν να πάνε πιο κοντά.

Έπειτα από χρησμό του Μαντείου των Δελφών, ο Ξενοφώντας είχε χτίσει ναό προς τιμήν της Εφesiaς Αρτέμιδος, που αποτελούσε μικρογραφία του ναού της θεάς στην Έφεσο. Η αρχαία πόλη έχει ανασκαφεί και βρίσκεται στην τοποθεσία Προφήτης Ηλίας Μακρисиών. Έχουν βρεθεί ερείπια του ναού της Αθηνάς, νεκροταφείο, και ερείπια κτιρίων.

2.3. Μεσαιωνικά

Στη διάρκεια της Ά σταυροφορίας, Γάλλοι ιππότες κατέλαβαν την Πελοπόννησο και δημιούργησαν το πριγκιπάτο του Μωρέως. Λόγω της στρατηγικής της θέσης, η Ανδραβίδα επελέγη ως πρωτεύουσα του φεουδαρχικού κρατιδίου. Με σκοπό να μεταλαμπαδεύσουν τον πολιτισμό τους και να κάνουν επίδειξη της παντοδυναμίας τους, οι Φράγκοι έχτισαν στην περιοχή κάστρα, εκκλησίες, μονές και οχύρωσαν πόλεις. Με αυτόν τον τρόπο, κληροδοτήθηκε η Ηλεία με θαυμάσια Μεσαιωνικά μνημεία.

2.3.1. Αγ. Σοφία Ανδραβίδας

Αν και κατά την Φραγκοκρατία η Ανδραβίδα είχε χαρακτηριστεί η πόλη των εκκλησιών μόνο τα ερείπια της Αγίας Σοφίας σώζονται. Μιας τρίκλιτης βασιλικής γοθτικού ρυθμού που χτίστηκε από δομικανούς μοναχούς.

Η Αγία Σοφία δεν χρησιμοποιούνταν μόνο για λατρευτικούς σκοπούς αλλά εκεί συνεδρίαζε

και το πριγκιπικό συμβούλιο, η «Μεγάλη Κούρτη» ,

Εικόνα 2.6. Ναός Αγίας Σοφίας Ανδραβίδας

που οι αποφάσεις της είχαν όχι μόνο συμβουλευτικό αλλά και δικαστικό χαρακτήρα.

Τα ερείπια περιλαμβάνουν το ιερό και τα πλευρικά παρεκκλήσια. Επρόκειτο για μια επιμήκη βασιλική με τρία κλίτη, με τετράγωνη αψίδα ιερού και ορθογώνιες αυτές που

αντιστοιχούν στα κλίτη. Το κεντρικό κλίτος

έχει διπλάσιο πλάτος από τα πλάγια ενώ διακρίνονται ακόμη σε κάποια σημεία τα ίχνη των βάσεων των κιόνων, οι οποίοι πρέπει να έφεραν τις τοξοστοιχίες που χώριζαν τα κλίτη.

2.3.2. Κάστρο Χλεμούτσι

Το κάστρο Χλεμούτσι είναι ένα Φράγκικο κάστρο που βρίσκεται στην κορυφή του λόφου Χελωνατά, στο δυτικότερο ακρωτήριο της Πελοποννήσου. Χτίστηκε την περίοδο 1220-1223 από τον Γοδεφρείδο Ά Βιλεαρδουίνο για να εξυπηρετήσει τις

Εικόνα 2.7. Το κάστρο Χλεμούτσι

οχυρωματικές ανάγκες της Ανδραβίδας, πρωτεύουσας του Πριγκιπάτου του Μωρέως όπως και της Γλαρέντζας, του επινείου της.

Οι πρότοι του οικιστές το ονόμασαν Clermont, παραφθορά του οποίου είναι η λέξη Χλεμούτσι, ενώ στη συνέχεια πήρε από τους Ενετούς την ονομασία Castel Tornese, αφού εντός των τειχών του λειτουργούσε νομισματοκοπείο που εξέδιδε νομίσματα όμοια μ' αυτά που εκδίδονταν στη Γαλλική πόλη Τουρ. Όταν οι Φράγκοι έφυγαν από την περιοχή, το Χλεμούτσι κατακτήθηκε από Καταλανούς, την οικογένεια των Τόκκων, τους Παλαιολόγους, Βενετσιάνους και τέλος Τούρκους. Είναι άριστα διατηρημένο γεγονός που το καθιστά δείγμα οχυρωματικής αρχιτεκτονικής της εποχής των Φράγκων.

2.3.3. Γλαρέντζα

Εικόνα 2.8. Ερείπια της Γλαρέντζας

Κατά την περίοδο του μεσαιώνα, ανοικοδομήθηκε και εκτός από λιμάνι, αποτελούσε και οχυρωμένη πόλη που διέθετε νοσοκομείο, τράπεζες και κτήρια για την εξυπηρέτηση των ναυτιλλομένων. Το 1430 ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος γκρέμισε τα τείχη της για την αποφυγή ανακαταλήψεων.

Περιηγητές του 19ου αι. αναφέρουν τη Γλαρέντζα ως μια πόλη έρημη κι ερειπωμένη. Τα ερείπια της πόλης κατεδαφίστηκαν από τον γερμανικό στρατό στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

2.3.4. Μονή Ίσοβας

Δυτικά του χωριού τρυπητή, που παλαιότερα ονομάζονταν Ίσοβα, υπάρχουν τα λείψανα μιας καθολικής μονής.

Πρόκειται για τη μονή που αφιέρωσαν στην Παναγία οι Κιστερκιανοί μοναχοί που ήρθαν στην περιοχή κατά την περίοδο της Φραγκοκρατίας. Μαζί με του Ζαρακά στην Λακωνία και του Δαφνίου στην

Εικόνα 2.9. Ερείπια της μονής της Ίσοβας

Αττική ήταν οι τρεις σημαντικότερες, από τις συνολικά 12 που έχτισαν στον Ελλαδικό χώρο. Η μονή χτίστηκε το 1225. Το μήκος του καθολικού, που σώζεται ο βόρειος τοίχος και η δυτική αψίδα, ξεπερνούσε τα 40 μ., ενώ διέθετε κάθετα ενσωματωμένο Αβαείο. Καταστράφηκε μόλις 40 χρόνια μετά, όταν πυρπολήθηκε από τα βυζαντινά στρατεύματα.

2.3.4. Ποντικόκαστρο

Βορειοδυτικά του Κατακόλου, πάνω από τον κόλπο του Αγίου Ανδρέα, βρίσκονται τα ερείπια ενός Βυζαντινού κάστρου, του Ποντικόκαστρού, που οι Φράγκοι ονόμαζαν Beau-Voir, ενώ αναφέρονταν και ως Bel Vedere⁵. Οι πηγές αναφέρουν την ύπαρξή του για πρώτη φορά, το 1111. Χτίστηκε τη Βυζαντινή περίοδο, ενώ ανοικοδομήθηκε από τους Φράγκους. Στη θέση που βρίσκεται το Ποντικόκαστρο, εκτεινόταν η ακρόπολη της αρχαίας Φείας που, μετά τον καταποντισμό της λόγω σεισμού⁶, τα δομικά της στοιχεία αποτέλεσαν οικοδομικά υλικά για την ανέγερση του Ποντικόκαστρο. Υπήρξε ένα από τα 12 μεγάλα κάστρα που προστάτευαν το Μωριά επί Φραγκοκρατίας και ύστερα από την αναχώρηση των Γάλλων από την περιοχή, έγινε αντικείμενο διεκδικήσεων μεταξύ Καταλανών, Φλωρεντινών αλλά και Βυζαντινών. Τέλος, καταλήφθηκε από τους Τούρκους οι οποίοι δεν το αξιοποίησαν. Σήμερα, σώζεται μόνο μέρος των οχυρώσεων, ενώ το πιο ορατό σημείο του κάστρου είναι ένας σχεδόν τετράγωνος πύργος στη βορειοδυτική πλευρά.

2.4. Νεότερα

Σύμφωνα με το νόμο 3028/2002 "Ως νεότερα μνημεία νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που είναι μεταγενέστερα του 1830 και των οποίων η προστασία επιβάλλεται λόγω της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους". Στην Ηλεία, ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να θαυμάσει αρκετά μνημεία των νεότερων χρόνων μέσω των οποίων θα γνωρίσει την ιστορία αλλά και την κουλτούρα του τόπου.

2.4.1. Μνημείο Πιερ ντε Κουμπερτέν

Η αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων αποφασίστηκε στο Α' Διεθνές Αθλητικό Συνέδριο, που συγκάλεσε στην Σορβόννη ο Γάλλος παιδαγωγός και ανθρωπιστής βαρόνος Πιερ Ντε Κουμπερτέν (Pierre Frédy, Baron de Coubertin). Υπηρέτησε την Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή αρχικά ως Γενικός Γραμματέας και εν συνεχεία ως πρόεδρος. Ασχολήθηκε με την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων ακόμα και ως προς τις λεπτομέρειες. Δημιούργησε τους πέντε Ολυμπιακούς κύκλους, το σύνθημα των Αγώνων και καθιέρωσε τις διαδικασίες της τελετής έναρξης και της τελετής λήξης.

---

⁵ Και τα δύο σημαίνουν «ωραία θέα».

⁶ Πρόκειται για τον ίδιο που είχε καταστρέψει την τότε Πάτρα και άλλες πόλεις, καθώς και τον Ναό του Ολυμπίου Διός στην Ολυμπία.

Εικόνα 2.10. Το μνημείο Πιερ ντε Κουμπερτέν

Στις 2 Σεπτεμβρίου του 1937, ο Κουμπερτέν άφησε την τελευταία του πνοή στην Ελβετία. Σύμφωνα με την τελευταία του επιθυμία, η σορός του ενταφιάστηκε στο κοιμητήριο της Λωζάνης και η καρδιά του τοποθετήθηκε σε επιτύμβια στήλη στην Αρχαία Ολυμπία. Δίπλα στο μνημείο υπάρχει βωμός όπου, κατά την αφή της Ολυμπιακής φλόγας, ο πρώτος λαμπαδηδρόμος ανάβει κι έπειτα δίνει με τη δάδα του το φως στον επόμενο ώστε να συνεχιστεί η λαμπαδηδρομία.

2.4.2. Δημοτικό Θέατρο Πύργου Απόλλων

Το Θέατρο Απόλλων βρίσκεται, στο κέντρο του Πύργου λίγα μόλις μέτρα από την κεντρική πλατεία. Χτίστηκε γύρω στα 1880 και λειτουργεί ως χώρος θεάτρου και πολιτιστικών εκδηλώσεων. Το 1987, το Υπουργείο Πολιτισμού το έκρινε διατηρητέο μνημείο και πραγματοποίησε εργασίες ριζικής επισκευής του.

Έχει συνολική χωρητικότητα 230 θέσεων μαζί με τον εξώστη, ενώ η ακουστική του είναι άριστη. Σημαντικά αρχιτεκτονικά στοιχεία εσωτερικού αποτελούν το ταβάνι, η μπούκα σκηνής και ο εξώστης. Εκατέρωθεν του κτιρίου έχουν δημιουργηθεί δύο μικρές πλατείες.

Με τη μνημειακή όψη του και την επιμελημένη και ενδιαφέρουσα μορφολογία του (επενδυμένες με μάρμαρο παραστάσεις με μαρμάρινα επίκρανα διακοσμημένα με ανθέμια) αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα νεοκλασικής αρχιτεκτονικής του τελευταίου τετάρτου του 19ου αιώνα.

Εικόνα 2.11. Δημοτικό Θέατρο Πύργου Απόλλων

2.4.3. Δημόσια Ιστορική Βιβλιοθήκη Ανδρίτσαινας

Εικόνα 2.12. Η βιβλιοθήκη της Ανδρίτσαινας

Η Δημόσια Ιστορική Βιβλιοθήκη της Ανδρίτσαινας είναι μία από τις σημαντικότερες, ιστορικότερες και πλουσιότερες βιβλιοθήκες της χώρας.

Στη συλλογή της σήμερα περιλαμβάνει την αξιόλογη συλλογή «Κωνσταντίνου – Αγαθόφωνα Νικολόπουλου» με σπάνιες εκδόσεις των πρώτων ετών της

τυπογραφίας και «Ευάγγελου Καλλιανιώτη»,

επίσης έκθεση γύψινων εκμαγείων (δωρεά του Βρετανικού Μουσείου 1963) της ζωφόρου του Ναού Επικούρειου Απόλλωνα, καθώς και ιστορικό αρχείο με έγγραφα χειρόγραφα της Επαναστάσεως και μετεπαναστατικά.

Στεγάζεται σε νεοκλασικό κτήριο στην ανατολική είσοδο της πόλης. Ενώ καθημερινά λειτουργεί αναγνωστήριο, δανειστικό τμήμα και Κέντρο Πληροφόρησης.

Η Βιβλιοθήκη είναι ανοικτή για το κοινό από Τρίτη έως Σάββατο, από τις 8.00΄ μέχρι τις 14.00΄.

2.4.4. Οικία Νίκου Μπελογιάννη

Το κτίριο που στέγασε τα παιδικά χρόνια του αγωνιστή Νίκου Μπελογιάννη βρίσκεται στο κέντρο της Αμαλιάδας, στη συμβολή των οδών Αρχαίας Ήλιδος και Καλαβρύτων. Μετά τη δωρεά των τελευταίων κληρονόμων του Μπελογιάννη στον τότε δήμο Αμαλιάδας αποφασίστηκε να μετατραπεί σε Μουσείο «Εθνικής Αντίστασης και Αγώνων του Μωριά», απόφαση που ακόμα δεν έχει πραγματοποιηθεί.

Εικόνα 2.13. Το ανακαινισμένο κτήριο Μπελογιάννη

2.4.5. Οικία Ανδρέα Καρκαβίτσα

Εικόνα 2.14. Η οικία του Ανδρέα Καρκαβίτσα στα Λεχαινά

Ο Ανδρέας Καρκαβίτσα υπήρξε ένας από τους σπουδαιότερους Έλληνες πεζογράφους του 20^{ου} αιώνα, κύριος εκπρόσωπος του ηθογραφικού διηγήματος.

Γεννήθηκε στα Λεχαινά το 1866. Ασχολήθηκε με όλα τα είδη του γραπτού λόγου εκτός από θεατρικά έργα. Σπούδασε Ιατρική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και εργάστηκε ως στρατιωτικός γιατρός. Έκανε πολλά ταξίδια, και γνώρισε

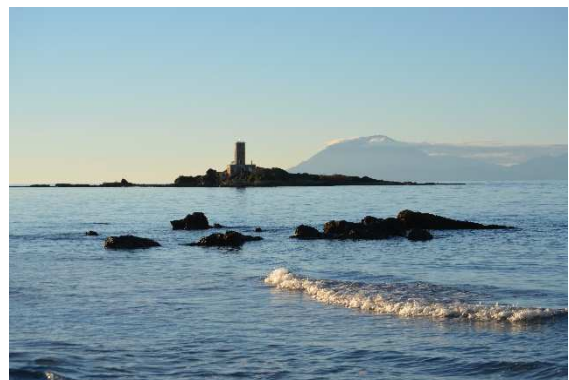
από κοντά τη ζωή των ανθρώπων που περιγράφει στο έργο του.

Η πλοκή του έργου του 'Λυγερή' εκτυλίσσεται στα Λεχαινά και αποτελεί μια ζοηρή εικόνα της ζωής στη μικρή και χωρίς εξέλιξη κοινωνία της εποχής. Τα ήθη, τα έθιμα, οι συνήθειες και οι παραδόσεις της ελληνικής επαρχίας. Τα πιο διάσημα έργα του είναι το μυθιστόρημα Ο ζητιάνος, και η συλλογή διηγημάτων Λόγια της πλώρης.

Προτομή του κοσμή την πλατεία Αγ. Δημητρίου. Το σπίτι του στο κέντρο των Λεχαινών αποτελεί αξιοθέατο.

2.4.6. Φάρος Καυκαλίδας

Ο φάρος στο νησάκι της Καυκαλίδας, στο δυτικότερο σημείο της Πελοποννήσου στο Ιόνιο Πέλαγος, λίγο πιο έξω από την Κυλλήνη προς Ζάκυνθο, με φόντο το όρος Αίνος της Κεφαλονιάς κατασκευάστηκε το 1906 με ύψος πύργου 15 μέτρα και εστιακό ύψος 19 μέτρα.

Εικόνα 2.15. Αποψη του φάρου της Καυκαλίδας από την Ακτή

Κατά την παράδοση το νησί συνδεόταν με την ξηρά με λωρίδα γης. Στο νησάκι υπάρχουν Ρωμαϊκοί τάφοι και τα ερείπια παλαιοχριστιανικού ναΐσκου. Σήμερα πάει κανείς με βάρκα ή βράχο-βράχο (ύφαλοι). Αποτελεί αξιόλογο δείγμα κτιρίου με ιστορικό και τεχνικό ενδιαφέρον, Είναι κατασκευασμένο από λιθοδομή και στοιχεία οπλισμένου σκυροδέματος και περιλαμβάνει τον πύργο του φάρου και την κατοικία του φαροφύλακα.

Η βραχονησίδα "Καυκαλίδα" έχει ύψος από τη θάλασσα 5,5 μ. και ευρίσκεται σε απόσταση 3/10 του ναυτικού μιλίου από το βορειοδυτικό όριο της άκρας Γλαρέντζα προς το οποίο ενώνεται με αβαθή και βράχους στην επιφάνεια της θάλασσας. Επί της βραχονησίδας υπάρχουν ερείπια παλαιού ναού.

2.5. Μουσεία

Σύμφωνα με το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων, μουσείο καλείται κάθε : «Μόνιμο ίδρυμα στην υπηρεσία της κοινωνίας και της ανάπτυξής της, ανοιχτό στο κοινό, που ερευνά τα υλικά αντικείμενα των ανθρώπων και του περιβάλλοντός τους, αποκτά αυτά τα αντικείμενα, τα διατηρεί, τα ερμηνεύει και πρωτίστως τα εκθέτει προς όφελος του κοινού, κυρίως μέσα από διαδικασίες μελέτης, εκπαίδευσης και ψυχαγωγίας».

Συνεπώς, στα μουσεία βρίσκονται συγκεντρωμένα τεκμήρια του ανθρώπινου πολιτισμού, υλικά κατάλοιπα, μάρτυρες της ιστορίας του ανθρώπου αλλά και του φυσικού κόσμου. Υπάρχουν πολλά διαφορετικά είδη μουσείων και χαρακτηρίζονται, τις περισσότερες φορές, ανάλογα με το είδος των αντικειμένων που συλλέγουν και εκθέτουν. Έτσι και στην Ηλεία υπάρχουν διάσπαρτα μουσεία, αρχαιολογικά, τεχνολογίας, ιστορικά, λαογραφικά, κλπ. Τα κυριότερα είναι:

2.5.1. Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας

Εικόνα 2.16. Είσοδος του Αρχαιολογικού Μουσείου Ολυμπίας

Το νέο αρχαιολογικό μουσείο της Ολυμπίας βρίσκεται απέναντι από τον χώρο των ανασκαφών, βόρεια του Κρονίου λόφου.

Ο αυξανόμενος αριθμός των ευρημάτων από τις ανασκαφές που διεξήγαγε το Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο σε συνδυασμό με τη φθορά που υπέστη το παλαιό μουσείο γέννησαν την ανάγκη δημιουργίας ενός νέου χώρου που θα εκτίθεντο τα ευρήματα

Το νέο μουσείο άνοιξε τις πύλες του το 1982 φιλοξενώντας διαφορές συλλογές από κεραμικά, χάλκινα και γλυπτά αλλά και σημαντικά εκθέματα όπως, το γλυπτό διάκοσμο των αετωμάτων του ναού του Δία, τον Ερμή του Πραξιτέλη, τη Νίκη του Παιωνίου, το κράνος του Μιλτιάδη κα.

Τηλέφωνο:26240 22742

Εισιτήρια: Ολόκληρο:€12,Μειωμένο: €6

Ώρες Λειτουργίας: Από 04/04/2016: Καθημερινά (Δευτέρα - Κυριακή): 08:00-20:00

Τελευταία είσοδος (όλες τις ημέρες): 15' πριν τη λήξη του ωραρίου.

2.5.2. Μουσείο της Ιστορίας των Ολυμπιακών Αγώνων της Αρχαιότητας

Το Μουσείο της Ιστορίας των Ολυμπιακών Αγώνων της Αρχαιότητας, στεγάζεται στις εγκαταστάσεις του παλαιού Αρχαιολογικού Μουσείου Ολυμπίας. Πρόκειται για ένα κτήριο νεοκλασικού ρυθμού που χτίστηκε το 1886 με χορηγία του Ανδρέα Συγγρού από τους Γερμανούς αρχιτέκτονες και αρχαιολόγους Dörpfeld Wilhelm και Friedrich Adler. στο λόφο Δρούβα, δυτικά της Άλτεως. Υπήρξε το πρώτο μουσείο που φτιάχτηκε εκτός Αθηνών.

Εικόνα 2.17. Το μουσείο της Ιστορίας των Ολυμπιακών Αγώνων της Αρχαιότητας

Επ' αφορμήν της τελέσεως των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας, ξεκίνησαν το 1999 εργασίες επισκευής και αναπαλαιώσης (περατώθηκαν το 2003) με σκοπό να στεγάσουν έκθεση για την ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων της Αρχαιότητας.

Σήμερα φιλοξενεί εκθέματα που παρουσιάζουν την ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων που ξεκίνησαν με πανελλήνιο χαρακτήρα το 776 π.Χ. και καταργήθηκαν το 393 π.Χ. από τον Βυζαντινό αυτοκράτορα Θεοδόσιο Α'.

Τηλέφωνο: 26240 29119. Email: efahle@culture.gr

Ώρες Λειτουργίας: Δευτέρα: 10.00 - 17.00 Τρίτη - Κυριακή: 09.00 - 16.00

---

⁷ Από 1ης Απριλίου 2016 δεν εκδίδονται μεμονωμένα (ανά χώρο) εισιτήρια. Σύμφωνα με την υπ'αρ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΜ/ΤΑΜΣ/Φ32-Φ56/370862/218709/12209/7831 ΚΥΑ (ΦΕΚ 2916 τεύχος β'/31.12.2015) το ενιαίο εισιτήριο, με ισχύ μιας ημέρας, ανέρχεται στο ποσό των 12 ευρώ (μειωμένο εισιτήριο 6 ευρώ) και περιλαμβάνει την είσοδο στον Αρχαιολογικό Χώρο Ολυμπίας, το Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας και το Μουσείο της Ιστορίας των Ολυμπιακών Αγώνων της Αρχαιότητας. Η είσοδος στο Μουσείο της Ιστορίας των Ανασκαφών της Ολυμπίας είναι ελεύθερη.

2.5.3. Μουσείο της Ιστορίας των Ανασκαφών της Ολυμπίας

Το Μουσείο της Ιστορίας των Ανασκαφών της Ολυμπίας στεγάζεται στο μικρό οίκημα, παραπλεύρως του Μουσείου της ιστορίας των Ολυμπιακών Αγώνων, όπου διέμεναν επί σειράν ετών οι Έλληνες αρχαιολόγοι και οι Έφοροι που υπηρέτησαν κατά καιρούς στην Ολυμπία.

Εικόνα 2.18. Το μουσείο της Ιστορίας των Ανασκαφών της Ολυμπίας

Αποτελείται από ένα ενιαίο εκθεσιακό χώρο που περιέχει εποπτικό και φωτογραφικό υλικό, μέσα από το οποίο παρουσιάζεται η ιστορία των ανασκαφών της Ολυμπίας. Αναφέρονται οι πρώτες απόπειρες εντοπισμού και ταύτισης του χώρου, οι πρώτες ανασκαφές, ενώ αναλυτικά παρουσιάζεται η συστηματική ανασκαφή του Ιερού από το 1875 έως και σήμερα.

Ώρες Λειτουργίας: Από 04.04.2016: Δευτέρα: 10.00 - 17.00 Τρίτη - Κυριακή: 09.00 - 16.00

2.5.4. Αρχαιολογικό Μουσείο Πύργου

Εικόνα 2.19. Το Αρχαιολογικό Μουσείο Πύργου

Το Αρχαιολογικό Μουσείο του Πύργου, στεγάζεται στο κτήριο που λειτούργησε ως Δημοτική Αγορά από τις αρχές του 1890 έως τη δεκαετία του 1960 και η κατασκευή του αποδίδεται στον Ερνέστο Τσίλερ.

Το μουσείο φιλοξενεί ευρήματα από την Ηλεία, που παρουσιάζουν κομμάτια της ιστορίας του τόπου, από τους προϊστορικούς, ιστορικούς, βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς χρόνους.

Η δεξιά πτέρυγα φιλοξενεί ευρήματα από διάφορες περιοχές της Ηλείας από τους προϊστορικούς και ιστορικούς χρόνους. Η αριστερή πτέρυγα μαζί με τον κεντρικό θάλαμο στο χώρο υποδοχής, φιλοξενεί τα εκθέματα της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου. Ενώ, οι προθήκες του κεντρικού θαλάμου, φιλοξενούν εκθέματα των ιστορικών χρόνων. Τέλος, στο επίπεδο υπογείου βρίσκεται η μεγάλη αίθουσα εκδηλώσεων και συνεδρίων που χειρίζεται αποκλειστικά ο Δήμος Πύργου. Τηλέφωνο: 2621020475

Ώρες Λειτουργίας: καθημερινά από 8.00-15.00, σαββατοκύριακα και αργίες κλειστό.

2.5.5. Μουσείο Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας

Το μουσείο βρίσκεται στην ανατολική πλευρά της κεντρικής πλατείας του Κατακόλου, απέναντι από το σιδηροδρομικό σταθμό και λειτουργεί υπό την αιγίδα του Δήμου Πύργου.

Εικόνα 2.20. Το εσωτερικό του Μουσείου Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας

Η έκθεση του μουσείου αρχαίας ελληνικής τεχνολογίας ξαναζωντανεύει 300 περίπου

εξαιρετικές εφευρέσεις του αρχαιοελληνικού τεχνολογικού θαύματος (από το ρομπότ - υπηρέτρια του Φίλωνος μέχρι τον κινηματογράφο του Ήρωνος και από το αυτόματο ωρολόγιο του Κτησιβίου μέχρι τον αναλογικό υπολογιστή των Αντικυθήρων) που καλύπτουν την περίοδο από το 2000 π.Χ. μέχρι το τέλος του αρχαίου ελληνικού κόσμου κατόπιν 25χρονης έρευνας και μελέτης του Κώστα Κοτσανά.

Σκοπός του μουσείου είναι να αναδείξει αυτήν τη σχετικά άγνωστη πτυχή του αρχαιοελληνικού πολιτισμού και να αποδείξει ότι η τεχνολογία των αρχαίων Ελλήνων λίγο πριν το τέλος του αρχαιοελληνικού κόσμου ήταν εξαιρετικά όμοια με τις απαρχές της σύγχρονης τεχνολογίας μας. Τα εκθέματα συνοδεύονται από πλούσιο οπτικοακουστικό υλικό (στα ελληνικά και αγγλικά) όπως επεξηγηματικές πινακίδες και γιγαντοαφίσες με πολλές πληροφορίες, αναλυτικά σχέδια, φωτογραφίες και πλήρεις βιβλιογραφικές αναφορές ενώ πολλά από τα εκθέματα είναι διαδραστικά.

Τηλέφωνο: 694-2420157, Ανοικτό κατόπιν συνεννόησης, είσοδος ελεύθερη

2.5.6. Μουσείο Αρχαίων Ελληνικών μουσικών οργάνων και παιχνιδιών

Απέναντι από την κεντρική πλατεία του Κατακόλου, επί του κεντρικού δρόμου, στο κτήριο Λάτση, λειτουργεί (υπό την αιγίδα του Δήμου Πύργου) το Μουσείο Αρχαίων Ελληνικών Μουσικών Οργάνων και Παιχνιδιών όπου εκτίθενται 42 ανακατασκευασμένα μουσικά όργανα των αρχαίων Ελλήνων και πλήθος αρχαιοελληνικών παιχνιδιών συνοδευμένα με λεπτομερείς περιγραφές και διαγράμματα κατόπιν έρευνας, μελέτης και κατασκευής του Κώστα Κοτσανά.

Τα εκθέματα συνοδεύονται από πλούσιο οπτικοακουστικό υλικό (στα ελληνικά και αγγλικά) ενώ πολλά από αυτά είναι διαδραστικά. Πρόκειται για το πληρέστερο και το εγκυρότερο μουσείο του είδους του παγκοσμίως.

Τηλέφωνο: 694-2420157

Είσοδος ελεύθερη. Ανοικτό κατόπιν συνεννόησης

2.5.7. Αρχαιολογικό Μουσείο Ήλιδας

Το Αρχαιολογικό Μουσείο της Ήλιδας, βρίσκεται στους πρόποδες της αρχαίας ακρόπολης με θέα ολόκληρο τον αρχαιολογικό χώρο.

Περιλαμβάνει ευρήματα που έφεραν στο φως οι ανασκαφές και χρονολογούνται από την Πρωτοελλαδική έως τη Ρωμαϊκή εποχή. Εκτίθενται αγγεία, αγάλματα, γλυπτά, επιτύμβιες στήλες, πήλινα και λίθινα αρχιτεκτονικά μέλη, ειδώλια, χάλκινα

σκεύη, όπλα, νομίσματα και άλλα μικροαντικείμενα.

Τηλέφωνο: +30 26220 41415

Email: zepka@culture.gr

Εισιτήρια: Ολόκληρο: €2, Μειωμένο: €1

Ώρες Λειτουργίας: 08:00-15:00. Δευτέρα κλειστά.

Εικόνα 2.21. Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ήλιδας

2.5.8. Μουσείο Κάστρου Χλεμούτσι

Εικόνα 2.22. Το εσωτερικό του Μουσείου του Χλεμουτσίου

Σε αίθουσες του Κάστρου Χλεμούτσι και σε πτέρυγες στον εσωτερικό περίβολο του ομώνυμου αρχαιολογικού χώρου αναπτύσσεται η μόνιμη θεματική έκθεση "Η εποχή των ιπποτών-Οι σταυροφόροι στο Μωριά".

Η έκθεση επικεντρώνεται στην ενδιαφέρουσα και κρίσιμη ιστορικά περίοδο του Πριγκιπάτου της Αχαΐας (13ος-15ος αι. μ.Χ.), στην οποία εντάσσεται και το κέλυφος του μουσειακού χώρου, το κάστρο Χλεμούτσι. Στόχος της είναι η προβολή της Φραγκοκρατίας στη μεσαιωνική Ελλάδα

με έμφαση στη φράγκικη Ηλεία, μέσω του πλούσιου αρχαιολογικού αποθέματος, που προέρχεται κυρίως από ανασκαφές σε μεσαιωνικές θέσεις της περιοχής.

Η έκθεση αρθρώνεται σε ενότητες και υποενότητες, με τον επισκέπτη να μπορεί να ακολουθήσει διαφορετικές πορείες χωρίς τον κίνδυνο να απωλέσει το νήμα της αφήγησης.

Τηλέφωνο: 2623095033, 2624023753

Email: efahle@culture.gr

Εισιτήρια: Ολόκληρο: €3,Μειωμένο: €2⁸

Ωρες Λειτουργίας: Τρίτη - Κυριακή 8:00 -

15:00 Δευτέρα κλειστά

2.5.9. Μουσείο Τατάνη, Τύπου του Απόδημου Ελληνισμού

Η διατηρητέα κατοικία του ιδρυτή και πρώτου εκδότη του "Εθνικού Κήρυκα" της Νέας Υόρκης, Πέτρου Τατάνη, λειτουργεί από τον Σεπτέμβριο του 2012 ως Μουσείο Τύπου Απόδημου Ελληνισμού.

Στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους του κτηρίου φιλοξενούνται παλιές εκδόσεις

Εικόνα 2.23. Εκθέματα του Μουσείου Τατάνη

εφημερίδων, μέσα από τις σελίδες των οποίων αναδεικνύεται διαχρονικά το ενδιαφέρον και η νοσταλγία των αποδήμων για την πατρίδα, αλλά και η καθημερινότητά τους στις δεύτερες πατρίδες.

Προς το παρόν, λειτουργεί μόνο το ισόγειό του και εκεί, στα ασπρόμαυρα φύλλα με ημερομηνίες έκδοσης που παραπέμπουν στις αρχές του 1900, διαβάζεις τίτλους, κάνεις φλας μπακ στον χρόνο.

Τηλέφωνο: 26223-60509

Ανοικτό κατόπιν συνεννόησης

---

⁸ Το εισιτήριο ισχύει και για την επίσκεψη στον αρχαιολογικό χώρο του Κάστρου Χλεμούτσι.

2.5.10. Λαογραφικό Μουσείο Αμαλιάδας

Το Λαογραφικό Μουσείο της Αμαλιάδας ξεκίνησε τη λειτουργία του το 1994 και στεγάζεται σε νεοκλασικό κτίριο του 1932, στην Πλατεία Καζαντζάκη.

Τα εκθέματα του υποδιαιρούνται σε τρεις κατηγορίες, σε εργαλεία της εγχώριας λαϊκής τέχνης, σε βιοτεχνικά αντικείμενα εγχώριας παραγωγής και εισαχθέντα από το εξωτερικό. Ακόμα, φιλοξενεί και τμήμα του Ραδιοφωνικού Σταθμού Αμαλιάδας και Συλλογή Παραδοσιακών Παιχνιδιών

Τηλέφωνο: 26220-22912, 26220-22849. Εισιτήρια: 1€

Ώρες Λειτουργίας: Δευτέρα-Παρασκευή: 08:30- 13:30 και 15:00-17:00 Σαββατοκύριακο, κατόπιν συνεννόησης.

2.5.11. Λαογραφικό Μουσείο της Ανδρίτσαινας

Το Λαογραφικό Μουσείο της Ανδρίτσαινας ιδρύθηκε το 1981 από τον Εξωραϊστικό Σύλλογο Γυναικών Ανδρίτσαινας. Στεγάζεται στους τρεις ορόφους του Αρχοντικού του Γεωργίου

Εικόνα 2.24. Το Λαογραφικό Μουσείο της Ανδρίτσαινας

Κανελλοπούλου συνολικού εμβαδού 500 τ.μ.,

ένα κτήριο με ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά, στο οποίο εκτίθενται περισσότερα από 4.000 εκθέματα και καλύπτει την χρονική περίοδο 1832 – 1932.

Στον πρώτο όροφο του μουσείου, που αποτελείται από έξι δωμάτια, αναπαρίσταται ένα παραδοσιακό αστικό σπίτι της Ανδρίτσαινας του τέλους του 19ου και των αρχών του 20ού αιώνα. Ανεβαίνοντας στο δεύτερο όροφο υπάρχει μια πλούσια συλλογή ανδρικών και γυναικείων τοπικών ενδυμασιών.

Στις συλλογές του Μουσείου περιλαμβάνονται ακόμη εικόνες της μεταβυζαντινής περιόδου, εκκλησιαστικά σκεύη, σπάνια έγγραφα 18ου και 19ου αιώνα, πλούσιο φωτογραφικό υλικό από το 1850 και μετά, πίνακες ζωγραφικής και λιθογραφίες.

Τηλέφωνο: 2626022430

Ώρες Λειτουργίας: Τετάρτη, Παρασκευή, Σάββατο και Κυριακή 12-3μμ.

2.5.12. Λαογραφικό Μουσείο Λεχαινών

Το ιστορικό Λαογραφικό μουσείο Λεχαινών, δημιουργήθηκε το 1999 από το δήμο, την εκκλησία και ορισμένους ενεργούς πολίτες.

Βρίσκεται στο κέντρο των Λεχαινών στην παλιά αγορά. Τα εκθέματα του μουσείου αναπαριστούν την καθημερινή ζωή των κατοίκων (αγροτική, εμπορική οικογενειακή και επαγγελματική ζωή) των δυο τελευταίων αιώνων. Επαγγέλματα που σήμερα έχουν εκλείψει, ξαναζωντανεύουν στο μουσείο μέσα από αυθεντικά αντικείμενα που οι ντόπιοι παραχώρησαν στο μουσείο.

Επίσης παραδοσιακές στολές της περιοχής και αναπαραστάσεις από σημεία των σπιτιών δίνουν μια πλήρη εικόνα της ζωής τους προηγούμενους αιώνες. Σημαντικά έγγραφα αλλά και πρωτοσέλιδα εφημερίδων που μετρούν πάνω από 100 χρόνια ζωής, κοσμούν τις προθήκες του μουσείου.

Σημαντικά εκθέματα αποτελούν προσωπικά αντικείμενα του Ανδρέα Καρκαβίτσα

Τηλέφωνο: 6977 663788.

Είσοδος ελεύθερη

Ώρες Λειτουργίας: κατόπιν συνεννόησης.

2.5.13. Περιβαλλοντικό Μουσείο Φολόης

Το περιβαλλοντικό Μουσείο-Κέντρο Ενημέρωσης Πληροφόρησης Δρυοδάσους Φολόης, βρίσκεται στην τοποθεσία Λούτσα στο Κούμανι του δήμου Φολόης.

Πρόκειται για ένα ξύλινο κτήριο 115,20 τ.μ. που περιλαμβάνει χώρο πληροφόρησης – Υποδοχής, Χώρο Έκθεσης και Γραφείο – Βιβλιοθήκη και αίθουσα οπτικοακουστικών μέσων. Σκοπός του Κέντρου Πληροφόρησης είναι να προβάλλει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος του μοναδικού Δρυοδάσους (περιοχή Natura) και της ευρύτερης ορεινής περιοχής

Παράλληλα, προωθεί και υποστηρίζει την ανάπτυξης αγροτουριστικών δραστηριοτήτων, την προβολή των φυσικών πόρων της περιοχής (βιότοποι, φαράγγια, ποτάμια, χλωρίδα, πανίδα, ορνιθοπανίδα) και επιδιώκει να ευαισθητοποιήσει το κοινό για την προστασία και την ήπια διαχείριση των φυσικών πόρων.

2.6. Παραλίες

Ο νομός Ηλείας αποτελεί το ιδανικό μέρος γι' αυτόν που ψάχνει ηρεμία και ξεκούραση. Το δυτικό του κομμάτι βρέχεται εξ' ολοκλήρου από τα καταγάλανα νερά του Ιονίου, γεγονός που δημιουργεί μια αχανή ακτογραμμή.

Η λευκή, ψιλή άμμος είναι το κύριο χαρακτηριστικό των παραλιών του νομού ενώ σε πολλά σημεία δημιουργούνται αμμοθίνες, στολισμένες από ολόλευκα κρινάκια της άμμου, αποτέλεσμα της δράσης της θάλασσας και του ανέμου.

Στην περιοχή υπάρχουν παραλίες για όλα τα γούστα, κοσμοπολίτικες, οργανωμένες, βραβευμένες με γαλάζια σημαία ή και πιο απομονωμένες, ας δούμε τις κυριότερες απ' αυτές.

2.6.1. Αγία Μαρίνα

Μόλις 1,5 χλμ. από το χωριό Δουνεικά, η παραλία της Αγίας Μαρίνας, που έχει πάρει το όνομά της από το ομώνυμο εκκλησάκι που βρίσκεται εκεί, είναι από τις πιο όμορφες της Ηλείας. Τα ρηχά της νερά την κάνουν δημοφιλή σε οικογένειες που έχουν μικρά παιδιά.

Διαθέτει ομπρέλες και ξαπλώστρες, όπως και καταστήματα για την εξυπηρέτηση των λουόμενων. Λόγω των ανέμων που αναπτύσσονται στην περιοχή ενδείκνυται για διεξαγωγή kitesurfing.

2.6.2. Άγιος Ανδρέας

Εικόνα 2.25. Παραλία Αγ. Ανδρέα

Βρίσκεται στον όρμο Τηγάνι, δίπλα από το Κατάκολο, και απέχει 13 χλμ. δυτικά του Πύργου. Πρόκειται για μια μικρή παραλία με μήκος της μόλις 60μ. και μέγιστο αριθμό λουόμενων τα 300 άτομα.

Από τα πρώτα μέτρα η θάλασσα βαθαίνει απότομα, ενώ κατά τόπους παρατηρούνται βράχια. Η παραλία είναι οργανωμένη και διαθέτει υποδομές εξυπηρέτησης των λουόμενων, όπως ομπρέλες, ξαπλώστρες, ντους, αποδυτήρια.

2.6.3. Αρκούδι

15 χλμ. νότια της Κυλλήνης, το αρκούδι σου δημιουργεί την ψευδαίσθηση πως βρίσκεσαι σε νησί!

Ο γραφικός κόλπος, οι ψαρόβαρκες και οι ψάθινες ομπρέλες δημιουργούν ένα όμορφο σκηνικό.

Διαθέτει αρκετά καταστήματα που εξυπηρετούν τις ανάγκες των λουόμενων αλλά και καταλύματα.

Εικόνα 2.26. Παραλία Αρκουδίου

2.6.4. Γλύφα

Η παραλία της Γλύφας, είναι μια ήσυχη παραλία που απέχει σχεδόν 10 χλμ. από το Βαρθολομιό. Δεν είναι οργανωμένη, υπάρχει όμως μια καντίνα που προσφέρει τα απαραίτητα.

Πλεονέκτημα αποτελεί το δάσος που την περιβάλλει, ενώ χαρακτηριστικό της είναι το μικρό λιμανάκι του ναυτικού ομίλου της περιοχής.

2.6.5. Ζαχάρω

Εικόνα 2.27. Παραλία Ζαχάρως

Η παραλία της Ζαχάρως, απέχει 2,5 χλμ. από το ομώνυμο χωριό και απλώνεται σε πολλά χιλιόμετρα αμμουδιάς.

Είναι οργανωμένη και λειτουργεί τουριστικό περίπτερο που μετατρέπεται ανάλογα με τις ώρες της μέρας σε εστιατόριο – αναψυκτήριο και κλαμπ.

Η παραλία ενδείκνυται για τη διεξαγωγή θαλασσίων σπορ και windsurfing. Ακόμα εκεί φιλοξενείται και τουρνουά beach Volley. Για την ποιότητα των υδάτων αλλά και τις υπηρεσίες που προσφέρονται βραβεύεται επι σειρά ετών με τη διάκριση "Γαλάζια Σημαία".

2.6.6. Θίνες

Απέχει 4 χλμ. από το Βαρθολομιό και για να τη βρει κάποιος θα πρέπει να περάσει μέσα από το τεχνητό δάσος των Θινών. Τμήματα της παραλίας είναι οργανωμένα και διαθέτουν υποδομές εξυπηρέτησης των λουόμενων.

2.6.7. Καϊάφας

Αποτελεί ένα ιδιαίτερο τοπίο στην ακτογραμμή της Ηλείας καθώς η όμορφη παραλία με τις αμμοθίνες, συναντά το δάσος από κουκουναριές, που περιβάλλει τη λιμνοθάλασσα και τα ιαματικά λουτρά.

Διαθέτει πολλά χιλιόμετρα αμμουδιάς και δεν υπάρχει σημαντική οργάνωση, γεγονός που την καθιστά ιδανική για κάμπινγκ.

2.6.8. Κάτω Σαμικό

Στον Κυπαρισιακό κόλπο, 8,5 χλμ. από τα Κρέστενα βρίσκεται η παραλία του Κάτω Σαμικού.

Έχει εύκολη πρόσβαση μέσω του οδικού δικτύου Πύργου-Καλαμάτας και τα δύο παρκινγκ που διαθέτει εξυπηρετούν τον επισκέπτη.

Μέρος της είναι οργανωμένο και προσφέρει ξαπλώστρες, ομπρέλες κτλ. Ενώ υπάρχουν αναψυκτήρια, ναυαγοσωστική βάση και γήπεδο volley.

2.6.9. Κανκαλίδα

Θα τη βρει κανείς 2 χλμ. δυτικά της Κυλλήνης, με θέα το ομώνυμο νησάκι που φιλοξενεί το φάρο του λιμανιού. Δεν διαθέτει οργάνωση, συνεπώς αυτός που θα την επισκεφθεί θα πρέπει να είναι εξοπλισμένος.

2.6.10. Κουνουπέλι

Τοποθετημένη σε ένα μαγευτικό σκηνικό, η παραλία του Κουνουπελίου κερδίζει και τον πιο απαιτητικό επισκέπτη. Βρίσκεται περίπου 7 χλμ. από τη Μανωλάδα και για να την προσεγγίσεις να πρέπει να ακολουθήσεις μια διαδρομή μέσα από το δάσος της Στροφυλιάς.

Εκεί βρίσκονται και οι εγκαταστάσεις του παλιού υδροθεραπευτηρίου των λουτρών

της Υρμίνης. Το γραφικό σκηνικό συμπληρώνει το εκκλησάκι του Αγ. Νικολάου δίπλα στο κύμα. Πρόκειται για παραλία που δεν διαθέτει οργάνωση, ούτε καταστήματα για την εξυπηρέτηση των λουόμενων.

Εικόνα 2.28. Γενική άποψη της παραλίας του Κουνουπελίου

2.6.11. Κουνουπελάκι

1,5 χλμ. πριν την παραλία του Κουνουπελίου (και ενώ έχεις διασχίσει ήδη 2 χλμ. δασώδους περιοχής), αν στρίψεις στα δεξιά σε περιμένει μια ευχάριστη έκπληξη!

Στην παραλία Κουνουπελάκι υπάρχει ένας βράχος που μόνο σημείο ένωσης με την στεριά είναι μία λεπτή λωρίδα άμμου. Δεν υπάρχουν κοντά καταστήματα ή καταλύματα για την εξυπηρέτηση των λουόμενων.

2.6.12. Κουρούτα

Εικόνα 2.29. Γενική άποψη της παραλίας της Κουρούτας

Από τις πιο δημοφιλείς παραλίες της Ηλείας, η Κουρούτα βρίσκεται μόλις 3 χλμ. από την Αμαλιάδα και η πρόσβαση γίνεται μέσω της εθνικής οδού.

Πρόκειται για μια πλήρως οργανωμένη παραλία, η οποία βραβεύεται επι σειρά ετών με τη διάκριση " Γαλάζια Σημαία".

Περιμετρικά της παραλίας λειτουργούν καταλύματα όλων των τύπων (Camping's, ενοικιαζόμενα δωμάτια, ξενοδοχεία), όπως και καφέ-μπαρ, κλαμπ, εστιατόρια, ψαροταβέρνες γεγονός που την καθιστά προορισμό νυχτερινής διασκέδασης.

2.6.13. Κυλλήνη

Σε απόσταση αναπνοής από το λιμάνι, η παραλία της Κυλλήνης αποτελεί σημείο αναφοράς ακόμα και τους χειμερινούς μήνες! Διαθέτει πολύ καλή υποδομή. Ξύλινες πλατφόρμες βοηθούν διευκολύνουν την πρόσβαση του κοινού στην παραλία ενώ η ύπαρξη ντους και αποδυτηρίων και ναυαγοσώστη εξυπηρετούν τις ανάγκες των λουόμενων.

Ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει τον καφέ του σε ένα από τα πολλά μαγαζιά που βρίσκονται κατά μήκος της ακτής και να γευτεί φρέσκο ψάρι δίπλα στο κύμα.

2.6.14. Λεβεντοχώρι

Η παραλία Λεβεντοχωρίου απέχει περίπου 5 χλμ από το Κατάκολο. Χαρακτηρίζεται από την σκούρα χοντρή άμμο, ενώ τα βράχια που την περιβάλλουν δημιουργούν δυο παραλίες τη μεγάλη και τη μικρή.

Η μεγάλη έχει κοσμοπολίτικο χαρακτήρα και διαθέτει υποδομές για την εξυπηρέτηση των λουόμενων, αντίθετα η μικρή προσφέρει περισσότερη ηρεμία.

Τα τελευταία χρόνια, την επισκέπτονται θαλάσσιες χελώνες *Caretta-caretta* για να φτιάξουν τις φωλιές τους. Ευτυχώς, ευαίσθητοι πολίτες οριοθετούν τις φωλιές, προειδοποιώντας έτσι τους λουόμενους.

2.6.15. Λουτρά Κυλλήνης

Η παραλία των Λουτρών Κυλλήνης απέχει σχεδόν 3,5 χλμ. από το χωριό Κάστρο.

Αφού περάσει κανείς τα παλαιά υδροθεραπευτήρια συναντά ένα αδιέξοδο όπου και σηματοδοτεί την είσοδο στην παραλία. Ο ξύλινος διάδρομος που οδηγεί στην θάλασσα αποτελεί ένα από τα χαρακτηριστικότερα σημεία της περιοχής .

Εικόνα 2.30. Άποψη της παραλίας Λουτρών Κυλλήνης από το Olympia Riviera Resort

Η παραλία έχει μήκος 4.9 χλμ. και μέσο πλάτος 30 μ. Το μεγαλύτερο τμήμα της παραλίας είναι οργανωμένο και διαθέτει υποδομές, ενώ για την ασφάλεια των λουόμενων υπάρχει ναυαγοςώστης. Για την ποιότητα των υδάτων αλλά και τις υπηρεσίες που προσφέρονται βραβεύεται επι σειρά ετών με τη διάκριση "Γαλάζια Σημαία". Η παραλία εκτός από κολύμπι ενδείκνυται και για τη διεξαγωγή θαλάσσιων σπορ.

2.6.16. Σκαφιδιά

Σε έναν γραφικό κολπίσκο, 14 μ. βορειοδυτικά του Πύργου απλώνεται η παραλία της Σκαφιδιάς. Είναι βραχώδης και οργανωμένη. Προσφέρεται για θαλάσσια σπορ.

2.6.17. Χρυσή Ακτή

Εικόνα 2.31. Παραλία Χρυσή Ακτή

Η παραλία Χρυσή Ακτή, αποτελεί συνέχεια της παραλίας των Λουτρών της Κυλλήνης γι' αυτό και συχνά συγχέονται μεταξύ τους. Καθώς αφήνει κανείς το χωριό Κάστρο και κινούμενος προς Λουτρά Κυλλήνης μετά από περίπου 2 χλμ. στρίβει δεξιά και διανύει ακόμα 1,5χλμ. για να βρεθεί στην παραλία. Για την εξυπηρέτηση των λουόμενων, υπάρχουν beach bars αλλά και καταλύματα.

Blue Flag 2016

AWARDED:
430 BEACHES & **9** MARINAS

Ministry of the National Committee • Ministry of Environment & Energy • National Tourism Organisation • Ministry of Interior & Administrative Reconstruction • Ministry of Maritime Affairs And Insular Policy
 • Archelon, The Sea Turtle Protection Society of Greece • Ministry of Economy, Development And Tourism • Central Union of Municipalities of Greece (OKEDE) • Hellenic Red Cross • Volunteer Inspectors of Beaches and Marinas

NATIONAL OPERATOR
Hellenic Society for the Protection of Nature
 HELLENIC SOCIETY FOR THE PROTECTION OF NATURE
 Niko St. 102 57 Athens, Greece. Tel. +30210 3228844 - 43320
 376863, Fax. +30210 3228390, e-mail: hspn@otenet.gr, www.eefp.gr

SUPPORTED BY
Polis Tourism
Mobimat
 www.mobimat.com

AUTHORITY RESPONSIBLE FOR THE IMPLEMENTATION OF THE "BATHING WATER MONITORING PROGRAMME"
Ministry of Environment & Energy
 Special Secretariat for Water
 www.bathingwaterprofiles.gr

FOUNDER OF THE PROGRAMME
Foundation for Environmental Education
FEE

UNDER THE AUSPICES
HELLENIC REPUBLIC
 Ministry for the Economy, Development & Tourism

Εικόνα 2.32. Οι βραβευμένες με Γαλάζια Σημεία παραλίες για το 2016

Κεφάλαιο 3 .Ειδικές μορφές τουρισμού στην Ηλεία

Εκτός από τους επισκέπτες που ακολουθούν τα πρότυπα του μαζικού τουρισμού, αναζητώντας ξεκούραση και διασκέδαση, υπάρχει και μεγάλη μερίδα κόσμου που σχεδιάζουν το ταξίδι τους σύμφωνα με ορισμένα ενδιαφέροντά τους ή κάποιο κίνητρο. Αυτού του είδους οι ταξιδιώτες, επιθυμούν μια πιο ενεργή συμμετοχή τους κατά τη διάρκεια των διακοπών τους, συνεπώς έχουν δημιουργηθεί ειδικές μορφές τουρισμού που να μπορούν να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις αυτής της μερίδας τουριστών. Κοινό χαρακτηριστικό αυτών των μορφών είναι η ποιοτική αναβάθμιση του τουρισμού, η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και η δημιουργία νέων τουριστικών προορισμών.

Στην Ηλεία υπάρχει πλειάδα σημείων όπου ο επισκέπτης μπορεί να συνδυάσει τις διακοπές του με τις επαγγελματικές του υποχρεώσεις, με την αναζήτηση τοπικών γεύσεων, την επίσκεψη σε προσκυνήματα και μονές, αλλά και με δραστηριότητες που θα τον φέρουν πιο κοντά στη φύση. Παρακάτω παρατίθενται επιμέρους προορισμοί εντός της περιφερειακής ενότητας, οι οποίοι ενδείκνυνται τόσο για αναψυχή όσο για τη διενέργεια δραστηριοτήτων.

3.1.Πολιτιστικός Τουρισμός

Στοιχείο του πολιτισμού αποτελούν οι δραστηριότητες που απώτερο σκοπό έχουν να προβάλλουν τα πατροπαράδοτα ήθη και έθιμα ενός λαού. Σύμφωνα με τον Getz (1997) Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις αποτελούν έναν από τους πιο συναρπαστικούς και γρήγορα αναπτυσσόμενους τύπους ψυχαγωγίας, επιχειρηματικότητας και φαινόμενων σχετιζόμενων με τον τουρισμό. Ο οικονομικός ρόλος των φεστιβάλ και άλλων πολιτιστικών εκδηλώσεων, λειτουργεί σαν καταλύτης για την προσέλκυση επισκεπτών και αυξάνει το μέσο όρο των δαπανών τους και της παραμονής τους στον τόπο. Μπορεί ακόμα να παίζουν και το ρόλο του Image maker δηλαδή της δημιουργίας ενός ιδιαίτερου προφίλ για τον τουριστικό προορισμό, δίνοντας του μία ξεχωριστή θέση στην αγορά, προσδίδοντας του ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Η πολιτιστική ζωή της Ηλείας είναι πλούσια και δεν περιορίζεται μόνο τους καλοκαιρινούς μήνες αλλά υπάρχει δραστηριότητα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, με εκδηλώσεις ποικίλου ύφους και είδους.

3.1.1. Θρησκευτικές Πανηγυρεις

Πρώτα απ' όλα, όπως σε κάθε περιοχή της Ελληνικής υπαίθρου, λαμβάνουν χώρα θρησκευτικές πανηγυρεις και αποτελούν πόλο έλξης ντόπιων αλλά και τουριστών. Πάρα το φολκλορικό χαρακτήρα που έχουν τα πανηγύρια, δεν φθίνουν στη συνείδηση του κόσμου, αντιθέτως υποστηρίζονται από τις τοπικές κοινωνίες, ακόμα και από άτομα νεαρής ηλικίας.

Κατά κανόνα, οι θρησκευτικές πανήγυρες έχουν επίσημο χαρακτήρα με την παρουσία του τοπικού αρχιερέα και αιρετών εκπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η καθιέρωση των αρχαιότερων θρησκευτικών εορτών, χάνεται στο βάθος των αιώνων και σε κάποιες περιπτώσεις θεωρείται ότι αντικατέστησαν παγανιστικές εορτές που τελούνταν στον ίδιο τόπο και χρόνο.

3.1.2. Αποκριάτικες

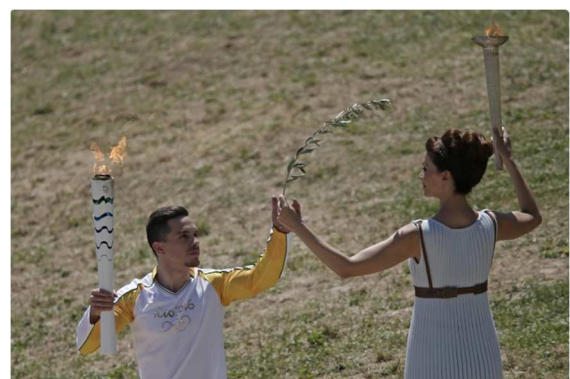
Μπορεί η Πάτρα να είναι το επίκεντρο των καρναβαλικών εκδηλώσεων το τελευταίο τρίμηνο της Αποκριάς αλλά καρναβαλικές εκδηλώσεις πραγματοποιούνται και σε άλλες πόλεις της δυτικής Ελλάδας, με πρωτοβουλίες των δήμων σε συνεργασία με φορείς και συλλόγους.

Ολυμπία, Κρέστενα, Μακρίσια και Ζαχάρω είναι μερικές μόνο από τις πόλεις που διοργανώνουν καρναβάλι στην Ηλεία, με έντονο παραδοσιακό χρώμα. Εδώ και πολλά χρόνια, στο βορειοδυτικό τμήμα της περιφερειακής ενότητας, τελείται ένα δρώμενο εξαιρετικού λαογραφικού ενδιαφέροντος για όλη την Ελλάδα, το αντάμωμα των Γενιτσάρων. Πρόκειται για ένα αποκριάτικο έθιμο κατά το οποίο ομάδες ανδρών (γκοτσαριά) γυρίζουν τα χωριά τις ημέρες της Αποκριάς χορεύοντας σε διάφορους ρυθμούς υπό τους ήχους ζουρνάδων και νταουλιών. Αναμεσά τους περιφέρονται κρατώντας πορτοκάλι με μοσχοκάρφια και προκαλώντας τους χορευτές, οι μπούλες, άντρες ντυμένοι με στολή Αμαλίας, ενώ την ομάδα ακολουθούν, προστατεύοντάς την ταυτόχρονα, ένας γέρος ντυμένος τσοπάνης με γκλίτσα και μια γριά.

Εκτός όμως από αυτές τις εκδηλώσεις πολιτιστικού χαρακτήρα που διοργανώνονται από τοπικούς συλλόγους, υπάρχουν και θεσμοθετημένα φεστιβάλ όπως:

3.1.3. Αφή Ολυμπιακής φλόγας

Αναπόσπαστο τμήμα κάθε διοργάνωσης Ολυμπιακών Αγώνων αλλά και κορυφαία πολιτιστική εκδήλωση, είναι η Αφή της Ολυμπιακής φλόγας. Η διεξαγωγή της συγκεκριμένης τελετής, που αναγγέλλει την έναρξη των Αγώνων, είναι αποκλειστικό προνόμιο της Αρχαίας Ολυμπίας και

Εικόνα 3.1. Η πρωθιέρεια παραδίδει τη φλόγα στον πρώτο λαμπαδηδρόμο, για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Rio De Janeiro 2016

τελείται στο βωμό του ναού της Ήρας, πριν από κάθε Ολυμπιάδα. Στο τελετουργικό της αφής συμμετέχουν η πρωθιέρεια και οι ιέρειες, οι οποίες πραγματοποιούν μια λιτή χορογραφία κατά τη διάρκεια της τελετής. Είναι ντυμένες κατά τον αρχαϊκό τρόπο, ενώ ακολουθούν συγκεκριμένη κινησιολογία και χορογραφία.

*‘Απόλλωνα, θεέ του ήλιου και της ιδέας του φωτός,
στείλε τις ακτίνες σου και ανάψε την ιερή δάδα...’*

Με αυτά τα λόγια, η πρωθιέρεια κάνει επίκληση στον Απόλλωνα ώστε να ανάψει η δάδα που, μέσω λαμπαδηδρομίας, θα μεταφέρει το φως στην πόλη που φιλοξενεί την εκάστοτε Ολυμπιάδα. Αμέσως μετά την επίκληση, η πρωθιέρεια, ανάβει τη δάδα με τη βοήθεια κοίλου κατόπτρου. Στη συνέχεια, κατευθύνεται προς το στάδιο μεταφέροντας τη φλόγα σε πήλινο αγγείο υπό τη συνοδεία των ιερειών. Η πομπή κάνει μία στάση στην ιερή Ελιά από την οποία ο «αμφιθαλής παις»⁹, κόβει ένα κλαδί, σύμβολο ειρήνης και έπαθλο νίκης που δίνονταν κατά τους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες στους νικητές.

Στο Στάδιο, η πρωθιέρεια ανάβει τη δάδα του πρώτου δρομέα και η λαμπαδηδρομία ξεκινά για να διαδώσει το μήνυμα της ειρήνης σε όλο τον κόσμο.

Την εκάστοτε τελετή αφής τιμούν με την παρουσία τους, η πολιτειακή και πολιτική ηγεσία, ο πρόεδρος και τα μέλη, τόσο της Ελληνικής όσο και της διεθνούς, Ολυμπιακής επιτροπής, τα μέλη της Ολυμπιακής επιτροπής της διοργανώτριας χώρας όπως και πλήθος άλλων επισήμων και απλός κόσμος.

3.1.4. Φεστιβάλ Αρχαίας Ολυμπίας

Εικόνα 3.2. Στιγμιότυπο από εκδήλωση του Φεστιβάλ Ολυμπίας

Το φεστιβάλ Αρχαίας Ολυμπίας ξεκίνησε το 1997 και στις εκδηλώσεις του περιλαμβάνονται θεατρικές και χορευτικές παραστάσεις, συναυλίες και εκθέσεις.

Λειτουργεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού, ενώ συνεργάζεται και με το φεστιβάλ Αθηνών. Τόποι διεξαγωγής του είναι το θέατρο Ολυμπία στο χωριό Φλόκα

⁹ ο αμφιθαλής παις είναι ένας νέος που έχει εν ζωή και τους δύο γονείς του.

και το θέατρο δάσους Δρούβα, ενώ εκθέσεις του φιλοξενούνται στην αίθουσα εκδηλώσεων του Σ.Π.Α.Π. Το φεστιβάλ λαμβάνει χώρα κάθε Ιούλιο και Αύγουστο, και την πραγματοποίηση του αναλαμβάνουν ο δήμος αρχαίας Ολυμπίας από κοινού με την πολιτιστική του εταιρεία.

3.1.5. Φεστιβάλ Αρχαίας Ήλιδας

Το Φεστιβάλ Αρχαίας Ήλιδας διοργανώθηκε για πρώτη φορά το 1991 από την Εταιρεία Φίλων Αρχαίας Ήλιδας.

Το φεστιβάλ περιλαμβάνει θεατρικές και μουσικές παραστάσεις. Παλαιότερα, οι θεατρικές παραστάσεις πραγματοποιούνταν στο αρχαίο θέατρο της Ήλιδας, ενώ τα τελευταία χρόνια γίνονται σε λυόμενο θέατρο πλησίον του αρχαιολογικού χώρου. Πλέον στη

διοργάνωση συμμετέχει και ο δήμος Ήλιδας .

Εικόνα 3.3. Θεατρική παράσταση στα πλαίσια του Φεστιβάλ Ήλιδας

3.1.6. Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για παιδιά και Νέους

Το Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους ιδρύθηκε το 1997 και είναι ο μόνος θεσμός στον τομέα του κινηματογράφου για παιδιά και νέους που λειτουργεί στην Ελλάδα. Διοργανώνεται κάθε χρόνο την πρώτη εβδομάδα του Δεκεμβρίου στον Πύργο. Τα τελευταία χρόνια ο αριθμός των θεατών που παρακολουθούν τις προβολές και τις εκδηλώσεις του ξεπερνά τις 20.000 ετησίως, ενώ περισσότερα από 250 παιδιά και νέοι συμμετέχουν ενεργά και σε καθημερινή βάση στις δομές και τις δραστηριότητες του Φεστιβάλ.

Εικόνα 3.4. Η αφίσα για το 19^ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για παιδιά και Νέους

Για το διαγωνιστικό πρόγραμμα του επιλέγει ταινίες που απευθύνονται στα παιδιά και τους νέους, είναι πρόσφατης παραγωγής και μπορεί να προέρχονται από οποιαδήποτε χώρα του

κόσμου. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει συνολικά περί τις 40 ταινίες και χωρίζεται σε τέσσερις κατηγορίες:

- A. Ταινίες μεγάλου μήκους
- B. Ταινίες μικρού μήκους με υπόθεση
- C. Ταινίες μικρού μήκους κινουμένου σχεδίου
- D. Digi Kid

Η Ευρωπαϊκή Συνάντηση Νεανικής Οπτικοακουστικής Δημιουργίας - Camera Zizanio ιδρύθηκε το 2001 και διεξάγεται ταυτόχρονα με το Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους κάθε Δεκέμβριο στον Πύργο Ηλείας.

Στην Camera Zizanio διαγωνίζονται ταινίες που παράγονται από παιδιά και νέους έως 20 ετών. Οι ταινίες μπορεί να είναι είτε ατομικές είτε συλλογικές εργασίες (μέσα από εργαστήρια, κινηματογραφικές ομάδες σχολείων, εκπαιδευτικά προγράμματα κλπ) ενώ η διάρκειά τους δεν ξεπερνά τα 10 λεπτά. Η Camera Zizanio αποτελείται από τρία τμήματα: το Ευρωπαϊκό (διαγωνιστικό), το Ελληνικό (διαγωνιστικό) και το Διεθνές (πληροφοριακό).

Σήμερα η Camera Zizanio είναι η σημαντικότερη πανευρωπαϊκή διοργάνωση, η οποία παρουσιάζει και αναδεικνύει τις νεανικές οπτικοακουστικές δημιουργίες.

3.1.7. Ιππική Έκθεση

Η Ανδραβίδα έχει μεγάλη παράδοση στην παραγωγή και εκτροφή αλόγων που ανέρχεται στον 4^ο π.Χ. αιώνα. Κατά τη φραγκοκρατία, τα ντόπια άλογα διασταυρώθηκαν με τα άλογα των Φράγκων Ιπποτών ενώ κατά την Τουρκοκρατία με Ανατολικού τύπου, (Αραβικά), άλογα και έτσι δημιουργήθηκε η φυλή της Ανδραβίδας.

Εικόνα 3.5. Επιδείξεις κατά της διάρκεια της 80^{ης} Ιππικής Έκθεσης Ανδραβίδας

Άλογα με ύψος που φτάνει το 1,50-1,60 μ. Η κεφαλή τους είναι κανονική, το στήθος μεγάλο και βαθύ. Οι γλουτοί είναι πολύ καλά αναπτυγμένοι, τα άκρα ισχυρά και η ραχιαία γραμμή ελαφρώς κοίλη. Συνήθως τα άλογα της φυλής, φέρνουν άσπρα στίγματα στο κεφάλι και τα ποδιά.

Οι άνθρωποι εδώ δεν εκτρέφουν απλώς τα άλογα, ζουν μαζί τους! Και φυσικά γιορτάζουν μαζί τους. Στην πόλη της Ανδραβίδας λοιπόν διοργανώνονται εκδηλώσεις με αναφορά στα άλογα όπως, η Ιππική έκθεση και παρελάσεις κα όπου ο κόσμος έχει την ευκαιρία να απολαύσει τα άλογα και τους αναβάτες.

Η Ιππική έκθεση Ανδραβίδας πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά τον Ιούνιο του 1928 με πρωτοβουλία της Φιλίππου Ενώσεως Ελλάδος και σκοπό την ενίσχυση της αναπαραγωγής ίππων, κατάλληλων για την αγροτική οικονομία. Από το 2007 η Ιππική Έκθεση Ανδραβίδας πραγματοποιείται στις νέες σύγχρονες εγκαταστάσεις Ολυμπιακών προδιαγραφών του Ιππικού Κέντρου Ανδραβίδας. Η Ιππική Έκθεση λαμβάνει χώρα κάθε χρόνο στα τέλη Σεπτεμβρίου.

3.1.8. Γιορτή απόδημου Ελληνισμού

Εικόνα 3.6. Η αφίσα για την 24^η Γιορτή απόδημου Ελληνισμού

Στα Μακρίσια της Ολυμπίας, στο ξωκλήσι της ξενιτιάς, τον Αη Γιάννη, διοργανώνεται κάθε χρόνο στις αρχές του Αυγούστου γιορτή απόδημου ελληνισμού με την ονομασία "Όταν γιορτάζουν οι Θεοί".

Πρόκειται για μια σειρά πολιτιστικών και θρησκευτικών εκδηλώσεων για τους Έλληνες της διασποράς και στο πλαίσιο της έχουν τιμηθεί κατά καιρούς

σημαντικοί Έλληνες, που συντέλεσαν με το έργο τους στην προβολή του πολιτισμού μας διεθνώς.

Αφορμή για την οργάνωση της γιορτής για τον απόδημο Ελληνισμό υπήρξε η "Ζωντανή Γραμμή", μια εκπομπή του καταγόμενου από τα Μακρίσια, στιχουργού, μουσικού παραγωγού αλλά και άνθρωπο του θεάτρου, Γιάννης Τζουανόπουλου, που μεταδίδεται κάθε Σάββατο βράδυ από το Δεύτερο Πρόγραμμα της Ελληνικής Ραδιοφωνίας.

3.1.9. Dreamland Festival

Το Dreamland Festival είναι το πρώτο Φεστιβάλ ηλεκτρονικής μουσικής και πολιτιστικών δρώμενων που διεξάγεται στην Ελλάδα και βασίζεται στα πρότυπα της Tomorrowland αλλά και αντίστοιχων μεγάλων διοργανώσεων του εξωτερικού.

Πραγματοποιείται στην Αρχαία Ολυμπία, στις εγκαταστάσεις εναλλακτικού

Εικόνα 3.7. Συναυλία κατά τη διάρκεια της dreamland 2015

τουρισμού Olympia Land, σε ένα πανέμορφο τοπίο στις όχθες του ποταμού Αλφειού, εκεί που παλιότερα πραγματοποιούνταν το Alfios Eco Festival.

Παρουσιάζει κάθε χρόνο τα κορυφαία ονόματα της dance σκηνής από το εξωτερικό και την χώρα μας, καλύπτοντας όλο το φάσμα της ηλεκτρονικής μουσικής. Παράλληλα με το μουσικό τμήμα του φεστιβάλ, λαμβάνουν χώρα διαδραστικά εργαστήρια για την οικολογία, την τέχνη και τη φιλοσοφία, καθώς και αθλητικές δραστηριότητες στον Αλφειό ποταμό (καγιάκ, rafting, hydrospeed, κτλ).

Ο χώρος διεξαγωγής του φεστιβάλ προσφέρει ένα από τα καλύτερα οργανωμένα camping της χώρας, με άπλετο χώρο και όλες τις απαραίτητες εγκαταστάσεις.

Η διάρκεια του φεστιβάλ είναι τριήμερη και στο χώρο διεξαγωγής του λειτουργούν δυο σκηνές που καλύπτουν όλη την ημέρα την ψυχαγωγία των επισκεπτών και ένα δίπλα στους χώρους εστίασης και το οποίο έχει chill out χαρακτήρα. Τις βραδινές ώρες λειτουργεί μια κεντρική σκηνή που φιλοξενεί τις κυρίως εκδηλώσεις.

3.1.10. Railway Festival

Εικόνα 3.8. Η αφίσα για το 4ο Railway Festival

Το Railway Festival είναι μια πρωτοβουλία που ξεκίνησε το 2013 από μια ομάδα πολιτών, μια παρέα πιο συγκεκριμένα, την οποία ένωσε η ιδέα μιας εκδήλωσης, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, στο πάρκο Ο.Σ.Ε. στο Βαρθολομιό, υπό τους ήχους της αγαπημένης τους μουσικής.

Εκεί πραγματοποιούνται συναυλίες από συγκροτήματα της ροκ-εναλλακτικής σκηνής, ενώ στο περιβάλλοντα χώρο γίνονται παράλληλα εκθέσεις ζωγραφικής και χειροτεχνίας. Στόχος της εκδήλωσης είναι η δημιουργία εορταστικού κλίματος με ζωντανές εμφανίσεις καλλιτεχνών από την Ελλάδα δωρεάν για το κοινό, καθώς το φεστιβάλ είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

3.2.Γαστρονομικός τουρισμός

Δεδομένου του ότι, η γαστρονομία θεωρείται πολιτιστική έκφραση, ο γαστρονομικός τουρισμός θεωρείται υποκατηγορία του πολιτιστικού τουρισμού. Ουσιαστικά, ο ταξιδιώτης που επισκέπτεται έναν προορισμό επιδιώκει να τον γνωρίσει μέσω των διατροφικών του παραδόσεων και των τοπικών συνταγών. Αυτό κυρίως επιτυγχάνεται με τη συμμετοχή σε τοπικά φεστιβάλ γεύσεων,

Εικόνα 3.9. Μερικά από τα προϊόντα που παράγονται στην Ηλεία

γνωριμία με τα κατά τόπους παραδοσιακά προϊόντα και μαγειρικές επιδείξεις. Οι ταξιδιώτες που θα επιλέξουν να επισκεφθούν την περιοχή της Ηλείας, θα αποζημιωθούν τόσο από τις φυσικές ομορφιές όσο και από γαστρονομική εμπειρία θα λάβουν. Αφού, πρόκειται για έναν τόπο με έντονο αγροτικό χαρακτήρα που παράγει προϊόντα βασικής διατροφής που προορίζονται όχι μόνο για τοπική κατανάλωση αλλά και εξαγωγές.

Το εύφορο έδαφος, το ήπιο κλίμα και τα υψηλά ποσοστά βροχοπτώσεων σε συνδυασμό με τον πλούσιο υδροφόρο ορίζοντα και τα μεγάλα ποσοστά ηλιοφάνειας αποτελούν τους κυριότερους παράγοντες που συμβάλουν στη γόνιμη καλλιέργεια των 2.570.000 στρεμμάτων του Ηλειακού κάμπου.

Το δυτικό μέρος της Ηλείας βρέχεται από το Ιόνιο, συνεπώς εδώ η αλιεία είναι αναπτυγμένη ιδιαίτερα. Κάθε μέρα τα καΐκια ανοιχτής θαλάσσης αλλά και οι παρόχθιοι αλιείς τροφοδοτούν τη γύρω περιοχή με φρέσκο ψάρι. Επίσης, στη λιμνοθάλασσα Κοτύχι λειτουργεί παραδοσιακό ιχθυοτροφείο όπου παράγονται κέφαλοι, λαβράκια, χέλια και τσιπούρες. Εκεί τα ψάρια μεγαλώνουν φυσικά μέσα στη λιμνοθάλασσα και όταν φτάσουν στο μέγεθος που προβλέπει ο νόμος αλιεύονται.

Η ελιά είναι ένα ευλογημένο δέντρο το οποίο έχει συνδεθεί άρρηκτα όχι μόνο με την Ηλεία, αλλά και με όλη την Ελλάδα. «Αν αποσυνθέσεις την Ελλάδα, στο τέλος θα δεις να σου

απομένουν μια ελιά, ένα αμπέλι κι ένα καράβι. Που σημαίνει: με άλλα τόσα την ξαναφτιάχνεις.» Όπως είπε κάποτε ο Οδυσσέας Ελύτης...

Σε όλο το μήκος του νομού καλλιεργείται η ελιά αφού το υψόμετρο και το μικρόκλιμά της περιοχής ευνοεί την ανάπτυξή του. Η συγκομιδή γίνεται μεταξύ των μηνών Οκτωβρίου και Ιανουαρίου, με παραδοσιακό τρόπο, γεγονός που προσδίδει στο προϊόν υψηλή ποιότητα. Η μέση ετήσια παραγωγή ελαιόλαδου υπολογίζεται σε 24.000 τόνους.

Η εύφορη πεδινή έκταση που καταλαμβάνει ο κάμπος της Ηλείας, ευνοεί την ανάπτυξη κηπευτικών. Πιπεριά, μελιτζάνα, κολοκύθι, φασολάκια, αγγούρι και ντομάτα καλλιεργούνται συστηματικά στην περιοχή. Μάλιστα, η παραγωγή της βιομηχανικής τομάτας ανέρχεται σε 120.000 τόνους και ο παραγόμενος τοματοπολτός είναι από τους καλύτερους ποιοτικά στον κόσμο! Ακόμα, υπάρχει σημαντική παραγωγή καρπουζιού (220-240 χιλ. τόνοι ετησίως) που εξ' αιτίας της άριστης ποιότητάς του και της πρωιμότητάς του, διοχετεύεται σε πολλές χώρες της Ευρώπης. Αξιόλογη ποσότητα παράγεται και σε πεπόνι, με την ετήσια παραγωγή να φτάνει στους 10-11 χιλ. τόνους.

Επίσης, καλλιεργείται εκτεταμένα μια ποικιλία λαχανικών που περιλαμβάνει λάχανο (γνωστό στην περιοχή ως μάπα), μαρούλι, μπρόκολο, κουνουπίδι, παντζάρι και καρότο. Εξέχουσα θέση στην καλλιέργεια λαχανικών έχουν πατάτες φθινοπωρινές ή ανοιξιάτικες, η ετήσια παραγωγή της οποίας ξεπερνά τους 80.000 τόνους.

Το ζεστό κλίμα που επικρατεί στην περιοχή, σε συνδυασμό με την απαραίτητη υγρασία που προσφέρει η παραλιακή τοποθεσία δημιουργούν τον τέλειο συνδυασμό για την ανάπτυξη εσπεριδοειδών. Από τα περιβόλια της Ηλείας παράγονται πορτοκάλια, λεμόνια, μανταρίνια και γκρέιπφρουτ. Η παραγωγή σε πορτοκάλια και μανταρίνια ξεπερνά τους 65.000 τόνους το έτος, ενώ η ετήσια παραγωγή λεμονιών ανέρχεται σε 15.000 τόνους. Μεγάλο μέρος από την παραγωγή εξάγεται, ενώ η υπόλοιπη διατίθεται στην τοπική αγορά.

Μεγάλη παραγωγή υπάρχει και σε φρούτα. Μία νέα σχετικά καλλιέργεια με συνεχώς ανοδική τάση είναι η φράουλα με την ετήσια παραγωγή ανέρχεται στους 5.000 τόνους. Ακολουθούν η παραγωγή ακτινιδίου και προσφάτως του ροδιού.

Εκτός όμως από τη γεωργία, είναι ανεπτυγμένη και η κτηνοτροφία. Συνεπώς, υπάρχει και σημαντική παραγωγή γάλακτος (κυρίως αγελαδινού) το οποίο προορίζεται είτε για απ' ευθείας διάθεση του στην αγορά μέσω παστερίωσης είτε για την παραγωγή γιαουρτιού και φέτας.

Αξιοσημείωτο είναι ότι, υπάρχουν και επιχειρήσεις που παράγουν παραδοσιακά ζυμαρικά, όπως τραχανά, χυλοπίτες, κους κους κλπ.

Τέλος, ανεπτυγμένη είναι και η αμπελουργία. Το πλούσιο υπέδαφος και οι καλές καιρικές συνθήκες που επικρατούν στην περιοχή βοηθούν το αμπέλι να αναπτυχθεί. Εδώ παράγονται οίνοι Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ Ηλείας).

3.2.1. Οινοτουρισμός-Δρόμοι Κρασιού

Στην Ελλάδα, όπως και σε όλες τις χώρες της λεκάνης της Μεσογείου, η άμπελο-οινική παράδοση είναι ιδιαίτερα πλούσια. Το κρασί δεν είναι συνδεδεμένο μόνο με τις διατροφικές συνήθειες του Έλληνα, αλλά και με τη θρησκευτική και λαϊκή παράδοση και με την πολιτιστική του κληρονομιά.

Για τη διατήρηση και την ανάδειξη αυτής της κληρονομιάς αναπτύχθηκε μία ειδική μορφή Αγροτουρισμού, οι Δρόμοι του Κρασιού, που προτείνει στον επισκέπτη να ακολουθήσει μία προσεκτικά επιλεγμένη διαδρομή, η οποία διασχίζει τα πιο γραφικά σημεία μιας αμπελουργικής ζώνης και να επισκεφτεί επιλεγμένες οινοπαραγωγικές μονάδες, να δοκιμάσει τα τοπικά κρασιά συνοδευμένα από παραδοσιακές γεύσεις της περιοχής και να περιηγηθεί σε παραδοσιακούς οικισμούς, αρχαιολογικούς χώρους, κ.ά.

Ο φορέας που σχεδιάζει και υποστηρίζει τους Δρόμους του κρασιού της Πελοποννήσου είναι η Ένωση Οινοποιών Αμπελώνα Πελοποννήσου. Στόχος της είναι η βελτίωση και προώθηση της εικόνας των Πελοποννησιακών κρασιών, μαζί με την ανάπτυξη και αξιοποίηση της τουριστικής διάστασης του Πελοποννησιακού αμπελώνα. Προς επίτευξη αυτού του στόχου, προάγει και στηρίζει δράσεις που συνδέουν το κρασί με την Ελληνική πολιτισμική κληρονομιά και διαδίδουν τα Πελοποννησιακά κρασιά, τόσο στο εσωτερικό όσο και εκτός συνόρων.

Οι δρόμοι κρασιού της Ηλείας διασχίζουν πολλές περιοχές της Ηλείας, αφού η αμπελοκαλλιέργεια είναι εκτεταμένη γενικώς στην περιοχή και κυρίως στις περιοχές Αμαλιάδας, Αρχαίας Ολυμπίας, Πύργου, Ιαρδανού, Λασιώνος και Φολόης.

Εικόνα 3.10. Άποψη των εγκαταστάσεων του κτήματος Μερκούρη

Με αφετηρία τον Πύργο Ηλείας οι δρόμοι κρασιού της Ηλείας χωρίζονται ουσιαστικά σε δύο οινικές διαδρομές, η μία δυτικά και η άλλη ανατολικά.

1. Η διαδρομή δυτικά: Πύργος – Καρδαμάς – Σαβάλια – Παλαιοχώρι – Καρδαμάς – Σκαφιδιά – Κορακοχώρι – Κατάκολο

Επισκέψιμα Οινοποιεία: Κτήμα Σταυρόπουλος, Κτήμα Μερκούρη

2. Η διαδρομή ανατολικά: Πύργος – Βαρβάσαινα – Αρχαία Ολυμπία – Κοσκινάς – Πελόπιο – Λατζόι – Καρούτες

Επισκέψιμα Οινοποιεία: Κτήμα Ολυμπία Γη, Κτήμα Μπριντζίκη.

3.3. Ιαματικός Τουρισμός.

Ιαματικές πηγές ονομάζονται οι πηγές τα νερά των οποίων έχουν θεραπευτικές ιδιότητες. Τα ιαματικά νερά πηγάζουν μέσα από πετρώματα και κατά τη διαδρομή τους μέχρι την επιφάνεια της Γης, αποκτούν τα μεταλλικά συστατικά τους στα οποία οφείλεται και η θεραπευτική τους δράση.

Στην Ελλάδα η τεχνική της υδροθεραπείας ασκείται εδώ και 2.500 χρόνια. Η Ηλεία διαθέτει τουλάχιστον 35 ιαματικές πηγές την εποχή του Ομήρου. Δυστυχώς, οι περισσότερες έχουν εγκαταλειφθεί ή στερέψει. Σήμερα, υπάρχουν τρεις ιαματικές πηγές τουριστικής σημασίας και μία τοπικής σημασίας. Αναλυτικότερα :

3.3.1. Λουτρά Κυλλήνης

Στην περιοχή Λουτρά Κυλλήνης που απέχουν 13 χλμ. από την Κυλλήνη (όπως μαρτυρά και το τοπωνύμιο) υπήρχαν ιαματικές πηγές από τα Ρωμαϊκά χρόνια. Μάλιστα εκεί υπήρχαν και ιερά του Ασκληπιού, της Αφροδίτης όπως και άλλων θεοτήτων. Κατά καιρούς έχουν γνωρίσει μεγάλη ανάπτυξη.

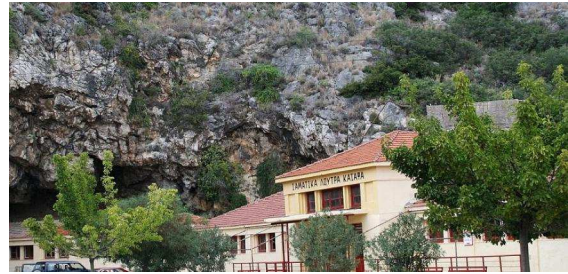
Εικόνα 3.11. Τα νεότερα κατάλοιπα των ιαματικών λουτρών Κυλλήνης.

Τα λουτρά είναι φημισμένα από την αρχαιότητα για τις ιαματικές τους πηγές, που τα νερά τους, οι αναθυμιάσεις και η λάσπη τους θεραπεύουν παθήσεις του αναπνευστικού συστήματος, άσθμα, χρόνιες βρογχίτιδες, πνευμονικό εμφύσημα, λαρυγγίτιδες, αρθριτικά και δερματικές παθήσεις.

Το 1880, επί Τρικούπη, τα Λουτρά παραχωρήθηκαν στον οργανισμό σιδηροδρόμων Πελοποννήσου (ΣΠΑΠ), ο οποίος προχώρησε στα πρώτα έργα εκμετάλλευσης των ιαματικών πηγών φτιάχνοντας ξενοδοχείο και υδροθεραπευτήριο. Το 1951 παραχωρήθηκαν στον ΕΟΤ που, μέσω του Κρατικού Προγράμματος κατασκευής και λειτουργίας ξενοδοχείων Ξενία, αναβάθμισε τα λουτρά και δημιούργησε ξενοδοχειακές υποδομές. Από το 1998 έχουν παραχωρηθεί σε ιδιώτη.

3.3.2. Λουτρά Καϊάφα

Στους πρόποδες του όρους Λάπιθα, 7 χλμ. βορειοανατολικά της Ζαχάρω, βρίσκονται οι Ιαματικές Πηγές Καϊάφα, δίπλα στην ομώνυμη λίμνη. Περιλαμβάνουν δύο πηγές, των Ανιγρίδων Νυμφών και του Γερανίου ή των Ατλαντίδων Νυμφών.

Εικόνα 3.12. Οι εγκαταστάσεις των ιαματικών λουτρών Καϊάφα

Ενδείκνυνται για αρθροπάθειες, δερματικές και γυναικολογικές παθήσεις, σε χολολιθιάσεις και ηπατίτιδες, σε παθήσεις του γαστρεντερικού συστήματος, σε υποτονικές δυσπεψίες και σε ατονικές δυσκοιλιότητες από χολική ανεπάρκεια.

Η συστηματική λειτουργία των λουτρών αρχίζει από το 1907, οπότε κατασκευάστηκε η σιδηροδρομική γραμμή που έδωσε τη δυνατότητα επικοινωνίας με τον Καϊάφα. Από τη δεκαετία του 1960 μέχρι το 1999 τα λουτρά ανήκαν στον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού και λειτουργούσαν με αυτεπιστασία του, ενώ πρωτίτερα είχαν την εκμετάλλευση ιδιώτες.

Το έτος 2000 περιήλθαν στη διοίκηση και διαχείριση της Ανωνύμου Εταιρείας του Δημοσίου με την ονομασία : Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου, μέχρι σήμερα.

3.3.3. Λουτρά Υρμίνης

Εικόνα 3.13. Οι παρηκμασμένες εγκαταστάσεις των λουτρών της Υρμίνης.

Στην Υρμίνη, μια πόλη προ Ομηρική, που βρίσκεται σε απόσταση 9 χλμ. βορειοδυτικά από την Βάρδα και σήμερα ονομάζεται Κουνουπέλι, υπήρχαν ιαματικές πηγές. Οι πηγές ανάβλυζαν μέσα από μια σπηλιά ενώ τα χρόνια που ακολούθησαν χτίστηκε εκεί υδροθεραπευτήριο. Σήμερα, έχουν εγκαταλειφθεί.

Ο σεισμός που είχε σημειωθεί το 1988 είχε δράσει αρνητικά στις πηγές με αποτέλεσμα να διακοπεί η ανάβλυσση υδάτων. Τον Ιούνιο του 2008 ένας άλλος σεισμός ενεργοποίησε ξανά τις ιαματικές πηγές, χωρίς όμως να γίνει κάποια περαιτέρω αξιοποίηση.

10 χλμ. πριν τον Πύργο, βρίσκεται το χωριό Ξυλοκέρα. Εκεί, υπάρχει ιαματική πηγή τοπικής σημασίας. Η αξιοποίησή της ξεκίνησε το 1951.

3.4. Οικολογικός τουρισμός

Η περιφερειακή ενότητα Ηλείας αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους τόπους οικολογικού ενδιαφέροντος σε όλη τη Μεσόγειο και είναι προορισμός για πολλούς φυσιολάτρες επισκέπτες από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Διαθέτει μια σειρά σημαντικών υγροτόπων, τα γλυκά νερά των οποίων έλκουν σπάνια είδη υδρόβιων πουλιών που φτάνουν για να ξεχειμωνιάσουν, αλλά και πολλά αμφίβια και ερπετά. Όμως και στις παραποτάμιες περιοχές αναπτύσσονται ιδιαίτερα οικοσυστήματα που έλκουν το ενδιαφέρον των επισκεπτών. Τέλος, ένας περίπατος στα σπάνια δάση από κουκουναριές και δρύες προσφέρουν μια μοναδική εμπειρία στον επισκέπτη.

3.4.1. Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Κοτυχίου Στροφυλιάς

Το Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Κοτυχίου-Στροφυλιάς περιλαμβάνει μια μεγάλη έκταση 143.000 στρεμμάτων μεταξύ Αχαΐας και Ηλείας. Συγκεκριμένα, απλώνεται στην παραλιακή ζώνη της Βορειοδυτικής Πελοποννήσου, από τη λιμνοθάλασσα του Άραξου μέχρι τις

Εικόνα 3.14. Πανοραμική άποψη του Εθνικού Πάρκου Υγροτόπων Κοτυχίου-Στροφυλιάς.

Αλυκές Λεχαινών, και περικλείει μια λωρίδα γης μήκους 30 χλμ. και κυμαινόμενου πλάτους από 0,5 έως 4 χλμ.

Η περιοχή προστατεύεται από τη συνθήκη Ramsar (σύμβαση για τους Υγροβιότοπους Διεθνούς Σημασίας, 1971), καθώς είναι και εντεταγμένη στο δίκτυο Natura 2000 (δίκτυο ζωνών προστασίας της φύσης που εκτείνεται σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και έχει ως στόχο να διασφαλίσει τη μακροπρόθεσμη διατήρησή των πιο πολύτιμων και των πλέον απειλούμενων ειδών και ενδιαιτημάτων της σε ικανοποιητικό επίπεδο).

Το 2002 ιδρύθηκε ο Φορέας Διαχείρισης Υγροτόπων Κοτυχίου Στροφυλιάς με σκοπό τη διοίκηση και διαχείριση της αντίστοιχης προστατευόμενης περιοχής.

3.4.1.1. Λιμνοθάλασσα Κοτύχι

Εικόνα 3.15. Άποψη της λιμνοθάλασσας Κοτύχι.

Η λιμνοθάλασσα Κοτύχι με έκταση περί τα 7,500 στρέμματα και μέσο βάθος 0.40-1.0 μ. αποτελεί τη μεγαλύτερη λιμνοθάλασσα της Πελοποννήσου.

Πρόκειται για τυπική μεσογειακή λιμνοθάλασσα και αποτελεί έναν σημαντικό τόπο για τη διαχείμαση, αναπαραγωγή και μετανάστευση υδροβίων πτηνών, πολλά από τα οποία βρίσκονται σε χαμηλούς αριθμούς σε άλλες περιοχές της χώρας. Ακόμα είναι σημαντικός τόπος μετανάστευσης και διαβίωσης διαφόρων ειδών ψαριών μέχρι την περίοδο έναρξης της αναπαραγωγικής διαδικασίας όπου μεταναστεύουν στη θάλασσα. Για αυτό το λόγο αποτελεί φυσικό ιχθυοτροφείο το οποίο αξιοποιείται με παραδοσιακές μεθόδους ιχθυοσύλληψης, τα λεγόμενα διβάρια.

3.4.2. Λίμνη Καϊάφα

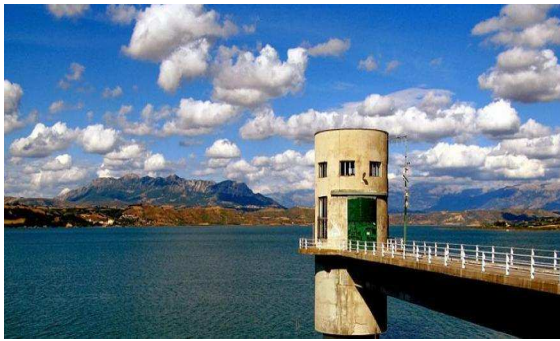
Η λίμνη Καϊάφα βρίσκεται 7 χλμ. βορειοανατολικά της Ζαχάρας και αποτελεί το δεύτερο σημαντικότερο υδροβιότοπο της Ηλείας μετά το Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Κοτυχίου Στροφυλιάς. Καλύπτει μια επιφάνεια 1500 στρεμμάτων, ενώ το μήκος της φτάνει τα 3 χλμ. και βάθος 2 μ. Είναι ένας ζωντανός υδροβιότοπος που φιλοξενεί ψάρια, χέλια, φίδια, χελώνες και πολλά αποδημητικά πουλιά κατά την χειμερινή περίοδο

Εικόνα 3.16. Πανοραμική άποψη της λίμνης Καϊάφα.

Μέσα στη λίμνη υπάρχει το νησάκι της Αγίας Αικατερίνης, όπου και υπάρχει ομώνυμο εκκλησάκι. Ακόμα υπάρχουν δυο ξενοδοχεία, ξενώνες και άλλα βοηθητικά κτήρια. Συνδέεται με την ξηρά με γέφυρα, ενώ μικρά πλοία το συνδέουν με το παρακείμενο υδροθεραπευτήριο. Η λίμνη βρίσκεται σε απόστασή αναπνοής από τη θάλασσα, από την οποία τη χωρίζει ένα σπάνιο δάσος από κουκουναριές. Δυστυχώς, η περιοχή επλήγη σε μεγάλο σημείο από τις καταστροφικές πυρκαγιές του 2007.

3.4.3. Τεχνητή Λίμνη Φράγματος Πηνειού (Λίμνη Καραμανλή)

Εικόνα 3.17. Η τεχνητή λίμνη του Πηνειού.

Ανατολικά των Λεχαινών βρίσκεται η τεχνητή λίμνη που δημιουργήθηκε στα τέλη του 1960 μετά τη δημιουργία του φράγματος του Πηνειού ποταμού. Είναι η μεγαλύτερη λίμνη της Πελοποννήσου με έκταση σχεδόν 20 τ.χλμ. και χωρητικότητα 450 κυβικά μέτρα.

Οι αρδευτικές ανάγκες της περιοχής γέννησαν την ανάγκη δημιουργίας αυτού του μεγάλου εγγειοβελτικού έργου που υδροδότησε 200.000 στρέμματα του Ηλειακού κάμπου. Οι εργασίες κατασκευής του έργου ξεκίνησαν επι Καραμανλή γι' αυτό και η λίμνη πήρε το όνομά του. Προϋπόθεση για τη δημιουργία του φράγματος υπήρξε η καταπόντιση των χωριών Σούλι και Μπαλί τα οποία και εκκενώθηκαν. Σε καιρούς ανομβρίας, όταν χαμηλώνει η στάθμη του νερού αναδύεται στην επιφάνεια μια από τις εκκλησίες των χωριών που είχαν πλημμυρήσει.

3.4.4. Εκβολές (Δέλτα) Πηνειού

Ο ποταμός Πηνειός, πηγάζει από το όρος Ερύμανθος και αφού διανύσει μια απόσταση 80,9 χλμ. Δυτικά, εκβάλλει στο Ιόνιο πέλαγος, βορειοδυτικά της Γαστούνης. Οι εκβολές του Πηνειού, που λέγονται και "Μπούκα Παλαιοχωρίου" από το κοντινό Παλαιοχώρι, αποτελούν φυσικό υδροβιότοπο σπουδαίας σημασίας, ο οποίος έχει ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό δίκτυο Natura 2000. Στην αρχαιότητα οι εκβολές του ήταν νοτιότερα στον κόλπο της Κυλλήνης.

3.4.5. Ποταμός Νέδα

Η Νέδα είναι ποταμός που πηγάζει από το Λύκαιο όρος και αφού διανύσει 32 χλμ. προς τα δυτικά, εκβάλλει στο Ιόνιο πέλαγος. Αποτελεί το φυσικό σύνορο μεταξύ Ηλείας και Μεσσηνίας.

Το ποτάμι πήρε την ονομασία του από τη νύμφη Νέδα (Η Νέδα κατά τη Μυθολογία

Εικόνα 3.18. Οι καταρράχτες του ποταμού Νέδα.

μαζί με τις νύμφες Θεισόα και την Αγνώ έλουσαν τον μικρό Δία στον ποταμό Γορτύνιο).και είναι το ένα από τα πέντε ελληνικά ποτάμια που έχουν θηλυκό όνομα.¹⁰

Σε μεγάλο μήκος της πορείας του διασχίζει το ομώνυμο φαράγγι, σπάνιου φυσικού κάλους με κατάφυτες πλαγιές και μικρούς καταρράκτες. Την ομορφιά του τοπίου συνθέτουν ελαιώνες, συκιές, πλατάνια, αγριοβελανιδιές και πουρνάρια, ενώ απαντάται και ιδιαίτερα πλούσια πανίδα, αποτελούμενη από βίδρες, σπάνια ερπετά και είδη νυχτερίδων. Σε διάφορα σημεία της πορείας υπάρχουν συνολικά τρεις καταρράκτες που καταλήγουν σε μικρές κολυμπήθρες με εξαιρετική διαύγεια και τρικουάζ νερά. Λίγο πιο κάτω βρίσκεται το Στόμιο, μια μεγάλη σπηλιά μοναδικής ομορφιάς, απ' όπου περνούν τα νερά του ποταμού, μέχρι να καταλήξουν στον παραπόταμο Πάμισσο. Σε μια πλαγιά βρίσκεται το εκκλησάκι της Παναγιάς και λίγο πιο πάνω η εσοχή, όπου σύμφωνα με την παράδοση βρέθηκε η θαυματουργή εικόνα. Το φαράγγι δεν υπόκειται σε κάποιο ιδιαίτερο καθεστώς προστασίας

3.4.6. Οροπέδιο & Δρυοδάσος Φολόης

Εικόνα 3.19. Άποψη του Ηλειακού κάμπου από το οροπέδιο της Φολόης.

Στην ορεινή Ηλεία, κοντά στα σύνορα με την Αρκαδία και την Αχαΐα, στους νοτιοδυτικούς πρόποδες του όρους Ερυμάνθου, βρίσκεται το οροπέδιο της Φολόης. Εκτείνεται εντός 42.000 στρεμμάτων και βρίσκεται σε υψόμετρο 650m. Κατά τη μυθολογία πήρε το όνομά του από τον βασιλιά των Κενταύρων Φόλο, φίλο του Ηρακλή.

3.4.6.1. Δρυοδάσος

Στο οροπέδιο απαντάται ένα από τα μεγαλύτερα δάση βελανιδιών, που είναι από τα λίγα αμιγώς σπέρμοφυη στην Ευρώπη. Το δάσος της Φολόης είναι ένα από τα σπανιότερα δάση, μοναδικό στα Βαλκάνια.

Εικόνα 3.20. Δρόμος που διασχίζει το δρυοδάσος της Φολόης

¹⁰ Τα άλλα είναι η Αράπιτσα στη Νάουσα Ημαθίας, η Πραμόριτσα στα Κουπατσοχώρια Γρεβενών, η Σουλτανίτσα στο Νέο Πετρίτσι Σερρών και η Μπέλιτσα στο Νέο Σκοπό Σερρών.

Οι δυσμενείς κλιματοεδαφικές συνθήκες προσδίδουν στο δάσος προστατευτικό χαρακτήρα τόσο στο έδαφος όσο στις καλλιέργειες και στα έργα πολιτισμού, από τα οποία διέρχονται οι ποταμοί Αλφειός και Πηνειός. Το δασικό σύμπλεγμα Κάπελης-Φολόης με μέσο ύψος 600 μέτρα είναι ένα πλούσιο οικοσύστημα με πλούσια χλωρίδα και πανίδα.

Η περιοχή της Φολόης είναι ενταταγμένη στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό δίκτυο Natura 2000. Λόγω της μορφολογίας του, το δάσος της Φολόης είναι ιδανικό για δραστηριότητες όπως πεζοπορία, ορεινή ποδηλασία και ιππασία.

3.4.6.2. Το φαράγγι του Γούμερου

Εικόνα 3.21. Πεζοπόροι διασχίζουν το φαράγγι του Γούμερου.

Στους δυτικούς πρόποδες του όρους Φολόη, βρίσκεται το φαράγγι του Γούμερου. Ένα φαράγγι μοναδικής φυσικής ομορφιάς, που διαθέτει πλούσια βλάστηση, και άφθονα πηγαία νερά. Η πεζοπορία στο φαράγγι του Γούμερου είναι μια εύκολη πεζοπορική διαδρομή, διάρκειας 3 ωρών. Το φαράγγι είναι ένα ημικόκλιο που αρχίζει από το Γούμερο για να καταλήξει πάλι σε αυτό.

Η πεζοπορική διαδρομή στο φαράγγι, γίνεται πάνω σε τμήμα της αρχαίας ιεράς οδού Ήλιδας-Ολυμπίας, και εκεί συναντά κανείς τις αρχαίες ελιές που κλαδιά τους στεφάνωναν τους νικητές και το Μαντείο των Αθλητών των Ολυμπιακών Αγώνων, όπου τώρα υπάρχει το σπήλαιο της Μονής του Ασκητή. Δικαίως, έχει χαρακτηριστεί από το Υπουργείο Πολιτισμού ως μνημείο φυσικής ομορφιάς.

3.4.6.3. Καταρράχτες της Νεμούτας

Καθώς το οροπέδιο περιβάλλεται από ορεινούς όγκους, αυτοί σχηματίζουν εντυπωσιακά φαράγγια, ιδανικά για περιήγηση και πεζοπορία, όπως το φαράγγι της Γκούρας, το φαράγγι του Γούμερου, και το φαράγγι του Ερύμανθου που αποτελεί το φυσικό σύνορο με την Αρκαδία. Εκεί, στη

Εικόνα 3.22. Απόψη των καταρρακτών της Νεμούτας

ρηματιά του Χαρατσαρίου, σχηματίζονται οκτώ καταρράχτες ύψους από 15 μ έως 25 μ. πρόκειται για ένα άγνωστο έως τώρα στο ευρύ κοινό σημείο φυσικού κάλλους της Ηλείας που η ανάδειξή του οφείλεται σε προσπάθεια ομάδας πολιτών κι όχι σε στοχευμένη ενέργεια της πολιτείας!

3.5. Θρησκευτικός Τουρισμός

Μια εργασία για την Ηλεία θα θεωρούνταν ελλιπής αν παραλείπονταν μια αναφορά στα προσκυνήματα και τα εκκλησιαστικά της μνημεία. Όχι μόνο επειδή η Ορθόδοξη πίστη είναι χαραγμένη στη συνείδηση του λαού, αλλά και επειδή τα μοναστήρια είναι συνυφασμένα με την ιστορία του τόπου και έχουν συμβάλλει στη διατήρηση εθίμων και παραδόσεων.

Τις περισσότερες φορές το κίνητρό για επίσκεψη σε ένα λατρευτικό χώρο είναι το θρησκευτικό συναίσθημα, όμως τα μοναστήρια εκτός από χώρος προσκυνήματος αποτελούν και ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής, επιπλέον στο εσωτερικό τους συναντά κανείς σπάνια κειμήλια, φορητές εικόνες και αγιογραφίες. Αφ' ετέρου, πλεονέκτημα αποτελεί το γεγονός ότι είναι χωροθετημένα σε περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, καθώς οι αναχωρητές επέλεξαν να οικοδομήσουν τους χώρους που θα μόνάζαν σε σημεία που θα ευνοούσε την ψυχική ανάταση. Ας περιηγηθούμε λοιπόν στα πιο σπουδαία μοναστήρια:

3.5.1. Ι.Μ. Παναγίας της Βλαχερνάς

Ιστορικό Βυζαντινό μοναστήρι που βρίσκεται στον οικισμό της Κάτω Παναγιάς της επαρχίας Ηλείας. Απέχει 2,5 χλμ. νοτιοανατολικά του λιμανιού της Κυλλήνης, σε υψόμετρο μόλις 80 μέτρων. Είναι αφιερωμένη στο γενέθλιο της Θεοτόκου.

Εικόνα 3.23. Το εσωτερικό της Ι.Μ. Βλαχερνών

Η Μονή μάλλον ιδρύθηκε πριν από τον 9ο αιώνα, αν και το Καθολικό της έχει υλικά προερχόμενα από άλλο ναό παλαιοχριστιανικής τέχνης που άκμασε μεταξύ των ετών 330-630 μ.Χ. Κατά την περίοδο της Φραγκοκρατίας η μονή πέρασε στα χέρια Δυτικών μοναχών του Πριγκιπάτου της Αχαΐας, όπου και παρέμεινε περίπου μέχρι το 1628.

Οι επιδρομές που δέχτηκε η μονή κατά τον 17ο και 18ο αιώνα σε συνδυασμό με την πυρπόλησή της από τους Αιγυπτίους του Ιμπραήμ, είχαν καταστροφικά αποτελέσματα. Η μονή ερήμωσε και το μόνο οικοδομικό στοιχείο που παρέμεινε ήταν το καθολικό.

Το Καθολικό της Μονής, είναι τρίκλιτη βασιλική, ξυλόστεγη, άνευ τρούλου. Έχει σχήμα επιμήκους ορθογωνίου και διαιρείται σε πρόναο και κυρίως ναό. Παλαιότερο θεωρείται το Ανατολικό τμήμα του, το οποίο χτίστηκε με ρυθμό Βυζαντινό, ενώ νεότερο είναι το Δυτικό του τμήμα που χτίστηκε με ρυθμό Ρωμανικό.

Εσωτερικά το Καθολικό είναι στολισμένο με θαυμάσιες τοιχογραφίες οι περισσότερες των μέσων του 18ου αιώνα. Σήμερα στη Μονή υπάρχει πλουσιότατη βιβλιοθήκη, όπου διατηρούνται αυθεντικά πατριαρχικά σιγίλια, χειρόγραφα, κώδικες, έντυπα βιβλία μεγάλης αξίας και σπουδαιότατα κειμήλια, όπως Ευαγγέλια, εκκλησιαστικά σκεύη, λειψανοθήκες κ.ά.

3.5.2. Ι.Μ. Παναγίας Ελεούσης Λυγιάς

Εικόνα 3.24. Άποψη του Καθολικού της Ι.Μ. Ελεούσης και του μεσαιωνικού πύργου.

Κοντά στο χωριό Λυγιά και μέσα σε ένα βαθύ καταπράσινο φαράγγι βρίσκεται το Μοναστήρι της Παναγίας της Ελεούσης, δίπλα σε μια σπηλιά με σταλακτίτες, που το νερό της θεωρείται αγίασμα.

Σε αυτό το σπήλαιο, κατά τη διάρκεια της εικονομαχίας, χριστιανοί έκρυψαν την εικόνα της Παναγίας με σκοπό να την προστατεύσουν.

Αργότερα, κι αφού οι εικόνες είχαν πάρει τις θέσεις τους, βρέθηκε από έναν βοσκό του οικισμού Λυγιάς. Εκεί χτίστηκε τον 9^ο αιώνα μ.Χ. μοναστήρι αφιερωμένο στη Θεοτόκο και πήρε το επίθετο Ελεούσα, για να ελεεί τους πιστούς από τις αμαρτίες τους αλλά και να τους προστατεύει από κάθε κακό.

Το 1683, μετά από επιδρομή πειρατών, χτίζεται οχυρωματικός περίβολος και πύργος για την προστασία της μονής. Το 1798 το μοναστήρι λεηλατήθηκε από χριστιανούς καλόγερους και σχεδόν ερήμωσε. Κατά τα χρόνια της επανάστασης του 1821, η μονή χρησιμεύει ως καταφύγιο και ορμητήριο αγωνιστών. Δυστυχώς, ιερόσυλοι το 1979 έκλεψαν την εικόνα της Παναγίας.

3.5.3. Ι.Μ. Φραγκαβίλλας

Η βυζαντινή Μονή Φραγκαβίλλας του 12 αιώνα, βρίσκεται 1,5 χλμ. νοτιοανατολικά του κέντρου της Αμαλιάδας, σήμερα σώζεται μόνο το καθολικό της μονής το οποίο ανήκει στον τύπο του τετράστηλου σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλλο.

Η επικρατέστερη εκδοχή για την ονομασία της Φραγκαβίλλας είναι αυτή που αναφέρεται σε κάποιο Φράγκο ευγενή, ο οποίος είχε χτίσει στην περιοχή κάποια έπαυλη, εξοχική κατοικία ή Βίλλα όπως ονομαζόταν από τους Ρωμαίους.

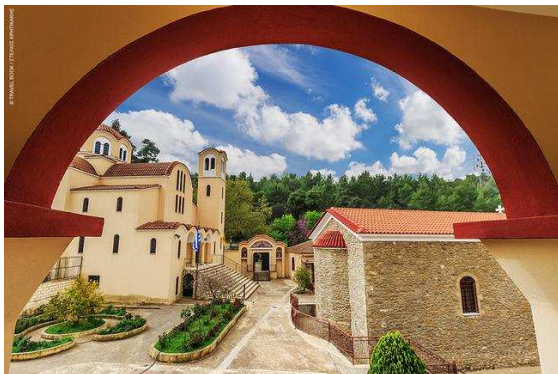

Εικόνα 3.25. Το εσωτερικό της Μονής Φραγκαβίλλας.

Μεταγενέστερες προσθήκες και μετασκευές έχουν αλλοιώσει τη μορφή του εξωτερικά, που σήμερα εμφανίζεται ογκώδης και αδιάρθρωτη. Στο εσωτερικό του διατηρείται ενδιαφέρων τοιχογραφικός διάκοσμος που χρονολογείται στον 17ο αιώνα.

Πέραν όμως από τις τοιχογραφίες του ναού, αξιοπρόσεχτη είναι η ιστορική εικόνα της Παναγίας που έχει στην αγκάλη της το Θείο Βρέφος. Είναι Βυζαντινής τέχνης που χρονολογείται από το 1050 μ.Χ. και επαργυρώθηκε το 1892.

3.5.4. Ι.Μ. Αγίου Νικολάου (Φραγκοπηδήματος)

Εικόνα 3.26. Το προαύλιο της Μονής Αγίου Νικολάου Φραγκοπηδήματος.

Η μονή του Αγίου Νικολάου Φραγκοπηδήματος, βρίσκεται βόρεια του Βουνάργου περίπου στη μέση της διαδρομής Πύργου – Αμαλιάδας. Την ονομασία της την πήρε, σύμφωνα με την παράδοσή από ένα Φράγκο που καταδιώκονταν από Τούρκους.

Στην προσπάθεια του να σωθεί, πήδηξε με το άλογό του από τον βράχο στο κενό, επικαλούμενος τον Άγιο Νικόλαο, χωρίς να πάθει τίποτα. Εκπληρώνοντας το τάμα του έχτισε το ναό και αφιέρωσε στον άγιο την περιοχή. Κατά πάσα πιθανότητα η μονή ιδρύθηκε στις αρχές του 14ου αιώνα και για πολλά χρόνια ήταν μετόχι άλλων μονών. Το 1798 λειτούργησε ως

ανεξάρτητη σταυροπηγιακή μονή. Σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε και κατά την περίοδο του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα το 1821.

Στα νεότερα χρόνια η μονή έγινε γνωστή για τα περίφημα εργόχειρα που ύφαιναν οι μοναχές της στον αργαλειό. Μετά τους σεισμούς του 1993 η μονή ανοικοδομήθηκε και απέκτησε νέο, ευρύχωρο και μεγαλοπρεπή ναό, κτισμένο σύμφωνα με τον βυζαντινό ρυθμό.

3.5.5. Ι.Μ. Κρεμαστής

Εικόνα 3.27. Το σημείο ενρέσεως της εικόνας της Παναγίας της Κρεμαστής

Η Ιερά Μονή της Παναγίας της Κρεμαστής βρίσκεται κρεμασμένη, όπως μαρτυρά και το όνομα της, από ένα βράχο 334 μ. πάνω από το χωριό Λάνθι, 18 χλμ. της πόλης του Πύργου. Αφορμή για να χτιστεί η μονή, αλλά και για να πάρει την ονομασία «Κρεμαστή», αποτέλεσε η εύρεση της εικόνας της Παναγίας, να αιωρείται, σε μια μικρή σπηλιά πάνω στο βράχο που φαίνεται να ακτινοβολούσε. Η μονή εορτάζει στις 23 Αυγούστου.

3.5.6. Ι.Μ. Σκαφιδιάς

Η Ιερά Μονή της Κοιμήσεως Θεοτόκου Σκαφιδιάς βρίσκεται 10 χλμ. από τον Πύργο, κοντά στο ομώνυμο χωριό της Ηλείας σε ειδυλλιακή θέση όχι μακριά από την παραλία. Σύμφωνα με μία παράδοση, οφείλει το όνομά της στην εικόνα της Παναγίας που βρέθηκε τον 7^ο αιώνα σε μία

Εικόνα 3.28. Ο περίβολος της μονής της Παναγίας Σκαφιδιάς

σκάφη στην θάλασσα από πιστούς, οι οποίοι την μετέφεραν στον ναό που έκτισαν. Η μονή χτίστηκε γύρω από τον ναό τον 10^ο αιώνα, ενώ στα χρόνια της ενετοκρατίας προστέθηκαν οι εντυπωσιακοί μεσαιωνικοί πύργοι. Εκτός από την αξιόλογη αρχιτεκτονική του, έχει και πολλούς θησαυρούς, όπως ιερά σκεύη, άμφια, λειψανοθήκες, στολές, όπλα, εικόνες,

νομίσματα, αναθήματα και το λάβαρο της Μονής από χειροκίνητη εικόνα με αφιέρωση στην Παναγία.

Η μονή πανηγυρίζει στις 15 Αυγούστου, εορτή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου.

3.5.7. Ι.Μ. Σεπετού

Εικόνα 3.29. Γενική άποψη της μονής Σεπετού.

Η Ιερά Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου Σεπετού, βρίσκεται κοντά στο χωριό Αλιφείρα, 10 περίπου χλμ. βόρεια της Ανδρίτσαινας και είναι κτισμένη περίπου το 1150 μ.Χ. σε απόκρημνο βράχο, πάνω ακριβώς από το φαράγγι του Τρίτωνα ποταμού, παραπόταμου του Αλφειού.

Οι απόψεις ποικίλουν αναφορικά με την προέλευση της ονομασίας της μονής: είτε προέρχεται από το «σεπτός», ρηματικό επίθετο του σέβομαι, είτε από το σλαβικό «sorot» που σημαίνει καταρράκτης.

Διαδραμάτισε σπουδαίο ρόλο κατά τη περίοδο του Βυζαντίου αλλά και της Φραγκοκρατίας. Κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας, στους χώρους του λειτουργούσε κρυφό σχολείο,.

Η μονή πανηγυρίζει στην Απόδοση της Εορτής της Κοιμήσεως της Θεοτόκου.

3.5.8. Ι.Μ. Χρυσοπηγής Δίβρης

60 χλμ. από τον Πύργο πάνω από το χωριό Δίβρη βρίσκει κανείς κρυμμένο μέσα στα έλατα την Ιερά Μονή Χρυσοπηγής Άνω Δίβρης, σε υψόμετρο 1150 μ.

Το μοναστήρι χτίστηκε το 1667 από τον Όσιο Ιωακείμ το Νέο από το Σκιαδά Αχαΐας. Λόγω της δυσπρόσιτης θέσης του,

Εικόνα 3.30. Το εσωτερικό του καθολικού της Ι.Μ. Χρυσοπηγής Δίβρης

εκεί έβρισκαν καταφύγιο οι πολεμιστές της επανάστασης του 1821, ενώ στο βορειοδυτικό τμήμα του μοναστηριού λειτουργούσε κρυφό σχολείο.

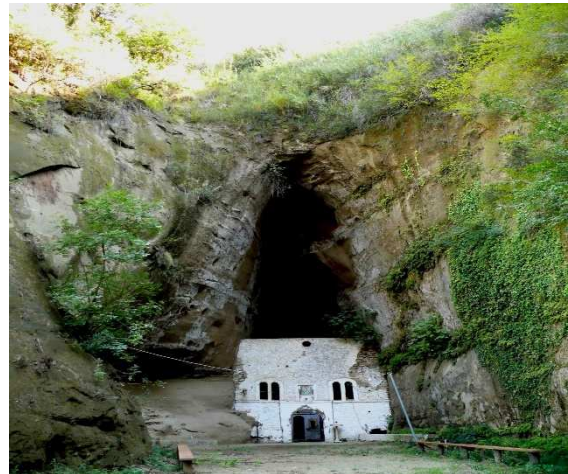

Το καθολικό είναι βασιλικού ρυθμού και ο θόλος του στηρίζεται σε αψίδες, θυμίζοντας ναΐσκους των πρώτων χριστιανικών χρόνων, διαθέτει επίσης αξιόλογο ξυλόγλυπτο τέμπλο με επιγραφή που το χρονολογεί στον 18ο αιώνα.

3.5.9. Ι.Μ. Ασκητή

Κοντά στο Γούμερο βρίσκεται η Ιερά Μονή Ασκητή. Πρόκειται για εγκαταλειμμένο ασκηταριό, πιθανότατα βυζαντινής προέλευσης, αφιερωμένο στην Κατάθεση της Τιμίας Ζώνης της Θεοτόκου.

Σύμφωνα με μια εκδοχή του μύθου εκεί έζησε ένας Ασκητής τον οποίον κυνήγησαν οι κάτοικοι της περιοχής νομίζοντας πως είναι αγριογούρουνο, καταλήγοντας στον

Εικόνα 3.31. Η μονή Ασκητή.

σημερινό χώρο της μονής όπου βρήκαν μία εικόνα της Παναγίας να κρατά ένα βρέφος

Σ' εκείνο το σημείο όπου ενώνονται δυο βουνά, μέσα σε ένα φαράγγι χτίστηκε η μονή, η οποία έχει εγκαταλειφθεί από την μοναστική ζωή τα τελευταία 50 χρόνια.

Ο χώρος θεωρείται από το 2001 Μνημείο Φυσικής ομορφιάς από την UNESCO.

3.5.10. Άγιος Νικόλαος Σπάτων

Η Ιερά μονή Αγίου Νικολάου Σπάτα βρίσκεται 17 χλμ. ανατολικά της Βάρδας και 1.500 μέτρα από το Χωρίο Σπάτα. Η Μονή κτίσθηκε πριν 200 περίπου χρόνια εκεί όπου ευρέθηκε η ιερή εικόνα του Αγίου Νικολάου και απετέλεσε την αιτία της περαιτέρω αναπτύξεως της. Στους χώρους της φιλοξενείται ορφανοτροφείο

Η Μονή εορτάζει τρεις φορές το χρόνο. Στις 6 Δεκεμβρίου ημέρα μνήμης του αγίου. Την 10ην Μαΐου ιδιαίτερα και πιο πανηγυρικά, ημέρα μετακομιδής του ιερού Λειψάνου του Αγίου Νικολάου από τα Μύρα της Λυκίας προς το Μπάρι της Ιταλίας. Και κατά την εορτή της Αγίας Πεντηκοστής.

3.5.11. Ναός Παναγίας Καθολικής

Ο βυζαντινός ναός της Κοίμησης της Θεοτόκου, στην άκρη της πόλεως της Γαστούνης, γνωστότερη και ως Καθολική της Γαστούνης¹¹, χρονολογείται στον 12ο αιώνα και ανήκει στον τύπο του δικιόνιου σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού.

Εικόνα 3.32. Γενική άποψη του ναού της Παναγίας της Καθολικής

Έχει ελάχιστες προσθήκες, και διατηρείται σε μεγάλο βαθμό στην αρχική μορφή του. Στο εσωτερικό διατηρούνται δύο στρώματα τοιχογραφιών. Το δεύτερο, σύμφωνα με επιγραφή χρονολογείται το 1702.

Κυρίαρχη θέση στο εσωτερικού του ναού κατέχει και η θαυμάσια φορητή εικόνα της Θεοτόκου. Ο ναός εορτάζει δύο φορές τον χρόνο, στις 15 Αυγούστου και την Τρίτη του Πάσχα, που πραγματοποιείται το κάψιμο του αράπη.

3.5.12. Παλιοπαναγία Μανωλάδος

Εκκλησία Βυζαντινού ρυθμού 12^{ου} αι. Βρίσκεται 1 χλμ. νοτιοανατολικά της Μανωλάδας και γύρω της απλώνεται το κοιμητήριο του χωριού. Δυστυχώς, δεν έχει σωθεί κάποιο στοιχείο ή επιγραφή σχετικά με την ίδρυσή της. Η αιογράφηση του ναού έχει καταστραφεί.

Εικόνα 3.33. Η Παλιοπαναγία Μανωλάδας

¹¹ Η ονομασία μαρτυρεί το χρόνο που κτίστηκε, επειδή έτσι συνηθιζόταν να ονομάζονται τότε οι Ελληνικές Εκκλησίες.

3.6. Θαλάσσιος τουρισμός-Κατάκολο

Εικόνα 3.34. 34 Γενική άποψη του λιμένα του Κατακόλου

14 χλμ. δυτικά του Πύργου, βρίσκεται το γραφικό επίνειό του, το Κατάκολο. Το λιμάνι ιδρύθηκε το 1857 για να εξυπηρετήσει εμπορικούς σκοπούς. Συνδέονταν με τον Πύργο οδικώς και σιδηροδρομικώς και λειτουργούσε ως διαμετακομιστικός σταθμός για την εξαγωγή της σταφίδας.

Σήμερα λειτουργεί λιγότερο ως εμπορικό λιμάνι και περισσότερο σαν τουριστικό, δεδομένου ότι αποτελεί πόλο έλξης για κρουαζιερόπλοια και σκάφη αναψυχής.

Λόγω της γεωγραφικής του θέσης και των αξιοθέατων που προσφέρει στον επισκέπτη, αποτελεί το 5ο σε κίνηση λιμάνι κρουαζιέρας στην Ελλάδα, προσφέροντας παροχές ενός σύγχρονου και ασφαλούς λιμανιού.

Διαθέτει τρεις προβλήτες για την εξυπηρέτηση κρουαζιερόπλοιων, οι δυο για πλοία έως 300 μέτρα μήκος και η μια για πλοία έως 200 μέτρα μήκος. Το μέσο βάθος των προβλητών κυμαίνεται από 7,5μ. έως 10,5 μ. Το λιμάνι Κατακόλου εφαρμόζει εγκεκριμένα Σχέδια Ασφάλειας Λιμενικών Εγκαταστάσεων (ΣΑΛΕ) στα πλαίσια του «Διεθνούς Κανονισμού Πλοίων και Λιμενικών Εγκαταστάσεων» (ISPS).

Στο προσεχές μέλλον εξετάζεται και η δυνατότητα χρηματοδότησης μέσω ΣΔΥΤ κατασκευής και τέταρτης προβλήτας στον χώρο της σημερινής μαρίνας Κατακόλου ώστε να ελλιμενίζονται τα λεγόμενα τρίτης γενιάς κρουαζιερόπλοια άνω δηλαδή των 350 μέτρων εκτοπίσματος!

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Ένωσης Λιμένων Ελλάδος (ΕΛΙΜΕ), το λιμάνι του Κατακόλου βρέθηκε ανάμεσα στα 5 πρώτα Ελληνικά λιμάνια κρουαζιέρας το 2015. Μετά το λιμάνι του Πειραιά, το Κατάκολο είναι ο μοναδικός προορισμός της ηπειρωτικής Ελλάδας στην πεντάδα, αφού οι άλλοι τρεις είναι νησιωτικοί προορισμοί: η Σαντορίνη, η Μύκονος και η Κέρκυρα.

Το λιμάνι του Κατακόλου διαθέτει μια ξεχωριστή πρωτιά, καθώς έχει τις περισσότερες αφίξεις επιβατών ανά κρουαζιερόπλοιο, με μ.ό. 1900, όταν ο Πειραιάς έχει 1578, η Σαντορίνη 1245, η Μύκονος 1590 και η Κέρκυρα μόλις 1073 επιβάτες ανά πλοίο.

3.7. Συνεδριακός Τουρισμός

Οι ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν στην περιοχή σε συνδυασμό με την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά και την ύπαρξη υποδομών, καθιστούν την Ηλεία ιδανικό προορισμό για διεξαγωγή συνεδρίων.

Οι σύεδροι μιας διοργάνωσης και οι συνοδοί τους, μπορούν στον ελεύθερο χρόνο τους να γνωρίσουν τις ομορφιές του τόπου, να απολαύσουν τη φύση, να κάνουν κάποιο σπορ και να γευτούν τοπικά εδέσματα. Δεν είναι λίγοι αυτοί που παρατείνουν τη διαμονή τους πέραν της λήξης των συνεδρίων που παρακολουθούν, με σκοπό να γνωρίσουν και να απολαύσουν την περιοχή.

Υπάρχουν αξιόλογα συνεδριακά κέντρα, αυτόνομα αλλά και εντός ξενοδοχείων.

Η Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία στην Αρχαία Ολυμπία, με σκοπό να φιλοξενεί διοργανώσεις που να έχουν θεματολογία σχετική με το Ολυμπιακό κίνημα ή τον τόπο της Ολυμπίας έχει δημιουργήσει ένα συνεδριακό κέντρο (1800 τ.μ.) διαμορφωμένο σε 3 επίπεδα που περιλαμβάνει:

Εικόνα 3.35. Το αμφιθέατρο Δημήτριος Βικέλας στις εγκαταστάσεις της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας.

- Το σύγχρονο και πλήρως εξοπλισμένο αμφιθέατρο «Δημήτριος Βικέλας» 450 θέσεων με δυνατότητα ταυτόχρονης μετάφρασης σε 8 γλώσσες.
- Δύο αίθουσες διδασκαλίας 50 θέσεων η κάθε μία (οι οποίες μπορούν να χωριστούν σε 4 αίθουσες) με δυνατότητα ταυτόχρονης μετάφρασης σε 4 γλώσσες.
- Δύο επιπλέον αίθουσες διδασκαλίας 20 θέσεων η κάθε μία. Βιβλιοθήκη με χώρους μελέτης, πλήρως εξοπλισμένης σε θέματα Ολυμπιακού και αθλητικού ενδιαφέροντος (με περισσότερους από 20.000 τίτλους βιβλίων) και αίθουσα υπολογιστών.

Στο διοικητήριο του Πύργου υπάρχει ο πολυλειτουργικός πολιτιστικός κόμβος Πύργου (369 τ.μ.). Ένα συνεδριακό κέντρο μικρού μεγέθους, χωρητικότητας περίπου 300 ατόμων. Αποτελείται από μια κεντρική αίθουσα συνεδριάσεων και μια δευτερεύουσα, συν τους χώρους διοικητικής και τεχνικής υποστήριξης. Ακόμα, διαθέτει και συγκρότημα μικρών αιθουσών συναντήσεων. Η κεντρική αίθουσα, διαθέτει δάπεδο αμφιθεατρικά διαμορφωμένο με σκοπό την καλύτερη οπτική παρακολούθηση.

Το 2004 το υπουργείο πολιτισμού ίδρυσε επίσης στην Ολυμπία, στο κτίριο του ΣΠΑΠ, ένα άρτιο συνεδριακό κέντρο με σύγχρονες προδιαγραφές και μεταφραστικό κέντρο, με μικρή χωρητικότητα 170 ατόμων.

Και η ιδιωτική πρωτοβουλία όμως, έχει συμβάλει στην ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού. Η ύπαρξη κατάλληλων εγκαταστάσεων σε συνδυασμό με το κατάλληλο μάρκετινγκ, έχουν εξασφαλίσει τη διοργάνωση σημαντικών εκδηλώσεων.

Σημαντικό συνεδριακό κέντρο διαθέτει και το Olympia Riviera Resort της Grecotel

στην Κυλλήνη(3.500 τ.μ.), που αποτελείται από 15 διαφορετικές αίθουσες, συνολικής χωρητικότητας 3.000 ατόμων.

Το συνεδριακό κέντρο του Olympian Village της Aldemar στη Σκαφιδιά, διαθέτει αίθουσα χωρητικότητας 450 ατόμων η οποία δύναται να χωριστεί σε τρεις μικρότερες, ανάλογα με τις ανάγκες της διοργάνωσης.

Εικόνα 3.36. Αίθουσα από το συνεδριακό κέντρο του Olympia Riviera Resort.

Μικρότερα συνεδριακά κέντρα χωρητικότητας έως 300 ατόμων διαθέτουν τα ξενοδοχεία Αμαλία και Αντώνιος στην Αρχαία Ολυμπία και Kyllini Beach Resort της Robinson στην Κυλλήνη.

3.8. Ορεινός Τουρισμός

Αν και η Ηλεία είναι περισσότερο γνωστή για τα αρχαιολογικά της μνημεία και τις παραλίες της, διαθέτει και ορεινό όγκο. Από τα 2.618 τ. Χλμ. της συνολικής έκτασης της, τα 609 είναι ορεινά, γεγονός που την καθιστά ελκυστική για τους λάτρεις των ορεινών περιοχών. Εκεί κανείς, μπορεί να θαυμάσει τα παραδοσιακά χωριά, να επισκεφθεί ιστορικές μονές, να ανακαλύψει τις λιγότερο προβεβλημένες αλλά όχι ήσσονος σημασίας αρχαιότητες της περιοχής και να έρθει κοντά στη φύση. Ιδιαίτερη εμπειρία αποτελεί η συμμετοχή σε δραστηριότητες που χαρακτηρίζονται από έντονο το στοιχείο της περιπέτειας και στηρίζεται στον ιδιαίτερο χαρακτήρα του φυσικού περιβάλλοντος στο οποίο πραγματοποιούνται. Ας δούμε λοιπόν, τις κυριότερες ορεινές περιοχές της Ηλείας:

3.8.1. Ερύμανθος.

Το όρος Ερύμανθος βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα της Ηλείας στα σύνορα με την Αχαΐα. Είναι το τέταρτο σε ύψος όρος της Πελοποννήσου και συμπεριλαμβάνεται στα αλπικά βουνά της Ελλάδας. Έχει νοτιοδυτική κατεύθυνση (από βορρά προς νότο), ανατολικά δημιουργεί διακλαδώσεις, όπως

Εικόνα 3.37. Κορυφή του όρους Ερύμανθος

το Καλλιφώνι, οι Υψηλές Κορυφές και το όρος Λάμπειο, ενώ ανήκει στη γεωλογική ζώνη Ωλενού – Πίνδου. Με σκοπό τη διατήρηση της άγριας χλωρίδας και πανίδας του, είναι εντεταγμένος στο δίκτυο Natura 2000.

Ο Ερύμανθος διακρίνεται για το άγριο φυσικό του περιβάλλον, τα δάση κωνοφόρων, την πυκνή βλάστηση, τα σπάνια και τα άγρια είδη, την εξαιρετική θέα, τις διάσπαρτες πηγές, τα ρυάκια, τους όμορφους ποταμούς που σχηματίζουν συχνά κοιλάδες και απότομες χαράδρες και τους εντυπωσιακούς κοκκινοπράσινους σχιστόλιθους. Από αυτόν πηγάζουν οι ποταμοί Πηγειός, Σελινούντας, Πείρος, Παραπείρος και Ερύμανθος. Ο ποταμός Ερύμανθος, αποτελεί το φυσικό σύνορο μεταξύ Ηλείας και Αρκαδίας. Το ποτάμι αυτό προσφέρεται στους λάτρεις του κανό - καγιάκ και του ράφτινγκ. Άλλες εναλλακτικές δραστηριότητες στην περιοχή αποτελούν η πεζοπορία και η αναρρίχηση.

3.8.2. Λάμπεια Όρη

Εικόνα 3.38. Άποψη της Δίβρης

Το όρος Λάμπειο ή Λάμπεια Όρη ή Αστράς, είναι διακλάδωση, βουνοκορφή, του Ερυμάνθου που βρίσκεται στην Πελοπόννησο και ανήκει διοικητικά στην Ηλεία. Η Ψηλότερη κορυφή του είναι η "Ανάληψη" με υψόμετρο 1.795 μ. Στις πλαγιές του Λάμπειου περίπου σε υψόμετρο 900 μ. είναι χτισμένη η Δίβρη,

παλιό κεφαλοχώρι της ευρύτερης περιοχής. Το χωριό είναι χτισμένο αμφιθεατρικά σε επτά συνοικίες και είναι σήμερα διατηρητέος οικισμός.

Τα ψηλότερα σημεία του βουνού είναι γυμνά από βλάστηση, ενώ χαμηλότερα, στα 650 μ. υψόμετρο βρίσκεται το οροπέδιο της Φολόης με το σπάνιο δάσος από δρύες. Εδώ πηγάζει ο Πηνειακός Λάδωνας ή Σελλήεις ποταμός και σχηματίζεται φαράγγι, που χαρακτηρίζεται ως οικότοπος μεγάλης ιστορικής και οικολογικής αξίας. Λόγω της μορφολογίας του, το δάσος της Φολόης είναι ιδανικό για δραστηριότητες όπως πεζοπορία, ορεινή ποδηλασία και ιπασία .

3.8.3. Εθνικό πεζοπορικό μονοπάτι 31.

Το Εθνικό Μονοπάτι 31 διασχίζει την βορειοδυτική Πελοπόννησο από την Πάτρα μέχρι την Αρχαία Ολυμπία. Η πεζοπορική διαδρομή περνά από τέσσερις ορεινούς όγκους (Παναχαϊκό - Ερύμανθο - Λάμπεια - Φολόη), συναντά ποτάμια, οροπέδια μοναστήρια και γραφικά χωριά και προσφέρει στον επισκέπτη, μια πορεία 100 χλμ. όπου θ' απολαύσει εξαιρετικές εμπειρίες και μοναδικές εντυπώσεις.

3.8.4. Δυτική πλευρά του Λυκαίου όρους, Ανδρίτσεινα.

Στα σύνορα Ηλείας-Μεσσηνίας-Αρκαδίας, εκτείνεται η Δυτική πλευρά του Λυκαίου όρους. Εκεί σε υψόμετρο 760 μ. είναι χτισμένη αμφιθεατρικά η Ανδρίτσεινα, η λεγόμενη και πέτρινη πολιτεία! Είναι χτισμένη αμφιθεατρικά στην πλαγιά του βουνού, σε ένα εντυπωσιακό φυσικό τοπίο και εντυπωσιάζει για την αρχιτεκτονική της, τα μεγαλοπρεπή αρχοντικά της, τα λιθόστρωτα δρομάκια και τις βρύσες της. Η Ανδρίτσεινα παρά το ότι διοικητικά ανήκει στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας, δίνει την εντύπωση ότι με τα χωριά της Ορεινής Αρκαδίας, την Καρύταινα, τα Λαγκάδια, τη Δημητσάνα,

τη Βυτίνα και τη Στεμνίτσα συνιστούν ένα ενιαίο σύνολο από πραγματικά αξιόλογα και καλοδιατηρημένα χωριά. Εκτός από τα παραδοσιακά χωριά όμως, επιβεβλημένη είναι και η επίσκεψη στο ναό του επικούρειου Απόλλωνα στις Βάσες της Φιγαλείας 14 χλμ. νότια της Ανδρίτσεινας τον λεγόμενο και Παρθενώνα της Πελοποννήσου.

Εικόνα 3.39. Ανδρίτσεινα, η πέτρινη πολιτεία της Ηλείας

Για τους πιο δραστήριους και τους λάτρεις των σπορ, η Ανδρίτσεινα προσφέρεται για κανό, καγιάκ στο Ποταμό Λούσιο, πεζοπορία στο φαράγγι της Νέδας και στους καταρράκτες, ποδηλασία, διαδρομές 4x4 κ.ά..

3.8.5. Μίνθη.

Η Μίνθη είναι το ψηλότερο βουνό της επαρχίας της Ολυμπίας με υψόμετρο 1221 μ. και αποτελεί προέκταση του όρους Λύκαιο. Η πλούσια βλάστηση που επικρατούσε στο βουνό καταστράφηκε στην πυρκαγιά το 2007 και πλέον υπάρχουν μόνο κάποια αραιά δάση

3.8.6. Λαπίθας.

Το όρος Λαπίθας βρίσκεται στην ανατολική όχθη της λίμνης Καϊάφα και στους πρόποδες του βρίσκονται τα ερείπια των αρχαίων πόλεων Αίπυ, Σαμικό και Αρήνη. Ψηλότερη κορυφή του είναι η Ξηροχόρτι με 821 μ. υψόμετρο και από τις πλαγιές του πηγάζουν μερικοί παραπόταμοι του Αλφειού. Η περιοχή ενδείκνυται για πεζοπορία και ποδηλασία.

Κεφάλαιο 4 . Χρήσιμα τηλέφωνα

Πίνακας 4.1 Τηλέφωνα Αστυνομικών υπηρεσιών Ν. Ηλείας

Άμεση Δράση Πύργου :	100
Τμήμα Τροχαίας Πύργου :	26210-81742
Ασφάλεια Πύργου :	26210-81740
Αστυνομικό Τμήμα Αμαλιάδας :	26220-28421
Ασφάλεια Αμαλιάδας :	26220-38212
Τμήμα Τροχαίας Αμαλιάδας :	26220-38213
Τμήμα Τροχαίας Σιμόπουλου :	26220-21202
Τμήμα Τροχαίας Χαβαρίου :	26220-91207
Αστυνομικό Τμήμα Βάρδας :	26230-71111
Αστυνομικό Τμήμα Ανδρίτσαινας :	26260-22209
Αστυνομικό Τμήμα Λεχαινών :	26230-23333
Αστυνομικό Τμήμα Ανδραβίδας :	26230-54204
Αστυνομικό Τμήμα Γαστούνης :	26230-32316
Τουριστική Αστυνομία	26210-81767
Πηγή: http://www.policenet.gr/policephones/Hlia.htm#8	

Πίνακας 4.2. Τηλέφωνα Πυροσβεστικών υπηρεσιών Ν. Ηλείας

	Διεύθυνση	Τηλ	Fax
Π Υ Πύργου	Αγίου Γεωργίου 99	26210-22199	26210-81335
Π Υ Αμαλιάδας	Κολοκοτρώνη 26	26220-28536	26220-38313
Π Υ Λεχαινών	Δημησιάνου 20	26230-22177	26230-29310
Π Υ Π/Α Ανδραβίδας	Πολεμικό Αεροδρόμιο Ανδραβίδας	26230-24009	26230-29219
Κλιμάκιο Ολυμπίας	Αρχαία Ολυμπία		26240-22300
Κλιμάκιο Κρεστένων	Κρέστενα		26250-22900
Πηγή: http://www.fireservice.gr			

Πίνακας 4.3. Λιμεναρχεία Ν. Ηλείας

	Διεύθυνση	Τ.Κ.	Τηλ	Fax
Λιμεναρχείο Κατακόλου	Κατάκολο Ηλείας	27067	26210-41206, 26210-41500	26210-42160
Λιμεναρχείο Κυλλήνης	Κυλλήνη Ηλείας	27068	26230-92211, 26230-92000	26230-29204
Πηγή: http://www.hcg.gr/				

Πίνακας 4.4. ΚΤΕΛ Ν. Ηλείας

Κεντρική Γραμματεία ΚΤΕΛ Ν. Ηλείας: Ερυθρού Σταυρού 6	
Πύργος Ηλείας , Ελλάδα, ΤΚ 27 131 E-mail: info@ktelileias.gr	
Τηλέφωνο: +30-26210-20600-601 Fax: +30-26210-33567	
Πύργος: εκδοτήρια: 26210-20600 αποθήκη δεμάτων 26210.20607	
Γραμματεία: 26210-20603 Λογιστήριο: 26210-20606	
Αμαλιάδα: εκδοτήρια 26220 – 21538 αποθήκη δεμάτων: 26220-28892	
Γαστούνη: 26230-35115	
Ανδραβίδα: 26230-54225	Λεχαινά: 26230-22219
Βάρδα:26230-73014	Κρέστενα: 26250-22228
Ζαχάρω: 26250-31219	Θολό: 26250-61115
Αθήνα : εκδοτήρια: 210.5134110-1 αποθήκη δεμάτων: 210- 5134112	
Ομόνοια: Σωκράτους 59, 210 - 5246805 (Δευτ. έως Παρ. 7.00 -17.15)	
Πειραιάς: 210-4126126	
Πληροφορίες για δρομολόγια ΚΤΕΛ Κηφισού: 210-5124910 Λιοσίων: 210 - 8317163,	
Κόρινθος- Ισθμός: 27410-83000 (Ανταπόκριση για Άργος-Ναύπλιο-Επίδαυρο)	
Θεσσαλονίκη: 2310-595402 (Υπεραστικός σταθμός ΚΤΕΛ " Μακεδονία").	
Αναχώρηση από την θέση Νο 2. Αποθήκη-Δέματα: 2310 - 595473	
Λάρισα: 2410-571600 (με ανταπόκριση από Βόλο και για Βόλο)	
Λαμία: 22310-51345 (Υπεραστικό ΚΤΕΛ Λαμίας).	

Ιωάννινα: 26510-26286 (Υπεραστικό ΚΤΕΛ Ιωαννίνων)
Άρτα: 26810-27348 (Υπεραστικό ΚΤΕΛ Άρτας)
Αργίνο: 26410-2253 (Υπεραστικό ΚΤΕΛ Αργινίου) Αποθήκη-Δέματα: 26410-24446
Μεσολόγγι: 26310-22371 (Υπεραστικό ΚΤΕΛ Μεσολογγίου)
Τρίπολη: 2710-222560 (Υπεραστικό ΚΤΕΛ Αρκαδίας)
Καλαμάτα: 27210-22851 (ΚΤΕΛ Καλαμάτας)
Κυπαρισσία: 27610-22260
Πηγή: http://www.ktelileias.gr/

Πίνακας 4.5. Πρακτορεία ακτοπλοϊκών εταιρειών

	Διεύθυνση	Τηλέφωνο	Fax	Email
Levante Ferries				
Πρακτορείο Κυλλήνης	Εντός του λιμένα Κυλλήνης	26230-92080	26230- 92081	info@levanteferries.gr
Πρακτορείο Ζακύνθου	Κων. Λομβάρδου 18, Ζάκυνθος	26950-25400, 26950-25401	26950- 25402	info@levanteferries.gr
Πηγή: http://www.levanteferries.com/Contact.aspx?lang=el				
Ionian Ferries				
Πρακτορείο Κυλλήνης	Εντός του λιμένα Κυλλήνης	26230- 92100,26230- 92080	26230- 92081	info@ioniangroup.com
Πρακτορείο Ζακύνθου	Εντός Λιμένα Ζακύνθου	26950-25403		info@ioniangroup.com
Πρακτορείο Πόρου Κεφαλλονιάς	Εντός Λιμένα Πόρου	26740-72450	26740- 72250	info@ioniangroup.com
Πρακτορείο Ιθάκης	Κεντρική Πλατεία Βαθύ Ιθάκης	26740-33453	26740- 33564	info@ioniangroup.com
Πηγή: http://www.ioniangroup.com/contact/				
Kefalonia Lines				

Πρακτορείο Κυλλήνης	Εντός του λιμένα Κυλλήνης	26230- 92210, 26230- 92720	26230- 92210	info@kefalonianlines.com
Πρακτορείο Ζακύνθου	Λομβάρδου 82, Λιμάνι Ζακύνθου	26950-24004, 26950-24006	26950- 24005	info@kefalonianlines.com
Πρακτορείο Πόρου Κεφαλλονιάς	Εντός Λιμένα Πόρου	26740-73033, 26740-72284	26740- 72069	info@kefalonianlines.com
Πηγή: http://kefalonianlines.com/el/contact/				

Πίνακας 4.6. Υπηρεσίες Ο.Α.Ε.Δ. Ν. Ηλείας

Πύργου				
Υπηρεσίες	Διεύθυνση	Τηλ.	Fax	T.K.
Κέντρα Προώθησης Απασχόλησης	4ο χλμ. Ν.Ε.Ο. Πύργου - Πατρών	26210-30462	26210-36185	271 00
Επαγγελματικές Σχολές	4ο χλμ. Ν.Ε.Ο. Πύργου - Πατρών	26210-33012		271 00
Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης	4ο χλμ. Ν.Ε.Ο. Πύργου - Πατρών	26210-22247	26210-20690	271 00
Αμαλιάδας				
Κέντρα Προώθησης Απασχόλησης	Παπανδρέου Γεώργιου 52	2622022551	262 202 8819	272 00
Πηγή: http://www.oaed.gr/lista-yperesion-me-epiloge-nomou				

Πίνακας 4.7. Νοσοκομεία και Κέντρα Υγείας Ν. Ηλείας

Νοσοκομείο Πύργου :	26210-82300,82360
Νοσοκομείο Αμαλιάδας :	26220-22222,26028
Νοσοκομείο Κρεστένων :	26250-22222
Περιφερειακό Ιατρείο Βουνάργου :	26210-51314
Περιφερειακό Ιατρείο Βροχίτσας :	26210-95111
Περιφερειακό Ιατρείο Γουμέρου :	26210-93010
Περιφερειακό Ιατρείο Καράτουλα :	26210-61509

Περιφερειακό Ιατρείο Μυρτιάς :	26210-54036
Περιφερειακό Ιατρείο Σκουροχωρίου :	26210-96300
Περιφερειακό Ιατρείο Κυλλήνης :	26230-92222
Περιφερειακό Ιατρείο Λεχαινών :	26230-22222
Περιφερειακό Ιατρείο Μανωλάδας :	26230-71852
Κέντρο Υγείας Βάρδας :	26233-60032
Κέντρο Υγείας Ανδρίτσαινας :	26260-22221
Πηγή : http://www.olympiaholiday.gr/	

Πίνακας 4.8. Τηλέφωνα Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών Ν. Ηλείας

	Διεύθυνση	Τηλ	Fax	Τ.Κ.	e-mail
Κ.Ε.Π. Δήμου Πύργου					
Α.Δ. Πύργου	Τάκη Πετροπούλου & Πάτρων	26213-62630	26213-62617	27131	d.pyrgou@kep.gov.gr
Α.Δ. Επιταλίου	Βασυλέως Παύλου 140	26213-62229	26213-62232	27058	d.volakos@kep.gov.gr
Α.Δ. Καράτουλα	Καράτουλα	26210-62560	26210-62561	27064	d.olenis@kep.gov.gr
Α.Δ. Βουνάργου	Βούναργο	26213-62321	26213-62322	27100	d.iardanou@kep.gov.gr
Κ.Ε.Π. Δήμου Αρχαίας Ολυμπίας					
Α.Δ. Αρχαίας Ολυμπίας	Πραξιτέλους Κονδύλη	26240-29011	26240-23893	27065	d.arholympias@kep.gov.gr
Α.Δ. Πανόπουλο	Πανόπουλο	26243-61100	26240-62012	27063	d.lasionos@kep.gov.gr
Α.Δ. Λαμπείας	Δίβρη	26243-60502	26243-60513	27063	d.labeias@kep.gov.gr
Α.Δ. Λάλα	Λάλα	26240-42404	26240-42405	27066	d.folois@kep.gov.gr
Κ.Ε.Π. Δήμου Ήλιδας					
Α.Δ. Αμαλιάδας	Πλ. Κων. Βάρναλη.	26223-60701	26220-26184	27200	d.amaliados@kep.gov.gr
Α.Δ. Σιμόπουλο	Σιμόπουλο	26220-32810	26220-32812	27069	d.pineias@kep.gov.gr
Κ.Ε.Π. Δήμου Ανδραβίδας-Κυλλήνης					
Α.Δ. Λεχαιών	Πολυτεχνείου 2	26233-60801	26233-60815	27053	d.lehainon@kep.gov.gr
Α.Δ. Ανδραβίδας	Π. Παύλου	26230-55914	26230-55918	27051	d.andravidas@kep.gov.gr
Α.Δ. Κυλλήνης	Μέγαρο Λιμενικού Ταμείου	26230-92194	26230-92196	27068	d.kastroukyllinis@kep.gov.gr
Α.Δ. Βάρδας	Π.Ε.Ο. Πατρών-Πύργου	26230-75824	26230-75827	27052	d.vouprasias@kep.gov.gr
Κ.Ε.Π. Δήμου Πηνειού					
Α.Δ. Γαστούνης	Πλατεία Ηρώων, Γαστούνη	26233-60722	26230-35829	27300	d.gastounis@kep.gov.gr

Α.Α. Βαρθολομιού	Δ. Γιατρά 3	26230-43810	26230-43811	27050	d.vartholomiou@kep.gov.gr
Α.Α. Τραγανού	Τραγανό	26233-60923	26230-62434	27057	d.traganou@kep.gov.gr
Κ.Ε.Π. Δήμου Ανδρίτσαινας-Κρεστένων					
Α.Α. Κρέστενας	Αγ. Γεωργίου 8	26250-25717	26250-25723	27055	d.skillountos@kep.gov.gr
Κ.Ε.Π. Δήμου Ζαχάρως					
Α.Α. Ζαχάρως	Ζαχάρω	26253-60514	26253-60508	27054	d.zaharos@kep.gov.gr
Α.Α. Νέα Φιγαλεία	Φιγαλεία	26250-41920	26250-41910	27056	d.figaleias@kep.gov.gr
Πηγή: http://www.kep.gov.gr/portal/page/portal/kep/kepfind					

Κεφάλαιο 5 Συμπεράσματα-Προτάσεις

Όπως είναι φανερό, η περιφερειακή ενότητα της Ηλείας, καλύπτει ένα μεγάλο φάσμα των προτιμήσεων Ελλήνων αλλά και αλλοδαπών τουριστών. Προσφέρεται τόσο για μαζικό τουρισμό όσο και για τις πιο ήπιες μορφές του.

Σημαντικό μειονέκτημα αποτελεί το θέμα της προσβασιμότητας. Το οδικό δίκτυο που καλείται να χρησιμοποιήσει ο υποψήφιος επισκέπτης ερχόμενος δεν είναι καλό. Τα έργα που πραγματοποιούνται για τη δημιουργία της Ολυμπίας Οδού, που ξεκίνησαν το 2008 και συνεχίζονται μέχρι σήμερα¹², δυσκολεύουν την πρόσβαση, αφού για να προσεγγίσει κανείς την Ηλεία θα πρέπει να διανύσει σχεδόν 130 χλμ. εργοταξίου. Επιπλέον, έχει διακοπεί η σιδηροδρομική σύνδεση, αφού μετά το 2010 το τραίνο φτάνει έως το Κιάτο αποκλείοντας τις υπόλοιπες περιοχές που εξυπηρετούσε.

Η Αρχαία Ολυμπία, είναι από τους πλέον γνωστούς προορισμούς στην Ελλάδα και ένα από τα πιο ισχυρά Brand name παγκοσμίως. Συνεπώς συμβάλλει στην προβολή ολόκληρης της Ηλείας.

Η Ηλεία των κλασικών χρόνων όμως, δεν περιλαμβάνει μόνο το τρίπτυχο Ολυμπία-Ηλιδα-Επικούρειος Απόλλωνας! Υπάρχουν πολλές αρχαιότητες διασκορπισμένες οι οποίες, παρά τις προσπάθειες της Έφορείας αρχαιοτήτων να τις αναδείξουν δεν τυγχάνουν της ίδιας προσοχής με τους μεγάλους αρχαιολογικούς χώρους. Αυτό έχει ως συνέπεια, την περιορισμένη προβολή τους και την μικρή επισκεψιμότητα τους.

Σημαντικά μνημεία έχουν διασωθεί και από την εποχή της Φραγκοκρατίας στην Πελοπόννησο.

Η ύπαρξη μουσείων, τόσο αρχαιολογικών όσο και θεματικών, δίνει τη δυνατότητα στον επισκέπτη να σχηματίσει μια πλήρη εικόνα για την πολιτιστική παράδοση του τόπου, των ηθών αλλά και των εθίμων.

Η δυτική πλευρά της Ηλείας, που καλύπτεται από μια ακτογραμμή 120 χλμ., είναι πιο προβεβλημένη και τουριστικά ανεπτυγμένη, έναντι των ορεινών περιοχών. Ο μεγάλος αριθμός σύγχρονων ξενοδοχειακών μονάδων, σε συνδυασμό με μια σειρά από οργανωμένες παραλίες, ορισμένες από τις οποίες βραβευμένες με γαλάζια σημαία, έχουν δημιουργήσει στα πεδινά, μια αναπτυσσόμενη περιοχή που έρχεται σε αντίθεση με τις ορεινές περιοχές

---

¹² Το έργο υπολογιζόταν πως θα ολοκληρωνόταν εντός 6 ετών, με την ημερομηνία παράδοσης να είχε οριστεί στα τέλη του 2014. Η οικονομική κρίση όμως, οδήγησε σε σημαντικές καθυστερήσεις, οδηγώντας στο γεγονός μεγάλα τμήματα να είναι ακόμη υπό κατασκευή

Η ιδιαίτερα σημαντική πολιτιστική κληρονομιά που διαθέτει αποτελεί μεγάλο κίνητρο για την προσέλκυση επισκεπτών. Ιστορικοί χώροι και μνημεία, προσκυνήματα και μονές, μουσεία, πολιτιστικές εκδηλώσεις καθώς και ήθη, έθιμα και λαογραφικός πλούτος καθιστούν την περιοχή πόλο έλξης επισκεπτών.

Υπάρχει σπουδαίο πολιτιστικό υπόβαθρο στην Ηλεία, κι αυτό φαίνεται από την πλειάδα εκδηλώσεων που λαμβάνουν χώρα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Θρησκευτικές πανηγυρεις, αποκριτικά δρώμενα, θεατρικές παραστάσεις και συναυλίες δίνουν ξεχωριστό χρώμα στην κοινωνική ζωή της περιοχής, προσελκύοντας ντόπιους και ξένους.

Κάθε γωνιά της Ηλείας έχει να προσφέρει μια δική της ξεχωριστή γευστική πρόταση. Με βάση τα προϊόντα που καλλιεργούνται, παρασκευάζονται εκλεκτά εδέσματα που αναδεικνύουν την τοπική ταυτότητα. Ακόμα, τα οινοποιεία που συμμετέχουν στους δρόμους του κρασιού, δίνουν νέα διάσταση στην προβολή του τόπου.

Ο Ιαματικός τουρισμός είναι η λιγότερο αξιοποιημένη και προβεβλημένη μορφή τουρισμού στην περιοχή. Υπάρχουν ιαματικές πηγές που εκμεταλλεύονται μερικώς και κάποιες άλλες που είναι εντελώς ανεκμετάλλευτες! Κι αυτό γίνεται σε μια εποχή που ο Ιαματικός τουρισμός γνωρίζει παγκοσμίως άνθηση.

Σε όλη την έκταση της Ηλείας, υπάρχουν σημεία οικολογικού ενδιαφέροντος, υγρά τοπία, παραποτάμιες περιοχές, δάση και γενικά τόποι προστατευμένοι από κοινοτικές και διεθνείς συμβάσεις που ενδείκνυνται για ψυχαγωγία και επαφή του ανθρώπου με τη φύση.

Παρατηρείται έντονο ρεύμα επισκεπτών, με σκοπό τη συμμετοχή σε λατρευτικές ακολουθίες και προσκύνημα σε κάποιο από τα μοναστήρια ή τους ιστορικούς ναούς της περιοχής.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ανάπτυξη του λιμένα του Κατακόλου σε υποδομές, γεγονός που έχει αυξήσει την επισκεψιμότητα πλοίων κρουαζιέρας και την τουριστική κίνηση όλης της περιοχής.

Παρά το γεγονός ότι υπάρχουν αρκετά συνεδριακά κέντρα στην επικράτεια της Ηλείας, τόσο κρατικά όσο και ιδιωτικά, δεν υπάρχει η κατάλληλη προώθηση έτσι ώστε να γίνει προορισμός διεξαγωγής μεγάλων διοργανώσεων με αποτέλεσμα να πραγματοποιούνται μικρές και μεμονωμένες εκδηλώσεις.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τα παραπάνω, παρατίθενται ορισμένες προτάσεις που θα οδηγούσαν στη βελτίωση του τουριστικού προϊόντος της Ηλείας και θα συμβάλλουν στην άμβλυνση της εποχικότητας, μιας παθογένειας που υπονομεύει την βιωσιμότητα όλων των Ελληνικών τουριστικών προορισμών.

- Συντήρηση του οδικού άξονα Πύργος-Πάτρα, έως ότου αυτός συνδεθεί με την Ολυμπία Οδό. Όπως και, αναβάθμιση παλιών οδικών τμημάτων, που δημιουργούν τις προϋποθέσεις τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής.
- Δημιουργία θεματικού πολιτιστικού πάρκου στην αρχαία Ολυμπία, με στόχο τόσο την διεκδίκηση του παγκόσμιου ρόλου της Ολυμπίας όσο και την οικονομική ανάπτυξη και την πολιτιστική αναβάθμιση ολόκληρης της Ηλείας.
- Προβολή, όχι μόνο των μνημείων της κλασικής περιόδου, αλλά και αυτών της Μεσαιωνικής και νεότερης περιόδου.
- Εφαρμογή δράσεων που θα αυξήσουν την επισκεψιμότητα των μουσείων, ενώ παράλληλα θα φέρουν τους επισκέπτες πιο κοντά στον πολιτισμό και την κουλτούρα του τόπου. (Διαφήμιση, καθορισμός ελκυστικών τιμών, δημιουργία περιοδικών εκθέσεων κλπ.).
- Προσπάθεια αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών στις ακτές του νομού, ώστε να τιμηθούν ακόμα περισσότερες παραλίες με τη διάκριση γαλάζια σημαία, γεγονός που θα δώσει κύρος στην περιοχή και θα αυξήσει την επισκεψιμότητα τους.
- Διατήρηση και ανάδειξη της τοπικής πολιτιστικής παράδοσης, μέσω εκδηλώσεων που θα λαμβάνουν χώρα καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.
- Κτηριακή αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό υπηρεσιών στα υφιστάμενα υδροθεραπευτήρια Καϊάφα και Λουτρών Κυλλήνης με σκοπό τη λειτουργία τους καθ' όλη τη διάρκεια του έτους
- Προστασία και ανάπλαση του φυσικού περιβάλλοντος, ιδίως σε ότι αφορά την ενίσχυση του υδροφόρου ορίζοντα, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την αύξηση της φυτικής μάζας, ώστε να εξασφαλιστεί αειφόρος ανάπτυξη.
- Συνεργασία με το Συνοδικό Γραφείο Προσκυνηματικών Περιηγήσεων της Εκκλησίας της Ελλάδος για την ανάδειξη και προβολή των ιερών προσκυνημάτων και μονών της περιοχής.
- Περαιτέρω αναβάθμιση του λιμένα του Κατακόλου με έργα υποδομής που, θα το θωρακίζει απέναντι σε δυσμενείς καιρικές συνθήκες, κατασκευή και τέταρτης προβλήτας στον χώρο της σημερινής μαρίνας Κατακόλου ώστε να ελλιμενίζονται τα

λεγόμενα τρίτης γενιάς κρουαζιερόπλοια άνω δηλαδή των 350 μέτρων εκτοπίσματος, και δημιουργία νέας μαρίνας που θα επιτρέπει τον ελλιμενισμό σκαφών αναψυχής και ναυταθλητισμού.

- Κατάρτιση και προώθηση σχεδίου Marketing που να προωθεί την περιοχή ως συνεδριακό προορισμό, τονίζοντας την καταλληλότητα των συνεδριακών εγκαταστάσεων όσο και την επάρκεια των ξενοδοχειακών καταλυμάτων.
- Ανάδειξη μνημείων και αρχαιολογικών χώρων στους ορεινούς όγκους, προκειμένου να εξασφαλιστεί μακροπρόθεσμα η άρση της απομόνωσής τους.

Βιβλιογραφία

- Ανδρέα Μπούτσικα (1990) Φράγκικα μνημεία στην Ηλεία
- Ανδρέα Μπούτσικα (1994) Η φραγκοκρατία στην Ηλεία
- Ανδρέα Μπράτη (1991) Η Αγία Ελεούσα (Λυγιάς-Βαρθολομιού-Ηλείας) Θρησκευτική και ιστορική μελέτη
- Αντώνη Καλογήρου (2012) Το εθνικό μονοπάτι GR 31: Πάτρα - Αρχαία Ολυμπία
- Ελένη Ψυχογιού, καλλιτεχνική επιμέλεια Σωσώς Κατσούφη-Σεβδαλή (1987) *Λεχαινά. Ο τόπος, τα σπίτια, εκ παραδρομής*
- Κων/νου Θ. Κυριακόπουλου (1984) Η Μονή Σκαφιδιάς Ηλείας
- Παναγιώτη Παπαδημητρίου-Αλεξάνδρας Καραχάλιου (1991) Αι Βλαχερναι της Ηλείας
- Περιβαλλοντική Ομάδα Α΄ Λυκείου Αμαλιάδας (1994), Αρχαία Ήλιδα-Ένα Οδοιπορικό Μέσα στο Χρόνο
- Σπύρου Θ. Φωτεινού (1989) Ολυμπία, οδηγός αρχαιοτήτων.
- Στάθη Η. Παρασκευόπουλου (1990) Μοναστήρια-Ησυχαστήρια-Προσκυνήματα και Μετόχια της Ηλείας
- Τίτου Χοράτου (1991) Η Ιερά Μονή Παναγίας Κρεμαστής Πύργου Ηλείας
- Donald Getz (1997) Event management & event tourism Cognizant Communication Corp.

Ηλεκτρονικές πηγές:

- <http://arcadia.ceid.upatras.gr/arkadia/archsites/xwroi/alifira.htm>
- <http://dreamlandgreece.weebly.com/information.html>
- <http://katakoloport.gr/>
- <http://kotsanas.com/>
- http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj_id=1142
- http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj_id=6714

- http://odysseus.culture.gr/h/3/gh351.jsp?obj_id=2412
- http://partetavouna.blogspot.gr/2010/02/blog-post_17.html
- <http://peloponnesewineroads.com/el/wine-roads-gr/ilia/>
- <http://pickilia.com/el/local-monuments/pyrgos>
- http://stomenkalosstomenmetafovoutheou.blogspot.gr/2013/10/blog-post_11.html
- <http://vivl-andrits.ilei.sch.gr/>
- <http://www.andritsainamuseum.gr/gr/creation.html>
- http://www.faroi.com/gr/kafkalida_gr.htm
- <http://www.fringenet.gr/community/profile/2104>
- http://www.houseofwine.gr/how/club/Art_20151103/
- <http://www.imilias.gr/component/content/article/123-moni-xrisopigis-divri.html>
- <http://www.ioa.org.gr/>
- <http://www.neanikoplano.gr/camerazizanio>
- <http://www.noesis.edu.gr>
- <http://www.olympiaholiday.gr/ilia/tourism/articles/article.jsp?context=1504&categoryid=205>
- http://www.religiousgreece.gr/peloponnese/-/asset_publisher/J4zsS00HIAz5/content/iera-mone-phrankopedematos
- <http://www.strofylianationalpark.gr/>
- <http://www.thebest.gr/news/index/viewStory/213001>
- <http://www.visitfoloi.com/>
- http://www.visitgreece.gr/el/touring/wine_routes
- <http://www.visitilia.gr/index.php/el/component/content/article/118-n-religious-tourism/564-n-fragavilla.html>

- <http://www.visitilia.gr/index.php/tourism-culture/exceptional-beauties/neda-falls-1.html>
- http://www.wondergreece.gr/v1/el/Perioxes/N_Ileias/Fysi/Boyna/4079-Minithi
- <https://railwayfestival.wordpress.com/>

(Τελευταία σύνδεση σε όλες τις ιστοσελίδες 13/6/2016)

Παράρτημα

Κατάλογος Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων Περιφέρειας της Ενότητας Ηλείας									
Όνομασία	Κατηγορία	Ιστοσελίδα	E-mail	Τηλέφωνα	Fax	Πόλη	T.K.		
Aldemar Olympian Village	5*	www.aldemarhotels.com	on@aldemarhotels.com	26210-82000	26210-54647	Σκαφιδιά	271 00		
Arethousa	B' Class		arethous@otenet.gr	26210-42004/5	26210-42006	Κατάκολο	270 67		
Boutique Hotel Anagenissis	A' Class	www.hotelanagenissis.gr	info@hotelanagenissis.gr	26210-20780	26210-20789	Πύργος	271 00		
EpiHotel Odyssseas	2*		hot_ody@otenet.gr	26210-42190, 26210-41021	26210-42021	Κορακοχώρι	270 67		
Hotel Vrinotiis	2*	www.vrinotiis.gr	info@vrinotiis.gr	26210-41294, 26210-41158	26210-41402	Κορακοχώρι	270 67		
Ilida Hotel	2*	www.hotelilida.gr	info@hotelilida.gr	26210-28046/7, 26210-33834	26210-22047	Πύργος	271 00		
Ionian Sea Hotel	2*		ionioseas@ote.net.gr	26210-28828, 26210-31574	26210-26932	Πύργος	271 00		
Mare Dei Ionian Hotel & resort	4*	www.maredei.gr	info@maredei.gr	26210-81119	26210-54768	Λεβεντοχώρι	272 00		
Marilyn Hotel	2*	www.hotelmarilyn.gr	info@hotelmarilyn.gr	26210-28133/4	26210-27066	Πύργος	271 00		
Olympos Hotel	2*	www.hotelolympos.gr	hotelolympos@otenet.gr	26210-33650, 26210-33651	26210-32557	Πύργος	271 00		
OrizontesView Hotel	3*	www.orizonteshotel.gr	info@orizonteshotel.gr	26210-41781, 26210-41910	26210-41920	Κατάκολο	271 00		
Panorama Hotel		www.panoramaskafidia.gr		26210-54725	26210-54905	Σκαφιδιά	271 00		
Pantheon	2*		pantheon@mailbox.gr	26210-29746/8	26210-36791	Πύργος	271 00		
Villa Georgina Guesthouse		www.villa-georgina.gr	info@villa-georgina.gr	26210-41595	21180-04392	Κορακοχώρι	270 67		
Zorbas Hotel	3*	www.zorbashotel.eu	info@zorbashotel.eu	26210-54238, 26210-54638	26210-54233	Μυρτιά	271 00		
Alfios Camping	C' Class		alfios@otenet.gr	26240-22951, 26240-22952	26240-22950	Αρχαία Ολυμπία	270 65		
Amalia Hotel	4*	www.amaliahotels.com	reservations@amaliahotels.com	26240-22190, 26240-22191	26240-22444	Αρχαία Ολυμπία	270 65		
Antoni os Hotel	4*	www.hotelantoni os.gr	hotel-antoni os@olympiahotels.gr	26240-22547, 26240-22348-9	2624 022112	Αρχαία Ολυμπία	270 65		
Arty Grand Hotel	5*	www.artgrandhotel.gr	info@artygrandhotel.gr	26240-26000	26240-26004	Αρχαία Ολυμπία	283 65		
Bacchus Pension		bacchustavern.gr	info@bacchustavern.gr	26240-22298	26240-22235	Αρχαία Ολυμπία	270 65		
Diana Camping	C' Class		campingdiana@gmail.com	26240-22314	26240-22425	Αρχαία Ολυμπία	270 65		
Hercules Hotel	2*	www.hotelhercules.gr	info@hotelhercules.gr	26240-22696, 6973829042	26240-23035	Αρχαία Ολυμπία	270 65		
Hotel Europa	4*	www.hotel.europa.gr	hotel.europa@hotel.europa.gr	26240-22650, 26240-22700	26240-23166	Αρχαία Ολυμπία	274 65		
Hotel Inomaos	2*	www.hotel.inomaos.gr	inomaos@hol.gr	26240-22056	26240-22516	Αρχαία Ολυμπία	270 65		
Hotel Olympic Torch	2*	www.olympic-torch.gr	info@olympic-torch.gr	26240-22668, 26240-22568	26240-23111	Αρχαία Ολυμπία	270 65		
Ilis Hotel	3*	www.olympiahotels.gr	info@olympiahotels.gr	26240-22547	2624 022112	Αρχαία Ολυμπία	277 65		
Kronion Hotel	2*	www.hotelkronio.gr	hotel.kronio@hotmail.com	26240-22188, 26240-29022	26240-22502	Αρχαία Ολυμπία	270 65		
Lalas Village			lalasvillage@gmail.com	26240-41270	26240-41270	Λάλα	270 66		
Leonidaion Guesthouse		www.leonidaion.gr	info@leonidaion.gr	26240-23507		Αρχαία Ολυμπία	286 65		
Ne da Hotel		www.hotelineda.gr	info@hotelineda.gr	26240-22563, 26240-22692	26240-22206	Αρχαία Ολυμπία	270 65		
Olympia Palace Hotel	4*	www.olympia-palace.gr	olympiapl@otenet.gr	26240-23101	26240-22525	Αρχαία Ολυμπία	276 65		
Olympic Village Hotel	4*	www.hotelolvilage.gr	htl.olvil@otenet.gr	26240-22211, 26240-22212	26240-22812	Αρχαία Ολυμπία	275 65		
Olympion Asty Hotel	4*	www.olympionasty.gr	olasty@otenet.gr	26240-23665, 26240-23667	26240-23123	Αρχαία Ολυμπία	270 65		
Pelops Hotel	2*	www.hotelpelops.gr	hotelpelops@hotmailpelops.gr	26240-22543, 26240-22792	26240-22213	Αρχαία Ολυμπία	270 65		
Ξενώνας Καραμέρος		www.ksononaskarameros.gr	info@ksononaskarameros.gr	26210-88888		Λάλα	270 66		

Aginara Beach Camping - Bungalows	C' Class	www.camping-aginara.gr	info@camping-aginara.gr	26230-96211, 26230-96411	Λυγιά	270 50
Alfa Hotel	2*		no-reply@hch.gr	26230-41707	Βαρθολομαίο	270 50
Almira Hotel	3*	www.almira-hotel.gr	info@almira-hotel.gr	26230-96800, 6946822673	Αρκούδι	270 50
Analipsi Beach		www.george-resort.com	george_resort@hotmail.com	26230-95045, 6974710318	Ανάληψη Κάστρου Κυλλήνης	270 50
Anastasi Villas		www.anastasiavillas.gr	info@anastasiavillas.gr	6945586528	Κάστρο Κυλλήνης	270 50
Antonios Village	4*	www.antoniosvillage.gr	info@antoniosvillage.gr	26230-96111, 6977988930	Πλύφα	270 50
Brati II Beach	2*	www.brati-hotels.gr	info@brati-hotels.gr	26230-96364/5	Αρκούδι	270 50
Camping Melissa	C' Class	www.campingmelissa.gr	camping_melissa@yahoo.gr	26230-95213, 26230-95452	Κάστρο Κυλλήνης	271 50
Castro Beach Hotel	3*	www.castrobeachotel.com	info@castrobeachotel.com	26230-95911	Κάστρο Κυλλήνης	270 50
Douglas Hotel	2*	www.hotel-douglas.com	info@hotel-douglas.com	26230-96432	Αρκούδι	270 50
Fegarognemata	2*		hotelFegarognemata@hotmail.gr	26230-41222, 26230-42505	Βαρθολομαίο	270 50
Fournia Beach	3*	www.fourniabeach.gr	fournia@otenet.gr	26230-95095, 26230-69728	Κάστρο Κυλλήνης	270 50
Fragos Garden Studios	3*	www.fragosstudios.gr	fragosstudios@yahoo.gr	26230-94940, 6996117117	Κάτω Παναγιά Κυλλήνης	270 68
Glarentza	3*	www.glarentzahotel.gr	info@glarentzahotel.gr	26230-92397, 26230-92320	Κυλλήνη	270 68
Glyfa Beach	2*		no-reply@hch.gr	26230-96830, 26230-96831	Πλύφα	270 50
Greotel Olympia Riviera Resort	5*	www.olympiarivieraresort.com	gm_or@greotel.gr	26230-64400	Λουτρά Κυλλήνης	270 50
Helidonia Apartments	3*	www.helidonia.gr	helidonia@heliidonia.gr	26230-96393, 26230-96069	Βαρθολομαίο	270 50
Hotel Brañ - Arco udi	2*	www.brati-hotels.gr	info@brati-hotels.gr	26230-96350, 26230-96480	Αρκούδι	270 50
Hotel Ionio	2*	www.hotelionion.gr	info@hotelionion.gr	26230-92234	Κυλλήνη	270 68
Hotel Kipriotis	2*		no-reply@hch.gr	26230-96165	Λυγιά	270 50
Hotel Lintzi	2*	www.lintzi.gr	info@lintzi.gr	26230-96483, 26230-96120	Αρκούδι	270 50
Hotel Taxiarihis	2*	www.taxiarhis-hotel.gr	taxiar@otenet.gr	26230-41440, 26230-42660	Βρανάς	270 50
Ionion Beach	B' Class	www.ionion-beach.gr	ionionbc@otenet.gr	26230-96395, 26230-96396	Πλύφα	270 50
Kyllini Beach Resort	4*	www.kyllinibeach.com	info@kyllinibeach.com	26230-64000, 26230-64002	Κάστρο Κυλλήνης	270 50
Olympia Golden Beach Paradise Hotel	5*	www.ogb.gr	info@ogb.gr	26230-95999	Κάστρο Κυλλήνης	270 50
Royal Club Hotel	2*		info@killiniparadisehotel.com	26230-95209	Κάστρο Κυλλήνης	270 50
Soulis Hotel	2*	www.souligroup.com	info@souligroup.com	26230-73017-726230-2597	Μανωλάδα	270 52
Vigla Village	2*	www.viglavillage.gr	info@viglavillage.gr	26230-96000	Αρκούδι	270 50
Amalias Hotel	3*	www.amaliashotel.gr	info@amaliashotel.gr	26230-92503	Κάστρο Κυλλήνης	270 50
Camping Kourouta	C' Class	www.campingkourouta.gr	info@campingkourouta.gr	26220-24151, 26220-38014	Κουρούτα Αμαλιάδος	272 00
Camping Palouki	C' Class	www.camping-palouki.gr	info@camping-palouki.gr	26220-22901, 26220-23478	Κουρούτα Αμαλιάδος	272 00
Camping Paradise	C' Class	www.camping-paradise.gr	info@campingparadise.gr	26220-24942	Παλούκι Αμαλιάδας	272 00
Four Season Hotel	2*		no-reply@hch.gr	26220-22721, 26220-28840	Παλούκι Αμαλιάδας	272 00
Ilida Kourouta Studios		kouroutastudios.com	Kouroutastudios@gmail.com	26220-27311	Κουρούτα Αμαλιάδος	272 00
Hellinis Hotel	2*		mariahellinis@hotmail.com	26220-22564	Κουρούτα Αμαλιάδος	272 00
Olympic Inn Hotel	2*	www.olympicinn.gr	olympicinnhotel@gmail.com	26220-28975	Αμαλιάδα	272 00
Archontiko Hotel	A' Class	www.archontiko-andritsenas.gr	info@archontiko-andritsenas.gr	26220-23909, 26220-28334	Αμαλιάδα	272 00
Apollonion Hotel	3*	www.apollonionhotel.gr	info@apollonionhotel.gr	26260-22401, 26260-22532	Ανδρίτσαινα	270 61
Theoxenia Hotel	3*	www.theoxeniahotel.com	no-reply@hch.gr	26260-22900	Ανδρίτσαινα	270 61
				26260-22219, 26260-22235	Ανδρίτσαινα	272 61
Lambia Ori Hotel	2*	www.lampelaori.gr	lampelaori@gmail.com	26240-81323	Λαμπελα	270 63

Anilio Plaza Apartments & Studios		www.anilioplaza.gr	info@anilioplaza.gr	23108-70670		Ζαχαρω	27054
Asfodelos Apartment Hotel		www.hotelasfodelos.gr	asfodeloshotel@gmail.com	26250-34243		Κακοβατος	27054
Athina Hotel	3*	www.athinahotelolympia.com	athinahotel@yahoo.gr	26250-23150	26250-22965	Καίστενα	27055
Banana Place		www.bananaplace1.uboot.com	bananaplace1@yahoo.gr	26253-00493		Ζαχαρω	27054
Camping Apollon Village	C' Class		no-reply@hch.gr	26250-61200	26250-61200	Γιαννιτοχωρι	27054
Camping Tholo Beach		www.campingtholo.gr	campingtholo@hotmail.com	26250-61345	26250-61100	Θολο	27054
Hotel Alkionis	2*	www.hotelalkionis.gr	info@hotelalkionis.gr	26250-34582	26250-34583	Ζαχαρω	27054
Hotel Jenny	2*	www.kaiafashotels.com	info@kaiafas.com	26250-32234, 26250-32252	26250-32234	Ζαχαρω	27054
Hotel Nestor	2*		nestorhotelzacharo@hotmail.com	26250-31206, 26250-32066	26250-31206	Ζαχαρω	27054
Hotel Ostria Kakovatos	3*	www.ostria-kakovatos.gr	info@ostria-kakovatos.gr	26250-31964, 6972008280	26250-33464	Κακοβατος	27054
Hotel Rex	3*		nadinax@gmail.com	26250-31221, 26250-31275	26250-32035	Ζαχαρω	27054
Ilakia Guesthouse	A' Class	www.ilakia.gr	ilakiain@otenet.gr	26250-41366, 6948600028	210-4223360	Φιγαλεια	27056
Ionion Star Sea View Hotel		www.ionionstar.com	ionionstar@yahoo.gr	26250-61886		Θολο	27054
Kaiafas Lake Hotel	2*	www.kaiafaslakehotel.gr	info@kaiafaslakehotel.gr	26250-32954, 26250-33800	26250-33800	Καίαφας	27054
Olympion Village Studios		www.olympion-village.gr	info@olympion-village.gr	26250-31659		Ζαχαρω	27054
Palm Apartments		www.palmapartments.gr	info@palmapartments.gr	26250-33164		Ζαχαρω	27054
Theodore Apartment		www.zacharooms.gr		26250-31724	26250-31724	Ζαχαρω	27054
Vakis Apartments		www.vakis-apartments.gr	info(at)vakis-apartments.gr	26250-36333	26250-36334	Ζαχαρω	27054

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος